

Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers

2022-2026

Ajuntament de Granollers

**Ajuntament
Granollers**

**Diputació
Barcelona**

Gener 2022

Estudi elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de

Ajuntament de Granollers

Catàleg 2020. PMT: 2040011414

Direcció tècnica

Núria Garcia Rosell

Subsecció de Projectes i Programes

SPOTT. Centre de Prevenció i Intervenció de drogodependències

Gerència de Serveis de Benestar Social

Diputació de Barcelona

Consultoria tècnica

Amb la col·laboració de SPORA Sinergies SCCL.

Coordinació del projecte: Marcel Balasch Domínguez

Consultoria tècnica: Jon Casado Pascual i Cristina Huerta Piqueras

Coordinació tècnica municipal

Laura García Iglesias, Tècnica de Prevenció de Conductes de Risc en Joves al Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles de l'Ajuntament de Granollers

Laura Membrive Herrero, Tècnica de Prevenció de Conductes de Risc en Joves al Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles de l'Ajuntament de Granollers

Concepció Font Girgas, Cap del Servei de Salut Pública i Consum de l'Ajuntament de Granollers

Antoni Cobos Garcia, Responsable de programes de Joventut de l'Ajuntament de Granollers

Isidre Plaza Sánchez, Coordinador tècnic del Centre Vallès

Diana Orth Morató, Educadora Social de l'Equip d'Acció Grupal i Comunitària de Serveis Socials de l'Ajuntament de Granollers

Laura Flores Rubio, Educadora Social de l'Equip d'Acció Grupal i Comunitària de Serveis Socials de l'Ajuntament de Granollers

Francesc Reverter Nolla, Tècnic d'Educació i Infància de l'Ajuntament de Granollers

Sumari

Sigles i acrònims.....	5
1. Introducció.....	7
2. Justificació.....	9
3. Principis rectors.....	11
• Principis de coordinació i governança.....	12
• Principis analítics i d'intervenció.....	13
4. Marc legal.....	15
5. Marc normatiu i marc planificador.....	19
• Marc normatiu.....	20
◦ Marc internacional.....	20
◦ Marc nacional.....	20
◦ Marc autonòmic.....	20
◦ Marc local.....	21
• Marc planificador.....	22
◦ Marc internacional.....	22
◦ Marc nacional.....	22
◦ Marc autonòmic.....	23
◦ Marc local.....	23
6. Resum executiu de la diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles.....	24
7. Metodologia.....	29
• Organització.....	30
• Procés d'elaboració.....	30
8. Pla d'acció.....	32
• Eix 1. Informació, comunicació i coneixement.....	34
• Eix 2. Prevenció i reducció de riscos.....	38
• Eix 3. Detecció, atenció i seguiment.....	41
• Eix 4. Treball en xarxa.....	44
9. Avaluació.....	47
10. Fonts d'informació.....	49
11. Annexos.....	51

Annex 1: Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles.....	52
1. Metodologia.....	53
1.1 Organització.....	53
1.2 Procés d'elaboració de la Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles.....	55
1.3 Tècniques de recollida de dades.....	57
• Dades primàries.....	57
• Dades secundàries.....	63
2. Diagnosi sobre les pràctiques d'inici de consum de substàncies.....	65
2.1 Oci, diversió i festa.....	65
2.2 Consum de substàncies.....	66
2.3 Contextos i patrons de consum.....	90
2.4 Fonts i accés a la informació.....	115
2.5 Casos atesos per urgències relacionades amb consum de drogues.....	119
2.6 Casos atesos i llista d'espera per consums problemàtics de drogues	120
2.7 Serveis i recursos.....	121
3. Diagnosi sobre l'ús de pantalles.....	123
3.1 Ús de pantalles.....	123
3.2 Formes d'ús de pantalles.....	138
3.3 Casos atesos i llista d'espera per ús problemàtic de pantalles.....	144
3.4 Actuacions preventives dels serveis i recursos municipals.....	145

Sigles i acrònims

A. Actuacions

ABS. Àrea Bàsica de Salut

CAP. Centre d'Atenció de Primària

CAS. Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències

CIRD. Centre per a la Igualtat i Recursos per a Dones. Servei Municipal.

Covid-19. Malaltia per coronavirus de 2019

CRP. Centre de Recursos Pedagògics

CSMIJ. Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil

DAC. Pla de Drogues i Addiccions Comportamentals

DGPNSD. Delegació del Govern pel Pla Nacional Sobre Drogues

ENA. Estratègia Nacional d'Addiccions

ESO. Educació Secundària Obligatòria

ESTUDES. Encuesta sobre Uso de Drogas en Enseñanzas Secundarias en España

GD1. Grup de discussió 1 (joves de 17-18 anys)

GD2. Grup de discussió 2 (joves de 15 anys)

GRAM. III Pla de drogues de Granollers: Granollers Acció municipal en el consum de drogues

Idescat. Institut d'Estadística de Catalunya

LGTBI. Inicials de les paraules Lesbianes, Gais, Bisexuals, Trans i Intersexuals

LSD. Dietilamida de ácido lisérgico

MDMA. 3,4-metilendioximetanfetamina

MMEE. Mesures Educatives Alternatives a la Sanció Administrativa

OE. Objectius Estratègics

OEDA. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones

PFI. Programes de Formació i Inserció

PIX. Programa d'Intercanvi de Xeringues

PNSD. Delegació del Govern pel Pla Nacional Sobre Drogues

PPAG. Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers

Punt G. Programa Salut i Festa. Servei Municipal.

SIADP. Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles de Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers. Servei Municipal.

SPOTT. Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències de la Gerència de Serveis de Benestar Social de l'Àrea de Cohesió Social, Ciutadania i Benestar de la Diputació de Barcelona

UE. Unió Europea

XXSS. Xarxes socials

1. Introducció

Els **plans locals de drogues i pantalles** són un instrument bàsic per a la **planificació i el foment de polítiques de salut i intersectorials** orientades a **millorar la qualitat de vida**. Són instruments que permeten aglutinar totes les **actuacions preventives** que es despleguen a nivell local, ja siguin de caràcter universal, selectiu, indicat o determinat.

El consum d'alcohol, tabac, cànnabis i d'alguns medicaments, com per exemple, tranquil·litzants, sedants i pastilles per dormir, així com la resta de substàncies psicoactives, d'una banda, i l'ús de pantalles, d'una altra, són els principals objectes d'un Pla d'Addiccions. Però també ho és el fet de conèixer i actuar sobre els **factors bio-psico-socials** que poden actuar com a **protectors** o, al contrari, com a **facilitadors**, de l'ús i abús de substàncies i pantalles.

A hores d'ara, l'experiència aportada pels professionals i l'increment del coneixement científic, rellevant i cada vegada més sòlid, és fonamental, com també ho és la necessitat **d'adequar les accions a unes necessitats socials que evolucionen constantment** i que se sumen als cada cop més sofisticats i complexos condicionants del consum de substàncies i l'ús de pantalles.

Els municipis tenen la possibilitat, i també la responsabilitat, **d'afavorir polítiques intersectorials que modulin l'impacte del consum de substàncies i de l'ús de pantalles entre la població**. Per això, el Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers (PPAG) ha de ser l'instrument clau per ordenar i potenciar els recursos que ja existeixen a la ciutat i també per promoure el desplegament de dispositius o actuacions que responguin a necessitats no cobertes, tenint molt en compte les circumstàncies que situen determinades persones, famílies o grups socials en posicions més fràgils i vulnerables.

El **Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers** compta amb dues grans fases. En primer lloc, una fase de **diagnosi**, en què s'elabora una anàlisi de la situació del consum de substàncies i l'ús de pantalles del municipi. Aquesta primera fase permet identificar les necessitats pel que fa a les drogues i les pantalles. En segon lloc, el **Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers** compta amb una fase de **planificació**, en què es defineixen les línies d'acció que cal emprendre per tal de donar resposta a les necessitats detectades. Aquesta segona fase té com a resultat el Pla d'acció, un document que especifica els objectius estratègics del pla local, així com les accions i les metodologies adients per assolir-los.

El present document recull el **Pla d'acció**, resultant de la segona fase. En primer lloc, s'exposa el **marc normatiu** en el qual es contextualitza el Pla. En segon lloc, s'explica quina és la **metodologia** que s'ha emprat per elaborar el Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers. En tercer lloc, es presenten els **principis rectors** que regeixen el Pla. Seguidament, s'introdueix quina és l'**estructura organitzativa** del Pla d'acció, que ofereix la clau de lectura del Pla i, aleshores, es presenta el **Pla d'acció** pròpiament dit. Finalment, es troba l'apartat de **seguiment i avaluació** de les actuacions del Pla.

2. Justificació

El 4t Pla d'addiccions de Granollers és el fruit del treball que l'Ajuntament de Granollers va iniciar el 2007, amb el desenvolupament d'una nova estratègia per abordar el consum de drogues, sobretot entre el jovent.

En els darrers anys s'han produït molts canvis en el consum que fan els joves de les diferents substàncies i en la percepció social del problema. La irrupció del món digital en les nostres vides té una incidència clara i directa en la manera com ens relacionem i en el nostre benestar emocional. Per això, aquest pla ha deixat de ser de drogues per esdevenir un pla d'addiccions, en un sentit ampli, que ens permet donar resposta a les necessitats actuals i també atendre nous reptes.

El Pla té present tota la ciutadania, tot i que moltes de les actuacions van adreçades directa o indirectament a les persones més joves. Considerem important la prevenció de les conductes de risc en el jovent, perquè els pot afectar la salut física i mental a curt i a llarg termini. Així mateix, el nou Pla vol continuar apostant per l'estratègia de la reducció de riscos i danys com a punt de partida de les intervencions, com ja s'havia fet en els plans anteriors. El fil conductor de les activitats ha de ser l'educació i la informació, la reflexió i la crítica, i l'autoresponsabilitat.

Aquest pla defineix l'estratègia i les actuacions que l'Ajuntament ha de seguir en els propers anys. Sorgeix del Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles (SIADP) de Granollers, si bé per desenvolupar-lo necessitem la col·laboració i suport d'altres serveis municipals com Educació, Joventut, Serveis Socials, Esports, Cultura, CIRD, Policia Local, Comunicació... Cal interaccionar i treballar conjuntament amb professionals sanitaris, comunitat educativa, associacions i entitats, ciutadania, cossos i forces de seguretat... Comptem els uns amb els altres, ja que tenim l'objectiu comú de treballar per la salut i el benestar de les persones.

El 4t Pla està obert i en evolució constant. Ha sorgit de l'anàlisi de la diagnosi de consum de substàncies, ús de pantalles i de les necessitats detectades, amb la voluntat d'adaptar-se a les noves demandes que sorgeixin.

Som-hi!

Maria del Mar Sánchez Martínez,
Regidora de Salut Pública i Consum,
Serveis Socials i Gent Gran,
Igualtat de Gènere i LGTBI

3. Principis rectoris

El Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers es regeix per un seguit de principis que es despleguen i apliquen transversalment a tots els eixos, objectius estratègics i actuacions. De la mateixa manera, aquests principis hauran de tenir-se en compte al llarg de la implementació del pla d'acció.

Principis de coordinació i governança

L'objectiu d'aquests principis és assegurar que l'abordatge del consum de substàncies i l'ús de pantalles es duu a terme de forma participativa, coordinada i intersectorial per garantir una gestió eficient que doni resposta a les necessitats detectades de forma eficaç.

- **Co-producció:** la implementació del Pla ha de promoure la participació ciutadana i el treball col·laboratiu per a la co-producció de polítiques públiques relacionades amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles. En altres paraules, el disseny de les polítiques públiques ha de comptar amb un disseny participat pels diferents agents del territori. Així, el Pla ha de facilitar canals de participació tant en el disseny de les polítiques públiques, la seva implementació, com la seva avaluació.
- **Intersectorialitat:** el caràcter multifactorial del fenomen requereix de la participació activa de diferents àrees, serveis i recursos en el Pla. Així, el model de governança que se segueixi ha de reforçar la coordinació entre els diferents agents locals –àrees i equips de treball de l'Ajuntament, altres administracions, recursos de salut, entitats o teixit associatiu– per a una gestió més eficient, eficaç i innovadora.
- **Detecció i Avaluació:** la coordinació i la governança també implica treballar per enfortir la capacitat de detectar i actualitzar les necessitats pel que fa al consum de substàncies i l'ús de pantalles del municipi per tal de poder adaptar les actuacions a les problemàtiques i demandes de cada moment. A més, també comporta avaluar els efectes i l'impacte de les polítiques implementades. Han d'existir recursos, procediments de control i seguiment que permetin determinar de manera sistemàtica i objectiva l'eficàcia i l'eficiència de les actuacions realitzades en relació als objectius fixats. D'aquesta manera, es podran obrir espais de debat i decisió per millorar les posteriors actuacions.

Principis analítics i d'intervenció

Els principis analítics i d'intervenció orienten el Pla per fomentar els consums de substàncies i els usos de pantalles responsables entre tota la població.

- **Reducció de riscos:** adoptar aquesta perspectiva implica desenvolupar les actuacions amb l'objectiu de minimitzar els efectes negatius del consum de substàncies i de l'ús de pantalles. La reducció de riscos és una pràctica educativa i sanitària mancada de valoració moral, centrada en la promoció de la salut i on hi té cabuda el consum responsable de substàncies i l'ús responsable de pantalles. Es potencia la presa de decisions destacant la responsabilitat individual i col·lectiva. Així, les intervencions preventives han de crear les condicions per tal que la població estigui capacitada per a prendre decisions i poder gestionar la seva relació amb les drogues i les pantalles.
- **Perspectiva de gènere:** adoptar aquesta perspectiva implica planificar, dissenyar i executar polítiques vinculades al consum de substàncies i a l'ús de pantalles que tinguin en consideració els factors diferencials que poden afectar homes i dones a l'hora de consumir substàncies i fer usos de pantalles de forma responsable; així com identificar aquells que influeixen negativament, especialment en les dones. Aquesta aproximació ha de permetre aplicar una mirada enfocada a la transformació social, a través de la implementació d'accions específiques orientades a l'equitat de gènere, trobant línies de reflexió i d'actuació adreçades a l'eradicació de les desigualtats de gènere. Així, l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, ha de tenir en compte la manera en què les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. A més, l'aplicació de la perspectiva de gènere ha de promoure la incorporació de la diversitat sexual, afectiva i de gènere en totes les polítiques i actuacions.
- **Perspectiva intercultural:** un abordatge intercultural del consum de substàncies i l'ús de pantalles significa planificar, dissenyar i executar polítiques que tinguin en compte la diversitat social i cultural de les persones per evitar que la seva procedència cultural constitueixi un obstacle en l'accés i en les oportunitats a l'hora de gestionar els consums de substàncies i usos de pantalles responsables.
- **Cicle vital:** Tenir en compte el cicle vital a l'hora de planificar i abordar el consum de substàncies i l'ús de pantalles implica comprendre les diferents fases de la vida com un procés que marca l'itinerari vital de cada persona. Així, cada persona transita de forma singular per cadascuna de les etapes del cicle vital. Cada una d'aquestes etapes naturals, biològiques o socials constitueixen situacions de fragilitat que necessiten una adaptació, però a l'hora són oportunitats de creixement i de reestructuració davant de noves situacions. Cal adaptar, per tant, les intervencions a cada etapa del cicle, atenant a les fortaleeses i debilitats de cadascuna.

- **Contextualització del consum:** s'ha d'evitar concebre el consum de substàncies i l'ús de pantalles com un acte individual o de mera interacció entre una substància psicoactiva i un organisme receptor. Pel contrari, esdevenen en contextos socials i obeeixen a pràctiques i patrons de consum col·lectius. Per això, cal fer un abordatge integral al consum de drogues i l'ús de pantalles, a partir de la promoció d'habilitats, competències personals i col·lectives i la capacitat de gestió de la complexitat social.
- **Atenció al consum socialment acceptat:** en els darrers anys, el tractament per consum problemàtic no ha patit un gran augment, però el consum de drogues està present en un segment molt ampli de la població. Així, el consum de drogues recreatives està molt estès en l'àmbit del lleure, sobre tot nocturn, entre població de perfils molt diferents. És important, doncs, desactivar la concepció distorsionada i estigmatitzadora de les persones consumidores; una concepció que sovint relaciona el consum a la marginalitat i l'exclusió social.
- **Atenció a la quotidianitat en l'ús de pantalles:** l'ús de pantalles està molt estès en la societat actual. Es fan servir quotidianament en un ampli ventall de contextos, espais i amb diversos objectius i motivacions. Per això, és especialment rellevant parar atenció als diferents usos quotidians de pantalles per tal de fomentar-ne usos responsables entre la ciutadania.
- **Globalitat:** ha d'existir un abordatge integral de totes les drogues, siguin legals o no, així com dels diferents usos inadequats i els problemes associats al seu consum. De la mateixa manera, ha d'existir un abordatge integral de totes les pantalles i els seus usos. Per això, les actuacions que es desprenguin del PPAG han de tenir en compte que cal:
 - o Reforçar l'actitud i decisió d'abstinència entre les persones que no consumeixen.
 - o Orientar respecte als riscos de l'ús de determinades substàncies i els riscos de determinats usos de pantalles.
 - o Promoure la regulació de l'ús a nivell de freqüència i dosi entre les persones consumidores així com de la freqüència i la intensitat d'ús de les pantalles.
 - o Orientar en el reconeixement de símptomes i signes associats a nivells i patrons de consum perjudicial i usos problemàtics de pantalles.
 - o Orientar i estimular la incorporació a serveis d'atenció a aquelles persones que estan patint les conseqüències adverses del consum de substàncies i ús de pantalles.

En síntesi, aquests principis estaran presents en la totalitat d'actuacions que es desenvoluparan en el marc del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers i constituïran els fonaments a partir dels quals s'orientarà l'acció i el desenvolupament de les mesures que contempla el document.

4. Marc legal

En relació a les competències dels poders públics en general, i la distribució de competències entre l'Estat i les Comunitats Autònomes, la Constitució Espanyola estableix:

- article 39, pel que fa a l'obligació dels poders públics d'assegurar la protecció social, econòmica i jurídica, en especial dels menors d'edat, de conformitat amb els acords internacionals que vetllen pels seus drets.
- article 43.2, pel que fa a l'atribució de competències als poders públics en l'organització i tutela de la salut pública a través de mesures preventives i de les prestacions i serveis necessaris.
- article 149.1, punts 16, 17 i 29, pel que fa a la competència exclusiva de l'estat en les matèries següents:
 - o 16.- Sanitat exterior. Bases i coordinació general de la sanitat. Legislació sobre productes farmacèutics.
 - o 17.- Legislació bàsica y règim econòmic de la Seguridad Social, sense perjudici de l'execució dels seus serveis per part de les CCAA.
 - o 29.- Seguretat pública, sense perjudici de la possibilitat de creació de policies per les CCAA, d'acord amb els respectius Estatuts en el marc d'allò que estableixi una llei orgànica.
- article 148.1, punts 20 i 21, pel que fa a l'assumpció de competències de les CCAA en matèria d'assistència social, sanitat i higiene, respectivament.
- article 149.3, pel que fa al sistema de fonts supletòries entre l'Estat i les CCAA.

En relació a la normativa de l'Estat dictada en atribució de les seves competències:

- *Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales.*
- *Ley 26/2015, de 28 de Julio, de Modificación del Sistema de Protección a la Infancia y a la Adolescencia.*
- *Ley Orgánica 8/2015, de 22 de Julio, de Modificación del Sistema de Protección a la Infancia y a la Adolescencia.* Llei, que juntament amb l'anterior configuren el marc actual envers la protecció jurídica del menor
- *Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de Protección de la seguridad ciudadana,* pel que fa a la tipificació de faltes administratives relatives al consum o possessió de drogues tòxiques i altres substàncies, i el consum de begudes alcohòliques en llocs i establiments públics quan destorbi la tranquil.litat ciutadana; i pel que fa a la suspensió de la sanció administrativa derivada d'infracció per consum o tinença de drogues tòxiques quan en siguin autors els menors d'edat.
- *Ley 28/2005, de 26 de diciembre, de medidas sanitarias frente al tabaquismo y reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la*

publicidad de los productos del tabaco, amb voluntat de sistematitzar diferents continguts regulats tant parcialment com territorialment per part de les CCAA.

- *Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores*, pel que fa a l'exigència de responsabilitat penal als majors de 14 anys i menors de 18 anys quan incorren en fets delictius previstos al Código Penal o altres lleis penals especials.
- *Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del menor, de modificación parcial del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil*.
- *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, pel que fa a la tipificació de delictes contra la salut pública.
- *Ley 14/1986, de 25 de abril, General de Sanidad*, que estableix l'obligació de les Administracions públiques sanitàries d'orientar les actuacions prioritàriament a la promoció de la salut i la prevenció de malalties, evitar les activitats i productes que directa o indirectament puguin tenir conseqüències negatives per a la salut i regular la seva publicitat comercial.
- *Ley 7/1985, de Bases de Règim Local*, pel que fa a les competències dels Ens Locals.

En relació a l'assumpció de competències assumides pel Parlament de Catalunya

Llei orgànica 6/2006, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, Capítol II, pel que fa a la concreció de la matèria respecte de les competències assumides.

En aquest sentit, la normativa més destacada publicada al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya és:

- Resolució SLT/32/2015, de 15 de gener, per la qual s'aproven criteris en matèria de salut pública per a orientar les associacions cannàbiques i els seus clubs socials i les condicions de l'exercici de la seva activitat per als ajuntaments de Catalunya.
- Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, pel que fa al contingut de les Normes d'Organització i Funcionament de Centre (NOFC) en relació, entre d'altres, a l'aplicació de mesures correctores i sancionadores de les irregularitats o faltes comeses per l'alumnat.
- Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de Salut Pública.
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC), pel que fa als drets i deures de l'alumnat, les faltes i sancions relacionades amb la convivència, en concret els actes o la possessió de mitjans o substàncies que puguin ésser perjudicials per a la salut i la incitació a aquests actes, i pel que fa a les funcions de la Direcció del Centre.

- Decret 105/2009 de 7 de juliol, pel qual es crea la Comissió interdepartamental sobre Drogues, pel que fa a la seva composició i competències.
- Llei 11/2009, de 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de Serveis Socials.
- Llei 4/2003, de Seguretat pública de Catalunya, pel que fa a les competències assumides en matèria de Seguretat per part de la Generalitat i els Ens locals, i pels respectius cossos policials.
- Decret 200/2002, de 23 de juliol, pel qual es regula la senyalització de les limitacions en la venda de begudes alcohòliques.
- Llei 27/2001, de 31 de desembre, de Justícia juvenil.
- Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre drets d'informació relatius a la salut i a l'autonomia del pacient, i la documentació clínica.
- Decret 155/1994, de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius del Departament d'Ensenyament, pel que fa a les funcions i àmbit d'actuació dels Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) als Centres escolars.
- Decret 266/1991, d'11 de desembre, pel qual es regula la capacitat sancionadora que preveu la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, en relació a l'atribució de competències sancionadores.
- Decret 235/1991, de 28 d'octubre, de desplegament de la Llei 20/1985, pel qual es regulen les advertències, els missatges dissuasius, els logotips i la senyalització sobre el tabac i les begudes alcohòliques.
- Decret 184/1990, de 20 de juny, de creació del programa d'atenció especialitzada per al tractament de conductes adictives en els centres penitenciaris.
- Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, normativa marc en el context català en relació a les drogodependències i a la coordinació i competències entre les diferents Administracions Públiques.
- Normes d'Organització i Funcionament de Centre (NOFC) de cada Centre educatiu, pel que fa a les mesures per a la promoció de la convivència, resolució de conflictes i mediació quan les irregularitats comeses per l'alumnat així ho permetin.

(*) Caldrà tenir en compte, a més, les Ordenances municipals que directament o indirecta afectin la matèria, aprovades en virtut de la potestat reglamentària reconeguda als municipis a l'article 4 de la Llei 7/1985, de Bases del Règim Local.

5. Marc normatiu i marc planificador

Marc normatiu

Marc internacional

En els objectius del Tractat de Maastricht de 1992 hi ha el desenvolupament d'una col·laboració estreta entre els estats membres en l'àmbit de justícia i en els assumptes d'interior, en matèries d'interès comú com ara la lluita contra la toxicomania en totes les seves dimensions i en l'article 129 reconeix la toxicomania com un problema prioritari de salut pública que també esmenta el Tractat d'Amsterdam de 1997. El 2005 es va signar la Declaració d'Hèlsinki, que reconeix la promoció de la salut mental, la prevenció, tractament, cura i rehabilitació dels problemes mentals com a prioritaris per la Organització Mundial de la Salut i també per la Unió Europea. Igualment es va decidir donar suport a la creació d'entitats no governamentals i organitzacions d'usuaris que treballen en salut mental, especialment les que tracten trastorns derivats del consum de drogues. El tractat de Lisboa, de 2009 modifica els de Maastricht i Niça, introdueix la competència en els assumptes de seguretat en matèria de salut pública (article 2.c.2). A aquest efecte afegeix un apartat cinquè a l'article 152 del tractat constitutiu de la Comunitat Europea, que disposa que el Parlament Europeu i el Consell poden acordar mesures de protecció de salut pública pel que fa al tabac i al consum excessiu d'alcohol.

Marc nacional

La llei 14/1986, de 29 d'abril general de sanitat, desenvolupa el dret constitucional a la protecció de la salut i disposa en l'article 70 que "l'Estat i les comunitats autònomes han d'aprovar plans de salut en l'àmbit de les seves respectives competències". La llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut, regula en l'article 64 l'elaboració de plans integrals de salut sobre les patologies més prevalents, rellevants o que suposin una càrrega sociofamiliar especial, i garanteix una atenció sanitària integral que compregui des de la prevenció a la rehabilitació, passant pel diagnòstic i el tractament. De la normativa d'àmbit nacional estatal relativa a les drogodependències cal esmentar la llei 28/2005 de 26 de desembre, de mesures en front del tabaquisme i reguladora de la venda, subministrament, consum i publicitat dels productes del tabac, pel canvi qualitatiu que va suposar en l'abordatge d'un dels problemes de salut pública més importants en la societat espanyola.

Marc autonòmic

Per la seva banda, el Parlament de Catalunya va aprovar la llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència. Es tracta d'una llei pionera a l'estat que té per objecte establir i regular les mesures i les accions de prevenció i d'assistència en situacions produïdes pel consum de drogues i és l'eix normatiu vertebrador del conjunt de mesures del Pla català de drogodependències.

Les regulacions rellevants en matèria de prevenció a Catalunya són:

- Decret 160/1986, de 26 de maig, pel qual es crea l'Òrgan Tècnic de Drogodependències.
- Decret 69/1987, de 20 de febrer, pel qual s'estableix la relació de coles i altres productes industrials inhalants amb efectes euforitzants o depressius.
- La llei 10/1991, de 10 de maig, que va modificar el règim sancionador introduint noves mesures que limitaven el consum de tabac i begudes alcohòliques, en atenció a les circumstàncies del moment.
- Decret 235/1991, de 21 d'octubre, pel qual es regulen les advertències, els missatges dissuasius, els logotips i la senyalització sobre tabac i alcohol.
- Decret 266/1991, d'11 de desembre pel qual es regula la capacitat sancionadora que preveu la Llei 20/1985, de 25 de juliol, parcialment modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig.
- Llei 8/1998, de 10 de juliol, de segona modificació de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, que amplia la prohibició del consum de begudes alcohòliques en determinats establiments i restringeix aquesta activitat i la de subministrament durant les hores nocturnes en alguns establiments oberts al públic. També estableix la intervenció dels municipis en la regulació d'aquestes limitacions.
- Llei 1/2002, d'11 de març, de tercera modificació de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, que estableix mesures limitadores noves amb vista a la protecció dels joves com un grup social més vulnerable davant els productes que generen dependència (prohibició de venda i subministrament de begudes alcohòliques a menors de 18 anys).
- Decret 32/2005, de 8 de març, pel qual es regula la senyalització de les limitacions en la venda de begudes alcohòliques en establiments i màquines expenedores.
- Decret 205/2015, de 15 de setembre, d'autorització administrativa i de comunicació prèvia dels serveis socials i del registre d'entitats, serveis i establiments socials.
- Decret 6/2017, de 17 de gener, de reestructuració del departament de salut.

Marc local

A nivell municipal i local, les competències legals que té l'administració catalana en matèria de drogodependències estan determinades per les normes següents:

- Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència. L'article 4 estableix el següent: «Correspon a les administracions públiques dins el marc de les competències que els reconeix aquesta Llei, la realització de les actuacions de prevenció tendents a limitar l'oferta i la promoció de substàncies que

poden generar dependència i el desenvolupament de programes d'educació per a la salut adreçats als diferents sectors de la població.»

- Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (articles 66 i 67).

Marc planificador

Marc internacional

L'Estratègia de la Unió Europea (UE) sobre Drogues 2021-2025 proporciona el marc polític general i les prioritats d'actuació de la UE pel que fa al consum de substàncies en aquest període concret. Aquesta estratègia té com a finalitat protegir i millorar el benestar de la societat i de les persones, salvaguardar i promoure la salut pública, oferir un nivell elevat de seguretat i benestar per a la població general i estendre l'alfabetització sanitària. Adopta un plantejament empíric contrastat, integrat, equilibrat i multidisciplinar del fenomen de les drogues a nivell nacional, internacional i de la UE. També incorpora la perspectiva d'igualtat de gènere i d'equitat sanitària.

Marc nacional

El Ministeri de Sanitat i Consum va crear el "Plan Nacional sobre Drogas" (PNSD) amb l'objectiu de coordinar i potenciar les polítiques en matèria de drogues que es porten a terme a Espanya des de les diferents administracions públiques i entitats socials. El primer PNSD es va crear l'any 1985 i, des d'aleshores, s'han elaborat i aprovat diversos plans i estratègies consensuades amb el Consell de Ministres per tal d'establir el marc d'actuació de les polítiques d'addiccions a Espanya, així com les línies generals d'execució de les mateixes.

Actualment, està vigent l'Estratègia Nacional d'Addiccions (ENA) 2017-2024, que posa el focus en la reducció de danys. Els seus objectius generals són:

- Retardar l'edat d'inici del consum de substàncies addictives
- Disminuir la presència i el consum de substàncies amb potencial addictiu i de les addiccions comportamentals
- Disminuir els danys associats al consum de substàncies amb potencial addictiu i els ocasionats per les addiccions comportamentals

A diferència d'estratègies anteriors i responent a l'evolució del fenomen de les addiccions a Espanya, l'ENA contempla l'abordatge de les addiccions sense substància o comportamentals, amb especial èmfasi en els jocs d'apostes (presencials i online) però també amb els videojocs i altres addiccions vinculades a l'ús de pantalles.

Marc autonòmic

A Catalunya, la Comissió Interdepartamental sobre Drogues va aprovar el 2019 el Pla de Drogues i Addiccions Comportamentals 2019-2023 (DAC) que operativitza en mesures concretes les línies proposades en l'Estratègia nacional de prevenció.

Marc local

Finalment, a nivell local, Granollers va disposar del seu tercer Pla Municipal de Drogues, anomenat "Granollers_Acció municipal en el consum de drogues" (GRAM) vigent entre el 2016 i el 2020.

6. Resum executiu de la diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles

A continuació es presenta un resum amb els principals resultats de la Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles. En primer lloc, s'exposa la metodologia emprada. En segon lloc, la diagnosi de consum de substàncies i, finalment, la d'ús de pantalles.

Metodologia

La diagnosi s'ha elaborat mitjançant la combinació de **metodologies qualitatives i quantitatives** per tal d'obtenir un coneixement exhaustiu dels diferents àmbits vinculats al consum de substàncies i a l'ús de pantalles. Concretament, el procés d'elaboració s'ha organitzat en **4 fases de treball**, que s'han desenvolupat al llarg de 8 mesos. La figura següent resumeix el contingut de cada fase:

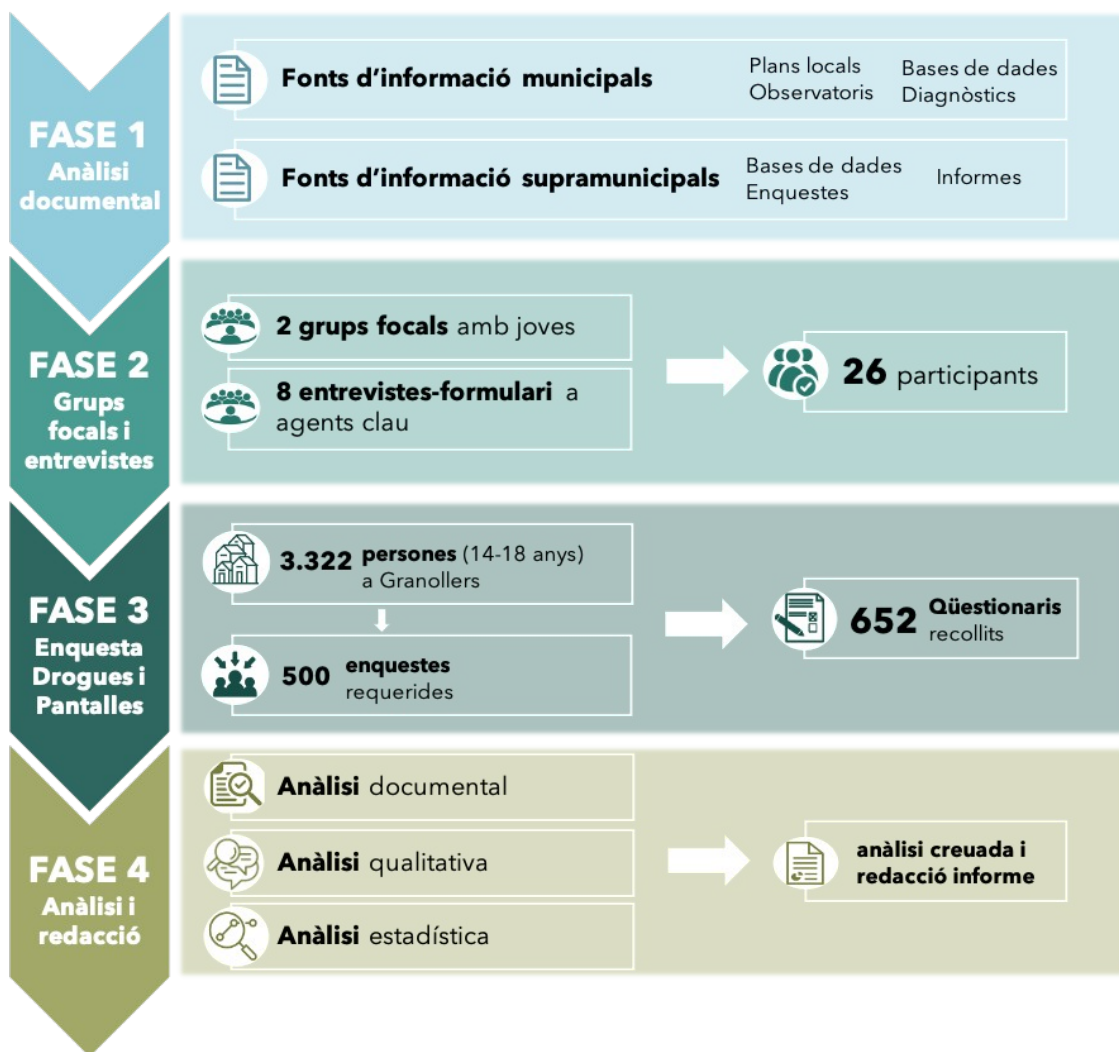

Figura 1. Procés de treball

Diagnosi sobre consum de substàncies

Entre les substàncies analitzades en el present estudi, les **begudes energètiques** representen la substància **més consumida pels joves d'entre 14 i 18 anys de Granollers**, seguida per **l'alcohol, el tabac i el cànnabis**. Concretament, com es mostra a la següent taula, el **42,2%** de l'alumnat enquestat afirma haver consumit **begudes energètiques** en els **últims 30 dies**, el **26,5% alcohol**, el 17,2% tabac, el 8,6% cànnabis i el 6% tranquil·litzants, sedants o pastilles per dormir.

Taula 1. Prevalença consum en els últims 30 dies

Substància	Granollers 2021	Catalunya 2018	Diferencial
Begudes energètiques	42,2%	43,5%	-1,3%
Alcohol	26,5%	60,4%	-33,9%
Tabac	17,2%	31,2%	-14%
Cànnabis	8,6%	23,1%	-14,5%
Tranquil·litzants, sedants o pastilles per dormir	6%	14%	-8%
Èxtasi	0,5%	0,2%	0,3%
Cocaïna	0,2%	0,7%	-0,5%
Al·lucinògens	0,0%	0,3%	-0,3%
Amfetamines	0,0%	0,5%	-0,5%

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Les dades més rellevants de la diagnosi de consum de substàncies en joves de 14 a 18 anys realitzada són les següents:

Taula 2. Dades destacables del consum de substàncies a Granollers

Substància	Dades destacables
Alcohol	<ul style="list-style-type: none"> - El jovent de Granollers presenta una prevalença de consum durant la vida més baixa (60,4%) que la de Catalunya (79,1%). - La tendència en el consum d'alcohol s'ha anat invertint i, actualment, és superior en dones. Tant a Granollers com a Catalunya les noies presenten una dada de consum en els últims 30 dies més elevada. - La mitjana en l'edat d'inici en el consum d'alcohol és de 14,2 anys a Granollers, lleugerament per sobre de la mitjana catalana (14). - Pel que fa a les formes de consum, el consum d'alcohol en joves s'associa a ambients nocturns i festius. La prevalença de <i>binge drinking</i> en els 30 dies anteriors a l'administració del qüestionari és força baixa a Granollers (9,4%); un terç inferior a la catalana (32,5%).

<p>Tabac</p>	<ul style="list-style-type: none"> - El consum algun cop a la vida és més baix al Granollers de 2021 (31,6%) que a la Catalunya del 2018 (46,6%). De la mateixa manera, el consum regular també és més baix a Granollers (17,2% vs 31,2% a Catalunya). També la prevalença de consum diari és inferior a Granollers (6,4% vs 11,7% a Catalunya). - La proporció de noies (20,8%) que fuma habitualment a Granollers és més elevada que la de nois (14,2%), com passa a Catalunya. - L'edat d'inici a Granollers (14,1) és inferior a la catalana (14,7). - El més habitual és fumar amb el grup d'amistats (80,5%).
<p>Tranquil·litzants, sedants i somnífers</p>	<ul style="list-style-type: none"> - El consum regular de tranquil·litzants és inferior a Granollers (6% vs 14% a Catalunya). - Mentre que a Catalunya hi ha un gran diferencial entre nois i noies, a Granollers no s'aprecien grans diferències per gènere. - L'edat mitjana d'inici entre aquelles persones que consumeixen és inferior a Granollers (13,5 anys vs 13,9 a Catalunya).
<p>Cànnabis</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Les noies (24,1%) han provat el cànnabis algun cop a la vida en major mesura que els nois (21,2%) però, en canvi, els nois (9,7%) estan per sobre les noies (7,5%) en el consum en els últims 30 dies. - Tot i que 1 de cada 4 l'ha provat algun cop, el 90% d'adolescents no realitza un consum habitual o regular de cànnabis. Això apunta a que els consums són ocasionals, recreatius i experimentals. - L'edat mitjana en l'inici en el consum de cànnabis és de 14,8 anys a Granollers, dada molt consistent i que pràcticament no varia entre territoris ni segons gènere. - El grup d'amics/gues és, clarament, l'entorn social on més es consumeix (76%) aquesta substància.
<p>Begudes energètiques</p>	<ul style="list-style-type: none"> - El 42,2% de joves de Granollers ha consumit begudes energètiques en els últims 30 dies (43,5% a Catalunya). Es tracta de l'única dada analitzada que no presenta diferències en temps de pandèmia. - El seu patró de consum és diferent al de la resta de substàncies: es consumeix com un refresc, a qualsevol hora i no està tan vinculat al consum grupal. - La prevalença de consum és més elevada en l'alumnat amb un nivell sociocultural i econòmic baix (50%) que en el de posició alta (29,9%).
<p>Altres substàncies</p>	<p>El consum d'altres substàncies és molt residual: èxtasi (1,5%), cocaïna (1,4%), al·lucinògens (1,2%), amfetamines (0,9%). A més, totes les prevalències són inferiors a les catalanes.</p>

Font: Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles realitzat per Spora Sinergies.

Diagnosi sobre l'ús de pantalles

Taula 3. Dades destacables de l'ús de pantalles a Granollers

Temàtica	Dades destacables
Ús internet	<ul style="list-style-type: none"> - El més habitual és que el jovent utilitzi internet per a comunicar-se i entretenir-se un total d'entre 2 i 5 hores diàries (37,1%) i entre 5 i 8 hores (34,2%). Un nombre significatiu de joves afirma fer-ne ús diari de més de 8 hores diàries (20,6%). Els joves que utilitzen internet menys de 2 hores al dia és un 8,1%. - Les noies presenten xifres força més elevades que els nois en la franja de 5 a 8 hores (40,9% vs 28,6%). Un 60,4% de noies utilitza internet més de 5 hores al dia per a entretenir-se i comunicar-se (vs 49,3% de nois). - Segons l'enquesta d'hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (2020-2021), el 60,7% de joves afirma que utilitzar les xarxes socials és una de les 3 activitats que més fan per entretenir-se entre setmana. - Segons l'enquesta OEDA-COVID 2020, la mitjana d'hores diàries d'ús d'internet entre setmana ha augmentant passant de 2,5 hores (abans de la pandèmia) a 3,6 hores (durant la pandèmia).
Videojocs	<ul style="list-style-type: none"> - El 83,8% dels nois han jugat o participat en videojocs durant els últims 30 dies, dada que cau al 45,2% en el cas de les noies. - Segons dades de l'enquesta <i>Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO</i> (2020-2021), el 28,2% del jovent de Granollers situa els jocs amb l'ordinador o la consola com una de les seves 3 activitats preferents entre setmana, pujant al 36,8% el cap de setmana. - Granollers presenta unes dades de prevalença general més baixes que les de Catalunya (2018), sobretot pel que fa a jugar a videojocs genèrics (71,8% vs 84,1%) i a eSports (41,7% vs 54,5%). La diferència segons gènere és notablement més important entre els nois i noies de Granollers que no pas a Catalunya. - Entre les persones que juguen, el més habitual és fer-ho o bé menys de 2 hores diàries (32,2%) o bé entre 2 i 5 hores diàries (29,3%).
Jocs amb diners	<ul style="list-style-type: none"> - El 10% del jovent ha jugat amb diners en algun moment durant l'últim any, independentment que fos online o presencialment. Els nois (14,5%) presenten una prevalença més alta que les noies (4,6%). - Pel que fa al joc amb diners a internet, la prevalença és del 7,1% a Granollers (9,5% a Catalunya). Els nois (10,9%) han jugat en major mesura que les noies (2,6%). - Pel que fa al joc amb diners presencialment, tan sols el 4,1% de joves de Granollers afirma haver jugat almenys un cop durant l'any immediatament anterior (20,8% a Catalunya).

Font: Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles realitzat per Spora Sinergies.

7. Metodologia

Organització

L'elaboració del Pla s'ha dut a terme mitjançant estratègies que han permès comptar amb agents de diferents sectors. Per una banda, s'han **incorporat professionals de Salut Pública i Consum**, que han impulsat l'elaboració del Pla conjuntament amb el cos tècnic municipal. Per l'altra, s'ha comptat amb la col·laboració de diversos professionals de **diferents àrees de l'Ajuntament**, garantint que s'incorporava una aproximació intersectorial. Aquest procés de treball s'ha dut a terme gràcies a l'estructura organitzativa següent:

- **Equip de Coordinació:** es tracta de l'òrgan encarregat de liderar el procés d'elaboració del Pla, coordinant els espais de treball, i encapçalant les diferents tasques que s'han dut a terme. Està constituït per professionals de l'Àrea de Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers.
- **Comissió tècnica:** el seu objectiu és impulsar l'elaboració del Pla, col·laborant directament en la definició dels eixos, objectius estratègics i actuacions del Pla d'acció . Està format pel personal tècnic de Salut Pública i Consum, Joventut, Serveis Socials i Educació i Infància de l'Ajuntament de Granollers.
- **Espais de participació:** també s'ha comptat amb la col·laboració del personal tècnic d'altres àrees i departaments de l'Ajuntament de Granollers i amb el Servei de Suport de Programes Socials de la Diputació de Barcelona. Aquests agents s'han encarregat de validar el Pla.

Procés d'elaboració

El Pla d'Acció s'ha elaborat seguint una metodologia participativa, que ha facilitat el diàleg entre agents clau del sector de Salut Pública i Consum i professionals d'altres àrees de l'Ajuntament de Granollers. D'aquesta manera, es facilita que les actuacions siguin rellevants per a la ciutadania i, alhora, tècnicament i políticament adients i viables. La infografia que es presenta a continuació resumeix el procés de treball desplegat per elaborar el Pla d'acció:

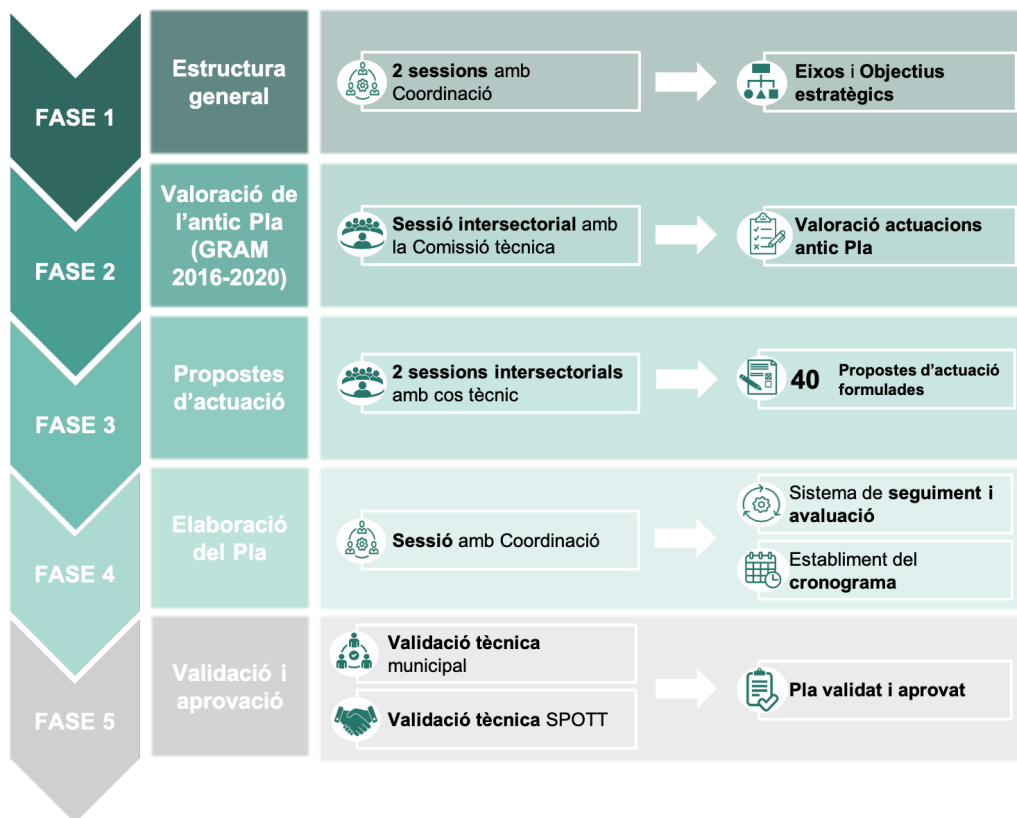

Figura 7. Procés d'elaboració del Pla d'acció

Seguidament, es descriuen les tasques i objectius de cada fase de treball:

- **Fase 1.** La primera fase es correspon amb **l'elaboració i la validació de l'estructura general** que ordena el contingut del pla. Per això, s'ha realitzat una sessió de treball amb Coordinació, per tal de definir els eixos en què s'ordena el Pla d'acció, així com els seus objectius.
- **Fase 2.** La segona fase ha consistit en valorar les actuacions de l'antic Pla de drogues i pantalles de Granollers (GRAM 2016-2020). Per això, s'ha realitzat una sessió de treball intersectorial en la qual els membres de la Comissió tècnica han pogut valorar les actuacions i mantenir-les, millorar-les o eliminar-les.
- **Fase 3.** S'adreça a construir **propostes d'actuació** per a cadascun dels objectius amb la finalitat de donar resposta a les necessitats identificades a la diagnosi. Aquesta fase ha inclòs dues sessions de treball amb la Comissió tècnica.
- **Fase 4.** Consistent en **l'elaboració del Pla d'acció**. Concretament, s'han organitzat les propostes d'actuació rebudes, valorant la seva idoneïtat per respondre les necessitats i la factibilitat de dur-les a terme. S'ha dissenyat el **sistema de seguiment i avaluació** i s'ha elaborat el **cronograma**. S'ha realitzat en una sessió de treball amb l'Equip de Coordinació.
- **Fase 5.** La darrera fase de validació i aprovació en la qual les propostes han estat revisades pels diferents serveis municipals i per part del Servei de Suport de Programes Socials de la Diputació de Barcelona.

8. Pla d'acció

El Pla d'Acció es vertebrava en 4 eixos que despleguen un seguit d'objectius estratègics i actuacions específiques. Integren de manera transversal uns principis analítics i d'intervenció, i uns principis de coordinació i de governança.

Taula 4. Estructura del Pla d'acció

Eixos		Principis rectors	
1	Informació, comunicació i coneixement	COORDINACIÓ I GOVERNANÇA Co-producció Intersectorialitat Detecció i avaluació	ANALÍTICS I D'INTERVENCIÓ Reducció de riscos Perspectiva de gènere i intercultural Cicle vital Contextualització del consum Atenció al consum socialment acceptat i a la quotidianitat en l'ús de pantalles Globalitat
2	Prevenició i reducció de riscos		
3	Detecció, atenció i seguiment		
4	Treball en xarxa		

A l'hora de llegir el Pla d'acció és fonamental tenir present la relació lògica que hi ha entre cadascun dels seus elements. Els eixos structuren el contingut del Pla i a l'interior d'aquests es troben els **objectius estratègics (OE)** i les **actuacions (A)**. Aquests elements mantenen una relació lògica i de necessitat; és a dir, cada activitat dona resposta a un objectiu.

Quins són els components del Pla d'acció?

- Els **eixos** són el principi organitzatiu que estructura el contingut de les actuacions del Pla.
- Els **objectius estratègics (OE)** expressen les finalitats del Pla, indicant els efectes que es volen aconseguir.
- Les **activitats o actuacions (A)** són les accions concretes que cal dur a terme per desplegar les estratègies previstes i assolir els resultats esperats.

Eix 1. Informació, comunicació i coneixement

Aquest eix inclou totes aquelles actuacions vinculades amb la **producció de coneixement** i la seva **difusió** desenvolupades pel propi servei de Salut Pública.

OE 1.1 Produir coneixement sobre el consum de substàncies i l'ús de pantalles al municipi						
A1	Generar periòdicament un diagnòstic sobre el consum de drogues i l'ús de pantalles a Granollers					
Millora						
<p>Periòdicament s'elaborarà i publicarà un diagnòstic de prevalences de consum de drogues i ús de pantalles de Granollers. Aquest document és l'Observatori de Drogues i Pantalles. Com a punt inicial, es definiran les dades que s'hi incorporaran i la sistemàtica de la seva recollida.</p>						
Fites		Agents implicats				
2 diagnòstics elaborats		Salut Pública				
Indicadors		Cronograma				
Núm. de diagnòstics elaborats		2022	2023	2024	2025	2026
A2	Establir convenis amb universitats per tal que l'alumnat que hi estigui interessat pugui fer pràctiques al Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles					
Millora						
<p>S'establiran convenis amb universitats per tal que estudiants puguin conèixer el treball del SIADP. S'oferirà una plaça per curs per fer pràctiques al servei. L'estudiant acompanyarà la tècnica responsable del Servei en les seves tasques diàries i participarà del desenvolupament de les activitats que es realitzen.</p>						
Fites		Agents implicats				
3 convenis amb universitats establerts		Salut Pública; Educació i Infància				
Indicadors		Cronograma				
Núm. alumnes en pràctiques al SIADP		2022	2023	2024	2025	2026
A3	Facilitar a estudiants suport tècnic en els seus treballs de recerca					
Millora						
<p>Es facilitarà suport tècnic, en l'àmbit del SIADP, a estudiants dels diferents nivells d'ensenyament (postobligatori i universitari, però també secundària i primària) per la seva recerca.</p>						
Fites		Agents implicats				
Suport al 100% d'estudiants que ho sol·licitin		Salut Pública				
Indicadors		Cronograma				
- Núm. d'estudiants/any a qui s'ha donat suport - % de sol·licituds a les que s'ha donat resposta		2022	2023	2024	2025	2026

A4	Elaborar un catàleg de llibres i material audiovisual relacionat amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles
Nova	

Es crearà un catàleg de lectures i material audiovisual sobre consum de substàncies i ús de pantalles adreçat a adolescents, joves i famílies. Es difondrà a través de la pàgina web del SIADP. Es mantindrà actualitzat.

Fites	Agents implicats				
Catàleg elaborat	Salut Pública; Biblioteques; Joventut; Educació i Infància				
Indicadors	Cronograma				
Catàleg elaborat	2022	2023	2024	2025	2026
Catàleg actualitzat	2022	2023	2024	2025	2026

A5	Elaborar material amb recomanacions sobre els primers mòbils adreçats a famílies de 5è i 6è de primària i 1r d'ESO
Nova	

Es produirà material informatiu amb recomanacions sobre els primers mòbils, adreçat a famílies de 5è, 6è i 1r d'ESO (edat a la qual la majoria de preadolescents i adolescents tenen el primer mòbil). Aquest material incorporarà recomanacions pràctiques sobre les característiques del mòbil i quin tipus d'acord d'ús s'hauria d'establir amb el fill/filla.

Fites	Agents implicats				
Materials elaborats	Salut Pública				
Indicadors	Cronograma				
Materials elaborats	2022	2023	2024	2025	2026

A6	Elaborar una proposta de norma de referència d'ús del mòbil pels centres educatius
Nova	

A partir de les diferents normes d'ús del mòbil que tenen els diferents centres educatius del municipi i del coneixement existent sobre la matèria, s'elaborarà una norma marc per fomentar l'ús responsable de les pantalles en l'àmbit educatiu. Per dur a terme aquesta activitat, es crearà una comissió de treball amb professionals i mestres d'escoles i instituts.

Fites	Agents implicats				
Normativa escolar marc elaborada	Salut Pública; Educació i Infància				
Indicadors	Cronograma				
Normativa escolar marc elaborada	2022	2023	2024	2025	2026

A7	Elaborar material informatiu sobre els riscos vinculats al consum de begudes energètiques
Nova	

S'elaborarà material informatiu adreçat a joves sobre els riscos vinculats al consum de begudes energètiques. Es difondrà a través del web i les XXSS. L'objectiu és que tinguin la informació necessària que els permeti realitzar un consum responsable d'aquests productes.

Fites	Agents implicats				
Material elaborat	Salut Pública; Comunicació; Joventut;				

		Educació i Infància				
Indicadors		Cronograma				
Materials elaborat		2022	2023	2024	2025	2026
A8	Elaborar material informatiu sobre els riscos vinculats a les apostes online					
Nova						
Es produirà material informatius sobre els riscos que comporten les apostes (tant presencials com online). Es difondran a través del web i de les XXSS.						
Fites		Agents implicats				
Materials elaborats		Salut Pública; Comunicació; Joventut				
Indicadors		Cronograma				
Materials elaborats		2022	2023	2024	2025	2026
A9	Elaborar material preventiu sobre la difusió d'imatges amb contingut sexual, privacitat i ús de pantalles i XXSS					
Nova						
S'elaborarà material informatiu adreçat a adolescents i joves, sobre la difusió d'imatges amb contingut sexual i privacitat i l'ús de pantalles i XXSS. L'objectiu és que les utilitzin de forma responsable, coneguin els riscos de la difusió d'imatges sexuals, els recursos al seu abast i els seus drets. Es tindrà en compte la perspectiva de gènere i les diferències que hi ha a l'hora de posar en joc la sexualitat a les xarxes.						
Fites		Agents implicats				
Materials elaborats		Salut Pública; CIRD; Comunicació; Joventut				
Indicadors		Cronograma				
Materials elaborats		2022	2023	2024	2025	2026
OE 1.2 Difondre coneixement sobre drogues i pantalles i donar a conèixer les iniciatives municipals en matèria de drogues i ús de pantalles						
A10	Actualitzar periòdicament el web amb informació sobre drogues i pantalles i les actuacions preventives que es realitzin a Granollers					
Millora						
Periòdicament s'actualitzarà el web amb informació sobre consum de substàncies i ús de pantalles i les actuacions preventives, serveis i recursos sobre drogues i pantalles del municipi. Es dissenyarà una imatge corporativa del web perquè sigui fàcilment identificable.						
Fites		Agents implicats				
1) Imatge corporativa dissenyada 2) 1 publicació trimestral realitzada		Salut Pública				
Indicadors		Cronograma				
1) Imatge corporativa dissenyada 2) Núm. de publicacions trimestrals		2022	2023	2024	2025	2026

A11	Fer periòdicament publicacions a xarxes socials que dirigeixin als continguts del web
Millora	

Periòdicament es faran publicacions a les XXSS que redireccionin a continguts del web. Hauran de ser senzilles, directes i visualment atractives.

Fites	Agents implicats				
4 publicacions mensuals realitzades	Salut Pública; Comunicació				
Indicadors	Cronograma				
Núm. de publicacions mensuals realitzades	2022	2023	2024	2025	2026

A12	Publicar periòdicament informació sobre consum de substàncies i l'ús de pantalles al butlletí municipal
Nova	

Periòdicament es publicarà al butlletí *Granollers informa* informació sobre drogues i pantalles relacionada amb el municipi

Fites	Agents implicats				
2 publicacions realitzades anualment	Salut Pública; Comunicació				
Indicadors	Cronograma				
Núm. de publicacions anuals	2022	2023	2024	2025	2026

A13	Difondre informació sobre el SIADP i el web a través d'informació estàtica als equipaments municipals
Nova	

Es crearà informació en suport estàtic (cartells o similar) per a difondre el SIADP i els recursos online (web i XXSS). Inclouran informació bàsica i la manera com posar-s'hi en contacte. Es situaran a equipaments municipals.

Fites	Agents implicats				
Informació a 5 equipaments municipals	Salut Pública; Centres cívics; Biblioteques				
Indicadors	Cronograma				
Núm. d'equipaments on s'han difós cartells	2022	2023	2024	2025	2026

A14	Difondre informació sobre els serveis de drogues i pantalles existents a Granollers als professionals del municipi que treballen amb adolescents i joves
Nova	

Donar a conèixer als professionals vinculats a adolescents i joves del municipi els diferents serveis i recursos que té l'Ajuntament pel que fa a drogues i pantalles (per ex, professorat dels centres educatius, agents de serveis socials, informadors d'oficines d'atenció al públic, pediatria, etc.), ja sigui directament o a través dels seus referents. Caldrà crear i mantenir actualitzat un registre de professionals o referents a qui es farà arribar aquesta informació.

Fites	Agents implicats				
Informació difosa al 100% de professionals que treballen amb adolescents i joves	Salut Pública; Centres cívics; Biblioteques				
Indicadors	Cronograma				
% de professionals a qui arriba la informació	2022	2023	2024	2025	20

Eix 2. Prevenció i reducció de riscos

Aquest eix inclou les actuacions orientades a **prevenir i reduir els riscos del consum de substàncies i l'ús de pantalles**.

OE 2.1 Informar a col·lectius diana sobre el consum de substàncies i l'ús de pantalles i els seus riscos associats

A15 Impulsar actuacions preventives relacionades amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles adreçades a col·lectius diana que es trobin en situació de risc

Nova

Es dissenyaran actuacions específiques per prevenir situacions de risc i es realitzaran accions per garantir que la informació arriba a als col·lectius prèviament identificats des dels diferents serveis municipals.

Fites	Agents implicats				
2 intervencions implementades	Salut Pública; Serveis Socials; Joventut; Educació i Infància; CIRD				
Indicadors	Cronograma				
Núm. d'intervencions implementades	2022	2023	2024	2025	2026

OE 2.2 Oferir a l'entorn educatiu eines per a la gestió de riscos i plaers associats al consum de substàncies i ús de pantalles

A16 Realitzar tallers de prevenció i reducció de riscos en consum de substàncies i ús de pantalles adreçats a joves de primària i de secundària

Existent

Es realitzaran tallers als centres educatius de primària i de secundària sobre prevenció i reducció de riscos. L'objectiu és endarrerir l'edat d'inici del consum de substàncies i reduir els riscos en els adolescents que ja s'hi han iniciat. Aquests tallers han d'incloure informació sobre certs medicaments (tranquil·litzants, sedants i pastilles per a dormir) i sobre productes que afecten el comportament, com les begudes energètiques.

Fites	Agents implicats				
1) 25 tallers realitzats sobre drogues anualment 2) 40 tallers realitzats sobre pantalles anualment	Salut Pública; Educació i Infància				
Indicadors	Cronograma				
1) Núm. de tallers sobre drogues realitzats 2) Núm. de tallers sobre pantalles realitzats	2022	2023	2024	2025	2026

A17 Realitzar tallers sobre reducció de riscos en consum de substàncies i ús de pantalles adreçats a joves que cursen educació post-obligatòria

Existent

Es realitzaran tallers als centres d'educació post-obligatòria sobre reducció de riscos del consum de substàncies i de l'ús de pantalles. Es considera que la majoria de joves d'aquestes edats utilitzen habitualment les pantalles i consumeixen (o han consumit alguna vegada) substàncies. Per això, es pretén fomentar un consum responsable de substàncies i un ús responsable de pantalles. Aquests tallers també hauran d'incloure informació sobre tranquil·litzants, sedants i pastilles per dormir i sobre altres productes que afecten el comportament com les begudes energètiques.

Fites	Agents implicats				
1) 10 tallers sobre drogues anuals 2) 20 tallers sobre pantalles anuals	Salut Pública; Educació i Infància				
Indicadors	Cronograma				
1) Núm. de tallers sobre drogues anuals 2) Núm. de tallers sobre pantalles anuals	2022	2023	2024	2025	2026

A18 Realitzar tallers adreçats a famílies d'infants i joves sobre prevenció i reducció de riscos en consum de substàncies i ús de pantalles

Existent

Es realitzaran tallers adreçats a famílies d'infants i joves enfocats a formar-les en prevenció i reducció de riscos en el consum de substàncies i ús de pantalles per tal d'acompanyar els seus fills i/o les seves filles.

Fites	Agents implicats				
1) 1 taller sobre drogues anual 2) 1 taller sobre pantalles anual	Salut Pública; Educació i Infància; Joventut; Serveis Socials				
Indicadors	Cronograma				
1) Núm. de tallers sobre drogues anuals 2) Núm. de tallers sobre pantalles anuals	2022	2023	2024	2025	2026

OE 2.3 Oferir eines per la gestió de plaers i riscos associats al consum de substàncies i ús de pantalles en el lleure, l'oci nocturn i el medi obert

A19 Implementar actuacions de prevenció i reducció de riscos en les festes populars, els espais i els contextos habituals d'oci nocturn del municipi a través del Punt G

Millora

El Punt G és un dispositiu d'atenció, prevenció i reducció de riscos, present a les nits festives de Granollers per donar resposta a algunes situacions que es donen o es poden donar al llarg de la festa (relacionades amb consums, violències masclistes i sexualitats).

Actualment, el Punt G és present all Music'N'Viu i la Festa Major. Es vol ampliar la seva presència a altres festes populars habituals que s'organitzen durant la resta de l'any com Cap d'Any o Sant Joan.

Fites	Agents implicats				
Punt G implementat a 4 festes/esdeveniments	Salut Pública; Punt G; Joventut; Cultura				
Indicadors	Cronograma				

Núm. de festes/esdeveniments on s'ha implementat el Punt G	2022	2023	2024	2025	2026
--	------	------	------	------	------

A20	Ampliar les activitats del Punt G amb la realització de tallers sobre reducció de riscos en consum de substàncies adreçats a joves de secundària i post-obligatòria
Millora	

Ampliar el projecte Punt G amb la realització de tallers als centres educatius de secundària i post-obligatòria sobre reducció de riscos vinculats a l'oci nocturn. L'objectiu és aportar informació complementària a la dels tallers que ja s'organitzen, a través de formacions específiques que tractin el consum de substàncies i l'ús de pantalles vinculat als espais d'oci nocturn i de festa. Així, des del Punt G es podrà donar una visió més global i integral sobre els contextos i espais de festa i el consum de substàncies, la sexualitat i les violències.

Fites	Agents implicats
5 tallers implementats anualment	Salut Pública; Educació i Infància; CIRD; Joventut
Indicadors	Cronograma
Núm. de tallers implementats anualment	2022 2023 2024 2025 2026

A21	Realitzar actuacions preventives sobre ús de pantalles als espais de relació i d'oci d'adolescents i joves entre el grup d'iguals
Nova	

Es realitzaran intervencions preventives sobre l'ús de pantalles en grups d'iguals, en els seus espais de relació i d'oci en medi obert. Aquestes actuacions estaran relacionades amb l'ús de videojocs i internet (xarxes socials, especialment) mentre estan compartint temps amb el grup d'iguals.

Fites	Agents implicats
5 intervencions implementades	Salut Pública; Equip d'Educadors/es Socials d'Acció Grupal i Comunitària; Joventut
Indicadors	Cronograma
Núm. d'intervencions implementades	2022 2023 2024 2025 2026

A22	Organitzar una campanya participativa per visibilitzar i identificar les violències masclistes i LGTBfòbiques i els abusos sexuals a les xarxes socials
Nova	

Es desplegarà una campanya sobre violències masclistes i LGTBfòbiques que es donen a les xarxes socials. Es proposa engegar una campanya participativa per donar-hi visibilitat.

Fites	Agents implicats
Campanya desplegada a les XXSS	Salut Pública; CIRD; Joventut; Educació i Infància
Indicadors	Cronograma
Campanya desplegada a les XXSS	2022 2023 2024 2025 2026

Eix 3. Detecció, atenció i seguiment

Aquest eix inclou totes aquelles actuacions dirigides a **detectar, atendre i fer seguiment** de casos.

OE 3.1 Promoure la detecció precoç dels casos de consum problemàtic de drogues i/ o ús abusiu de pantalles

A23	Elaborar materials amb recomanacions per a la detecció de casos de consum problemàtic de substàncies i l'ús abusiu de pantalles, adreçats a professorat i altres professionals que treballin amb joves
Nova	

S'elaboraran recomanacions i eines per detectar casos problemàtics d'ús de pantalles i consums de substàncies. Aquesta informació quedarà integrada en un únic document que s'haurà de fer arribar a mestres i altres professionals que treballen amb joves.

Fites	Agents implicats				
Document de recomanacions elaborat	Salut Pública; Educació i Infància, Joventut, Esports				
Indicadors	Cronograma				
Document de recomanacions elaborat	2022	2023	2024	2025	2026

OE 3.2 Oferir serveis d'assessorament i seguiment sobre drogues i ús de pantalles

A24	Promoure les tasques d'atenció i intervenció relacionades amb drogues i pantalles entre l'equip comunitari de medi obert de Serveis Socials
Millora	

Es promouran les tasques d'atenció i d'intervenció relacionades amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles de l'equip comunitari de medi obert de Serveis Socials. L'objectiu és que aquest equip, que ja té contacte i està vinculat a joves del municipi, faci actuacions sobre aquests temes en el seu dia a dia. S'organitzaran espais de treball entre aquest servei i Salut Pública per compartir casos i consensuar estratègies. L'equip tindrà un canal de comunicació directe per resoldre dubtes més enllà de les sessions.

Fites	Agents implicats				
4 espais de treball anuals	Salut Pública; Serveis Socials				
Indicadors	Cronograma				
Núm. d'espais de treball anuals	2022	2023	2024	2025	2026

A25	Actualitzar l'espai de consultes del portal web per facilitar-les
Millora	

S'actualitzarà l'espai de consultes del web per incrementar el nombre de consultes rebudes. L'objectiu és que aquest espai sigui interactiu, atractiu i senzill.

Fites	Agents implicats				

Portal web modificat	Salut Pública; Comunicació; Joventut				
Indicadors	Cronograma				
% d'augment de consultes online rebudes	2022	2023	2024	2025	2026

A26	Atendre adolescents, joves i famílies des del Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles -SIADP- per temes relacionats amb el consum de drogues i l'ús de pantalles
Existent	

Es donarà informació, orientació, assessorament i, si cal, es farà seguiment a adolescents, joves i les seves famílies. S'atendran de forma personalitzada a qüestions, dubtes i problemàtiques relacionades amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles. Als joves entre 18 i 25 anys, se'ls farà una acollida i se'ls derivarà als serveis corresponents.

Fites	Agents implicats				
100% de demandes ateses	Salut Pública				
Indicadors	Cronograma				
% de demandes ateses	2022	2023	2024	2025	2026
Núm. de persones ateses					

OE 3.3 Promoure la coordinació entre serveis per tal de millorar l'atenció i el seguiment de casos

A27	Establir un protocol de coordinació entre el SIADP i el CAS per sistematitzar l'intercanvi d'informació sobre els casos atesos
Millora	

S'establirà un protocol de coordinació entre el CAS i el SIADP per tal de sistematitzar l'intercanvi d'informació sobre els casos que s'atenen i les tasques que es desenvolupen des de cada servei. Entre d'altra informació, es vol conèixer el funcionament i els resultats de les estratègies de reducció de danys que s'apliquen al municipi (PIX, etc.).

Fites	Agents implicats				
Protocol establert	Salut Pública; CAS				
Indicadors	Cronograma				
Protocol establert	2022	2023	2024	2025	2026

A28	Establir protocols de coordinació i d'intercanvi d'informació amb altres serveis externs, com CSMIJ, CAP i Centres Educatius, per millorar la derivació i el seguiment de casos
Millora	

S'establiran protocols amb serveis externs (CSMIJ, CAP, Centres Educatius) per tal de millorar la coordinació, la comunicació i l'intercanvi d'informació. L'objectiu és facilitar la detecció de casos, la seva derivació als serveis adients i el seu seguiment. D'aquesta manera, es vol millorar la resposta que es dona als adolescents que consumeixen substàncies i fan ús abusiu de pantalles. Es faran reunions amb responsables dels Centres per elaborar i donar a conèixer els protocols. També es proposa adaptar-los per a altres professionals en contacte amb adolescents i joves perquè els coneguin.

Fites	Agents implicats				
Protocol fet	Salut Pública; CSMIJ; CAP; Educació i Infància; Policia Local				
Indicadors	Cronograma				

Protocol fet	2022	2023	2024	2025	2026
--------------	------	------	------	------	------

A29	Establir canals de comunicació entre Salut Pública i entitats municipals
Millora	

S'establiran canals de comunicació a través dels quals les entitats (de lleure, ciutadanes, culturals, esportives, etc.) puguin contactar fàcilment amb el SIADP per resoldre dubtes o fer peticions (de tallers, formacions, etc.). Per això, es crearà el canal, generar un llistat d'entitats i es farà la difusió.

Fites	Agents implicats
1 comunicació anual amb entitats realitzada	Salut Pública; Cultura; Joventut
Indicadors	Cronograma
Núm. de comunicacions anuals amb entitats	2022 2023 2024 2025 2026

A30	Mantenir actualitzat el protocol del Programa de Mesures Educatives Alternatives a la Sanció Administrativa i difondre'l entre els agents implicats
Millora	

Es mantindrà actualitzat el protocol del Programa de Mesures Educatives Alternatives a la Sanció Administrativa i es difondrà entre els agents implicats: Policia Local i MMEE.

Fites	Agents implicats
1) Protocol revisat i actualitzat 2) Protocol difós	Salut Pública; Policia Local; MMEE
Indicadors	Cronograma
1) Protocol revisat i actualitzat 2) Protocol difós	2022 2023 2024 2025 2026

Eix 4. Treball en xarxa

L'eix inclou totes aquelles accions que promouen les **sinergies amb la ciutadania i el teixit associatiu** així com el **treball en xarxa** i la **formació a professionals**.

OE 4.1 Generar sinergies amb la ciutadania i el teixit associatiu

A31	Implicar els locals privats d'oci nocturn en campanyes i protocols relacionats amb el consum responsable
Nova	

S'implicarà dels locals privats d'oci nocturn en el disseny de campanyes i protocols de consum responsable. Se'ls convidarà a participar en l'elaboració, la difusió i implantació.

Fites	Agents implicats				
- 3 locals implicats en l'elaboració dels protocols - 3 locals adherits a campanyes i protocols	Salut Pública; Joventut; Punt G				
Indicadors	Cronograma				
Núm. de locals adherits a campanyes i protocols	2022	2023	2024	2025	2026

OE 4.2 Formar professionals en matèria de prevenció de drogues i pantalles

A32	Dissenyar i implementar càpsules formatives sobre reducció de riscos en consum de substàncies i ús de pantalles adreçada a professionals municipals
Existent	

Es dissenyarà una càpsula formativa sobre reducció de riscos per a professionals municipals: personal tècnic de l'Ajuntament, professorat i altres agents que puguin incidir en la prevenció i la reducció de riscos del consum de drogues i l'ús de pantalles.

Fites	Agents implicats				
Núm de càpsules implementades Col·lectius que han rebut la càpsula	Salut Pública; Joventut; CIRD; Educació i Infància; Policia Local; Serveis Socials				
Indicadors	Cronograma				
Càpsula formativa dissenyada	2022	2023	2024	2025	2026

A33	Organitzar jornades sobre consum de substàncies i ús de pantalles adreçades a professionals de diferents àmbits del municipi
Existent	

S'organitzaran jornades multidisciplinars amb professionals de diferents àmbits del municipi. Giraran al voltant d'alguna temàtica d'interès (vinculada al consum de substàncies i/o a l'ús de pantalles) en les quals s'impartiran ponències i es generaran espais de debat i de reflexió. L'objectiu és que siguin un punt de trobada de professionals. Hi podran participar professorat (de primària, secundària i post-obligatòria), personal tècnic municipal que realitzi tasques relacionades amb la temàtica de la jornada (educadores socials, tècniques de Salut Pública, Joventut, etc.), professionals de l'àmbit sanitari, i altres professionals implicats.

Fites	Agents implicats				
2 jornades organitzades	Salut Pública; Educació i Infància; Joventut; Serveis Socials; Policia Local				

Indicadors		Cronograma				
Núm. de jornades organitzades		2022	2023	2024	2025	2026
A34	Realitzar tallers sobre el consum responsable de substàncies i l'ús responsable de pantalles adreçats als organitzadors de les festes populars de les colles, les associacions i les entitats					
Existent						
Es realitzaran tallers a les persones vinculades a l'organització de les festes populars (de colles, associacions i/o entitats) per donar-los eines per fomentar la reducció de riscos. L'objectiu és que els espais de festa siguin més saludables. Anualment s'actualitzarà la relació de colles, associacions i entitats que organitzen la festa per convocar-les als tallers formatius. Es tractarà la dispensació responsable d'alcohol, per a evitar dispensar-ne a menors o persones embriagades, la minimització de les conductes de risc i la reducció de problemes greus derivats del consum d'alcohol.						
Fites		Agents implicats				
1 taller implementat anualment		Salut Pública; Punt G; Joventut; Cultura				
Indicadors		Cronograma				
Núm. de tallers implementats anualment		2022	2023	2024	2025	2026
A35	Realitzar tallers de reducció de riscos en consum de substàncies i ús de pantalles adreçats a professionals de clubs esportius, entitats de lleure i associacions culturals					
Millora						
Es realitzaran tallers sobre reducció de riscos a responsables de clubs esportius, entitats de lleure i associacions culturals per tal que els professionals d'aquests recursos esportius i culturals puguin transmetre al jovent que hi està vinculat recomanacions sobre substàncies i l'ús de pantalles. La idea és que els representants d'aquestes entitats incorporin aquesta perspectiva a la seva pràctica diària.						
Fites		Agents implicats				
2 tallers implementats		Salut Pública; Esports; Joventut; Cultura				
Indicadors		Cronograma				
Núm. de tallers implementats		2022	2023	2024	2025	2026
A36	Participar en grups de treball supramunicipals per a l'elaboració de protocols, materials i/o estratègies.					
Millora						
Es participarà en l'elaboració de protocols, materials i/o estratègies d'abast supramunicipal vinculades al consum de substàncies i l'ús de pantalles. Se seguirà participant en la Taula de Salut Jove del Vallès Oriental i en els Espais de millora de la Diputació de Barcelona. S'espera ampliar aquesta participació a altres grups de treball i comissions de professionals.						
Fites		Agents implicats				
Participar en 3 grups de treball supramunicipals		Salut Pública				
Indicadors		Cronograma				
Núm. de grups en el quals s'ha participat		2022	2023	2024	2025	2026

A37**Realitzar tallers formatius adreçats a professorat sobre com afrontar el consum de substàncies i l'ús de pantalles a l'aula****Millora**

Es realitzaran tallers per a professorat sobre com afrontar el consum de substàncies i l'ús de pantalles a l'aula. Aquestes formacions es podrien fer una vegada el curs escolar hagi finalitzat, perquè és un moment de major disponibilitat del professorat. Els tallers es faran en coordinació amb el Centre de Recursos Pedagògics (CRP) per tal que sigui formació homologada, cosa que permetrà incrementar el nombre d'inscripcions.

Fites	Agents implicats				
1 taller realitzat anualment	Salut Pública; Educació i Infància; Centre de Recursos Pedagògics				
Indicadors	Cronograma				
Núm. de tallers realitzats anualment	2022	2023	2024	2025	2026

9. Avaluació

El Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers està dissenyat perquè pugui ser avaluat. Per això, disposa dels elements bàsics per poder fer-ne el seguiment i avaluació. Cadascun dels 4 eixos segueix una estructura lògica que inclou:

- **Objectius estratègics:** expressen les finalitats del Pla, assenyalant quins efectes es volen aconseguir. Per tant, l'avaluació haurà de valorar si s'han aconseguit aquests resultats esperats.
- **Actuacions:** són les accions concretes que cal dur a terme per desplegar les estratègies previstes i assolir els resultats esperats. Cada actuació nova inclou:
 - o **Fita:** és l'objectiu que marca el Pla per a cada actuació, allò que es vol assolir.
 - o **Indicador:** és la dada (i unitat de mesura) que cal recollir per saber si s'ha assolit la fita.
 - o **Cronograma:** moment en què es preveu implementar l'actuació.

Què entenem per seguiment i avaluació?

El **seguiment** és el **procés de gestió i control** de la implementació del Pla d'acció. Es tracta de la recollida periòdica de dades amb la finalitat de:

- a. Supervisar de forma contínua el desplegament de la política pública.
- b. Retre comptes de la implementació de les actuacions per garantir que s'estan executant com estava previst.

L'**avaluació** és el procés a partir del qual es valora si les **actuacions estan donant resposta a les necessitats** detectades. La seva finalitat és:

- a. Valorar si les estratègies proposades han obtingut els resultats esperats.
- b. Analitzar el grau d'assoliment dels objectius.
- c. Revisar la implementació per tal d'identificar errors i bones pràctiques.

10. Fonts d'informació

Adolescents, també a la xarxa. Reptes de l'acció socioeducativa davant la generació 1x1 (2015). Ajuntament de Granollers.

Casos atesos per consum de substàncies a Urgències (2021). Hospital de Granollers.

Casos atesos al Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències (CAS) de Granollers (2021). CAS Granollers.

Casos atesos per consum de substàncies i ús de pantalles al Centre SPOTT (resident a Granollers) (2021). Centre SPOTT.

Casos atesos des del servei d'atenció i assessorament sobre drogues i pantalles (SIADP) (2021). Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers.

Diagnosi del Pla Local de Joventut de Granollers (2017). Diputació de Barcelona.

Edició catalana d'ESTUDES (Encuesta sobre Uso de Drogas en Enseñanzas Secundarias en España. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones (2018). Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.

Encuesta OEDA-COVID (Impacto de la pandemia por Covid-19 durante el año 2020 en el patrón de consumo de sustancias psicoactivas y otros comportamientos con potencial adictivo. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones) (2020). Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.

Enquesta Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (2020-2021). Diputació de Barcelona.

Guia per a l'elaboració d'un pla local de prevenció de drogodependències (2012). Centre de Prevenció i Intervenció en drogodependències. Diputació de Barcelona.

Observatori Municipal sobre Drogues i Pantalles de Granollers (esborrany de febrer de 2021). Servei de Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers.

11. Anexos

Annex 1: Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles

1. Metodologia

En aquest apartat s'exposa el treball que s'ha dut a terme per elaborar la Diagnosi de consum de drogues i ús de pantalles de Granollers. Concretament, s'exposa l'organització que ha permès realitzar la diagnosi, el procés que ha estructurat la seva elaboració i, finalment, les característiques tècniques de les metodologies emprades.

1.1 Organització

Un dels aspectes clau a l'hora d'elaborar la diagnosi ha estat la participació de les diferents àrees de l'Ajuntament a partir d'un **treball intersectorial**. També ha estat fonamental la **incorporació d'altres agents locals** que no formen part de l'ens municipal, com és el cas dels professionals relacionats de manera diferent amb les drogues, les pantalles i la població jove. Aquest procés de treball s'ha dut a terme gràcies a una estructura organitzativa dissenyada per facilitar la coordinació i el treball de tots els agents implicats. Els òrgans amb què s'ha comptat són els següents:

- **Coordinació:** es tracta de l'òrgan encarregat de liderar el procés d'elaboració, coordinant els espais de treball i encapçalant les tasques que s'han dut a terme. Està constituït per les Tècniques de Prevenció de Conductes de Risc en Joves, la Cap del Servei de Salut Pública i Consum de l'Ajuntament de Granollers i la Tècnica del Servei de Suport de Programes Socials de la Diputació de Barcelona.
- **Comissió tècnica:** el seu objectiu és impulsar l'elaboració de la diagnosi, col·laborant en la cerca de dades secundàries, oferint suport en la identificació d'agents clau i participant en la convocatòria d'entrevistes i grups focals. Està format per tècnics/ques de Salut Pública, Joventut, Serveis Socials i Educació.
- **Espais de participació interna:** s'ha comptat amb la col·laboració, d'una banda, de personal tècnic de diferents àrees i departaments de l'Ajuntament, i de l'altra, de població jove, professionals vinculats a joves i altres agents clau. Això ha permès comptar amb la seva expertesa i coneixement del municipi.

Figura 2. Organització de treball

1.2 Procés d'elaboració de la Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles

La diagnosi s'ha elaborat mitjançant la combinació de **metodologies qualitatives i quantitatives** per tal d'obtenir un coneixement exhaustiu dels diferents àmbits vinculats al consum de substàncies i a l'ús de pantalles. Concretament, el procés d'elaboració s'ha organitzat en **4 fases de treball**, que s'han desenvolupat al llarg de 8 mesos. La figura següent resumeix el contingut de cada fase:

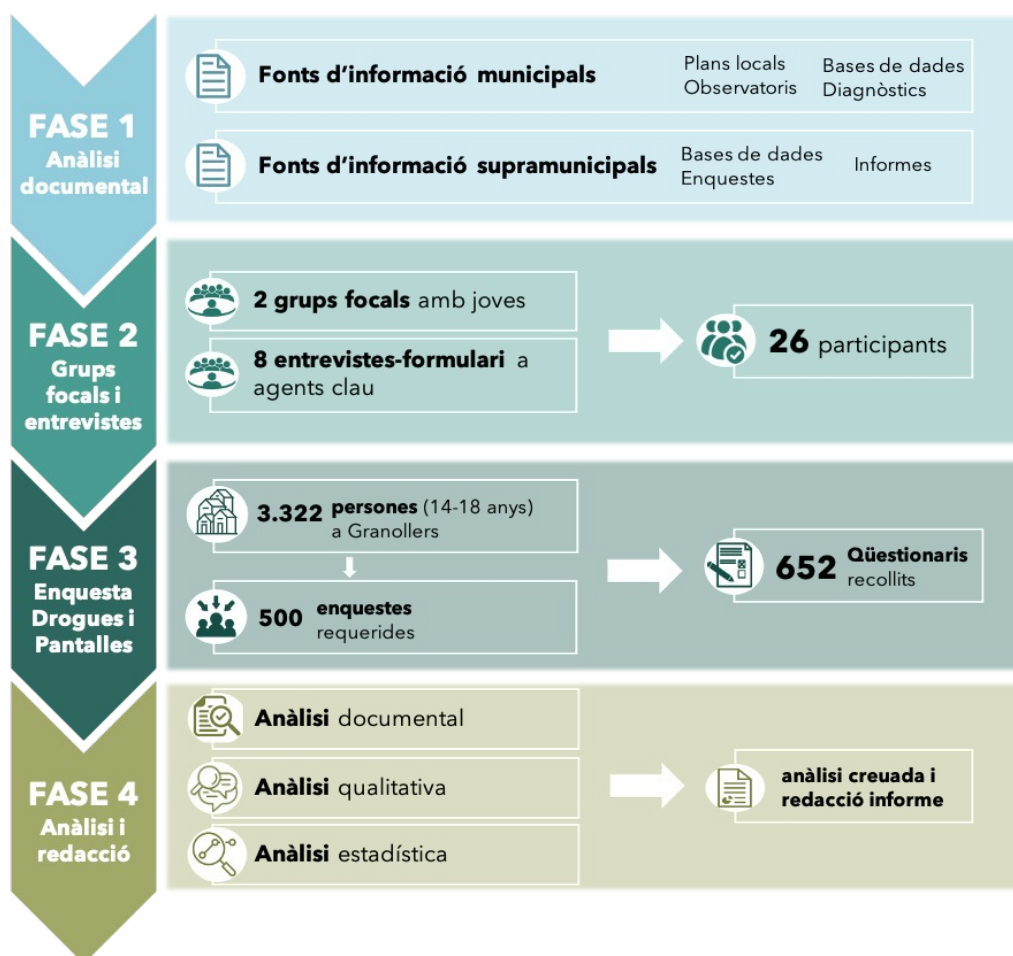

Figura 3. Procés de treball

A continuació, es descriuen les tasques i objectius de cada fase de treball:

- **Fase 1.** Ha consistit en l'**anàlisi documental** de les dades disponibles en informes, plans locals, bases de dades i altres documents ja existents. Aquesta fase ofereix una aproximació als documents amb informació sobre consum de substàncies i a l'ús de pantalles dins del municipi.
- **Fase 2.** De **disseny i administració** d'una **enquesta elaborada expressament pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers (PPAG)** per conèixer quines són les prevalències i els patrons de consum de substàncies i ús de pantalles de la població jove. Aquesta fase ha permès obtenir dades representatives dels i les joves de Granollers.

- **Fase 3.** S'han **realitzat entrevistes-formulari i grups focals** a tècnics de l'Ajuntament, agents clau coneixedors del municipi i joves d'entre 14 i 18 anys. Aquesta fase ha permès extreure informació sobre els contextos i patrons de consum de substàncies i ús de pantalles en l'adolescència, així com dels factors facilitadors i protectors i de les conductes de risc.
- **Fase 4.** Ha consistit en l'**anàlisi de les dades obtingudes** i la **redacció de l'informe**. Primer s'han analitzat les dades de forma separada, atès que cada metodologia compta amb unes tècniques d'anàlisi particulars. Després, s'han integrat les dades provinents de les diferents fonts a partir de l'anàlisi categorial creuada pròpia dels mètodes mixtes, procés que ha permès obtenir una aproximació general al consum de substàncies i a l'ús de pantalles dels i les joves de Granollers.

1.3 Tècniques de recollida de dades

A continuació, s'especifiquen les característiques tècniques de les metodologies utilitzades per a l'elaboració d'aquest informe, tant pel que fa a les dades primàries, com a les dades secundàries.

Dades primàries

Moltes de les dades incloses en la Diagnosi de consum de substàncies i ús de pantalles de Granollers s'han recollit i analitzat específicament per a l'elaboració d'aquest document. L'obtenció d'aquestes dades s'ha dut a terme mitjançant una **combinació de metodologies qualitatives i quantitatives**. L'ús i la integració d'ambdues metodologies permet obtenir i generar un coneixement exhaustiu sobre les pràctiques d'inici de consum de substàncies i sobre els usos de pantalles.

a) Metodologia quantitativa

La metodologia quantitativa permet obtenir dades representatives del grup poblacional que es vol estudiar, atès que ofereix informació generalitzable i vàlida sobre el fenomen estudiat. A continuació, es presenten els detalls d'aquesta metodologia.

Disseny del qüestionari

Per a aquest Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers s'ha dissenyat un qüestionari estructurat i autoadministrat, elaborat *ad-hoc*. La majoria de preguntes que conté provenen d'una selecció d'ítems del qüestionari ESTUDES¹ en la seva edició més recent per a Catalunya, de l'any 2018. L'ESTUDES és el principal qüestionari generalista a l'Estat que estudia el consum de drogues i pantalles en adolescents i ofereix dades desagregades i representatives per a Catalunya, fet que facilita, d'una banda, la realització de comparatives entre la realitat de Granollers i els àmbits supramunicipals i, de l'altra, la implementació d'enunciats i preguntes validades.

Contingut del qüestionari

Els **eixos** que vertebreren el qüestionari són els següents:

Taula 5. Eixos temàtiques del qüestionari elaborat pel PPAG

Eixos	
Prevalences de consum i edat d'inici	Tabac
	Alcohol
	Cànnabis
	Tranquil·litzants, sedants i somnífers
	Begudes energètiques
	Altres substàncies

¹ Encuesta sobre Uso de Drogas en Enseñanzas Secundarias en España. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones. Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.

Contextos i patrons de consum	Espais i persones amb les que es consumeix
	Conductes de risc
Accés a les substàncies	
Fonts d'informació sobre drogues	
Ús de pantalles	Internet
	Videojocs
	Joc amb diners

Font: Elaboració pròpia

Procés d'administració del qüestionari

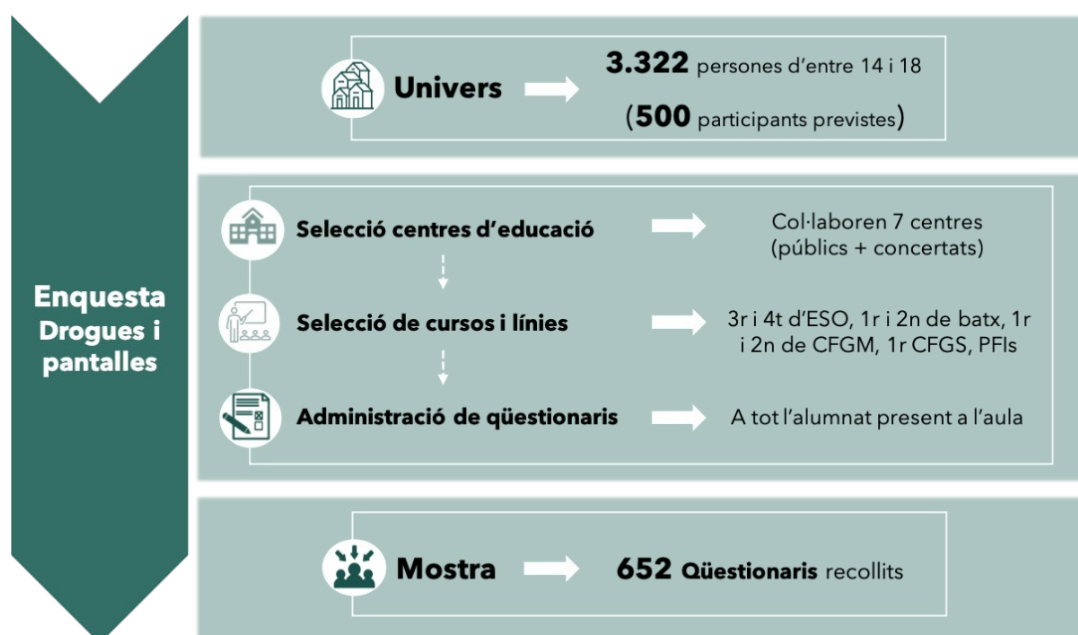

Figura 4. Procés d'administració del qüestionari

- **Marc mostral:** El marc mostral utilitzat per a la tria de la població enquestada parteix d'una metodologia molt semblant a l'emprada per ESTUDES, amb la participació d'estudiants de centres educatius de 3r i 4t d'ESO, 1r i 2n de Batxillerat, Cicles Formatius de Grau Mig i Superior. En el cas de Granollers, a aquesta mostra s'ha afegit l'alumnat de Programes de Formació i Inserció. Pel que fa a la titularitat dels centres, s'ha vetllat per la participació de centres tant públics com concertats del municipi. En total, 7 centres han col·laborat en l'administració dels qüestionaris.
- **Procediment de mostreig:** S'ha realitzat un mostreig per conglomerats bietàpic, en el qual, en primera instància, s'han seleccionat centres educatius (unitats de primera etapa) i, en segon lloc, aules (unitats de segona etapa), proporcionant el qüestionari a tots els alumnes presents en les mateixes.
- **Treball de camp:** La metodologia del treball de camp s'ha adaptat necessàriament al context de la Covid-19. Des d'un primer moment, tots els

centres col·laboradors han demanat que no hi hagués presència de persones enquestadores en les aules, motiu pel qual s'ha adaptat la metodologia d'administració. Per gestionar les sessions d'administració de qüestionaris un tècnic d'Spora s'ha connectat per videotrucada amb les aules, ha explicats els objectius de la recerca i ha donat les orientacions pertinents a l'alumnat per emplenar el qüestionari.

La presència d'aquest tècnic extern al centre ha estat un element necessari per a crear una atmosfera d'administració adequada i millorar la qualitat en les respostes (garantia d'anonimat, resolució de dubtes, facilitar que el professorat no tingués un paper preponderant, etc.). Les respostes s'han recollit a través d'un qüestionari en línia que l'alumnat emplenava, en la majoria dels casos, amb els ordinadors de l'aula. Quan aquests no estaven disponibles, el feien a través dels seus dispositius mòbils.

En aquelles ocasions en què no s'ha pogut realitzar la videotrucada, l'alumnat ha tingut accés a un vídeo explicatiu de la recerca i del qüestionari. En d'altres casos, quan les classes eren en modalitat semipresencial, han emplenat el qüestionari des de casa, també a través del qüestionari en línia.

- **Depuració, preparació i validació de la matriu de dades:** un cop finalitzat el treball de camp, s'ha depurat la matriu de dades, eliminant respostes parcials i respostes de persones fora de rang d'edat. També s'han revisat i descartat qüestionaris amb incongruències internes, entre d'altres tasques de depuració. S'han recodificat i preparat algunes variables per a la fase d'anàlisi.

S'ha creat la variable "posició social" amb tres categories, baixa, mitja i alta. Per assignar una categoria a cada persona enquestada s'ha utilitzat l'ocupació i la formació de la mare, ja que les dades provinents del perfil del pare han mostrat un comportament més incongruent i poc estable quan s'han posat a prova.

Així, el grup de posició social baixa el componen les persones enquestades on la mare té una combinació de nivell formatiu i ocupacional més baix, el mitjà s'assigna a les combinacions de formació i ocupació de nivells intermedis, i l'alt a les combinacions més elevades quan a la formació i ocupació.

- **Anàlisi de les dades:** en termes generals, els resultats de les diferents variables s'han creuat segons gènere (noi i noia) i edat (14 a 18 anys) per tal de poder observar diferències en els resultats entre aquests subgrups mostrals.

La fitxa següent presenta, de forma més sintètica, les **especificitats tècniques** del qüestionari:

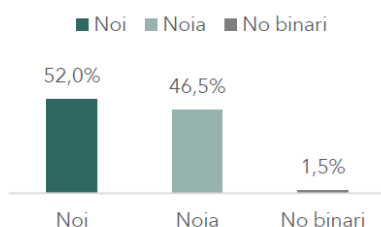
Taula 6. Fitxa tècnica

Característiques	Descripció
Grandària de l'univers objecte d'estudi	3.326 ² persones de 14 a 18 anys que viuen a Granollers
Mostra	652 alumnes
Nivell de confiança i error	Error màxim admissible del 3,52%, per un nivell de confiança del 95,5% (2 sigma), i p=q=0,5 (cas de màxima variància).
Mostreig	Per conglomerats, bietàpic. 1 ^a etapa, selecció centres educatius amb control de titularitat. 2 ^a etapa, selecció d'aules, participa tot l'alumnat present a l'aula.
Tècnica de recollida de dades	Qüestionari estructurat auto-administrat a través d'aplicació en línia.
Explotació de les dades	- Anàlisi univariant: distribució de freqüències i descriptius bàsics. - Anàlisi bivariant: taules de contingència, comparatives entre subgrups poblacionals de la mostra i amb altres estudis municipals i supramunicipals.
Calendari de recollida de dades	Febrer i març de 2021.

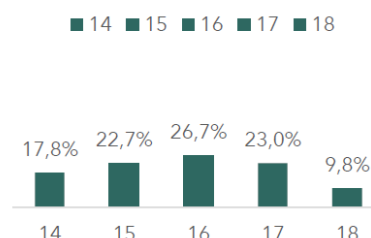
Distribució de la mostra segons quotes

Els gràfics següents donen dades sobre la distribució de la mostra:

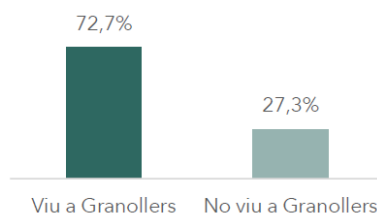
Gràfic 1. Distribució segons gènere

Gràfic 2. Distribució segons edat

Gràfic 3. Distribució segons lloc on viu

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

²Font: Padró municipal d'habitants, via Idescat (2020). Encara que a la mostra també han participat joves que no viuen a Granollers, s'estima que aquesta grandària poblacional és suficientment ajustada per poder realitzar el càlcul dels paràmetres de nivell de confiança i error.

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

- **Gènere:** Com destaca el gràfic 1, la distribució de la mostra segons gènere és força equilibrada entre nois (52%, 339 persones) i noies (46,5%, 303 persones). Les no binàries han resultat ser un 1,5% (10 persones). Aquesta baixa mostra no ha permès realitzar anàlisis específics per aquest col·lectiu.
- **Edat:** cadascuna de les 5 edats presents a la mostra ha suposat, aproximadament, un 20% de la mostra, amb l'excepció dels nois i noies de 16 anys, amb una presència per sobre d'aquesta xifra (26,7%, 174 persones) i els joves de 18, que són el grup menys nombrós (9,8%, 64 persones). Aquesta distribució segons edat és semblant a la de l'ESTUDES, que ha estat la recerca de referència per a fer comparacions en aquesta diagnosi; per aquest motiu, s'ha decidit no realitzar cap tipus de ponderació dels casos.
- **Lloc de residència:** la majoria de l'alumnat enquestat, un 72,7%, viu a Granollers (474 persones), i un 27,3% viu en altres municipis (178 persones). A l'hora de dissenyar la recerca es va decidir que, per diversos motius (de política pública, de model de treball de camp, de perfil de les persones enquestades, de comparatives amb altres estudis, etc.), el lloc de residència no havia de ser un criteri de no admissió a la mostra.

b) Metodologia qualitativa

La metodologia qualitativa centra la seva atenció en els significats que les persones atorguen al fenomen estudiat i la forma en què ho fan. Així, aquesta metodologia permet aprofundir en la comprensió del fenomen, ja que facilita accedir a les explicacions, sensacions i impressions que les persones en tenen.

Tècniques emprades

En aquest cas, s'ha utilitzat dues tècniques d'entrevista: entrevistes-formulari en línia i grups focals. A continuació, es presenta una infografia que resumeix el procés:

Figura 5. Procés metodologia qualitativa

- **8 Entrevistes-formulari en línia a agents clau del municipi:**

Objectiu: aquestes entrevistes han permès conèixer la realitat del municipi en relació a les diferents àrees d'expertesa vinculades al consum de substàncies i a l'ús de pantalles.

Procediment: els vuit participants s'han seleccionat a través de la Comissió Tècnica. Aquestes entrevistes es van enviar per correu a les persones seleccionades, que van contestar-les. Després, des de Spora es van formular dubtes i/o peticions d'ampliació de la informació. Una vegada resoltes, es va donar l'entrevista com a definitiva. Aquesta validació va permetre corroborar i completar la informació recopilada.

- **2 grups focals a joves (de 15 anys i de 17-18 anys) del municipi:**

Objectiu: aquests grups focals han servit per conèixer les particularitats, percepcions i impressions de joves. Les entrevistes han permès incorporar la seva visió a la diagnosi.

Procediment: la convocatòria s'ha realitzat en col·laboració amb la Comissió Tècnica, que ha proposat una llista de professionals vinculats a joves. A través d'aquests, s'han convocat els grups focals amb joves de 15 anys i de 17-18 anys de Granollers. Al llarg de l'informe es presenten cites literals que provenen dels grups de discussió. Per això, s'ha codificat el grup de persones de 17-18 anys com a GD1 i el de 15 anys com a GD2.

Anàlisi de la informació

La metodologia qualitativa ofereix una descripció dels fenòmens socials informada, simultàniament, pel relat de les persones participants i per la interpretació dels investigadors. El procediment d'anàlisi que se segueix és el següent:

- Primer es fa la **transcripció** dels continguts de les entrevistes i grups focals.
- En segon lloc es fa una **categorització analítica** de la informació obtinguda.
- Per últim, es duu a terme una **anàlisi creuada** de la informació: es comparen les aportacions de les diferents entrevistes realitzades en relació a cada temàtica o categoria d'anàlisi. D'aquesta manera, la informació es filtra i s'ordena per a identificar les necessitats i fortaleces que presenta el municipi en relació amb el consum de substàncies i l'ús de pantalles.

Aquesta aproximació incorpora a l'estudi les **diferents percepcions existents** entorn el consum de substàncies i l'ús de pantalles del municipi. Aquesta informació és clau per a comprendre les dades quantitatives de l'enquesta, ja que informa dels perquè dels resultats, així com dels matisos i les diferents maneres com ho viuen els joves.

Dades secundàries

La resta de dades i indicadors inclosos a la diagnosi sobre consum de substàncies i ús de pantalles de Granollers s'han extret de fonts ja existents. S'ha realitzat una **anàlisi documental** de diferents documents d'àmbit municipal, així com d'institucions supramunicipals, com s'il·lustra a continuació:

Figura 6. Procés anàlisi documental

Pel que fa a les **dades d'origen municipal**:

- *Documents*: s'han analitzat documents d'àmbit municipal que podien contenir dades diagnòstiques d'interès. Entre altres, s'han analitzat plans locals, dades d'Observatoris, de bases de dades i de diagnosis municipals.
- *Procediment*: la Comissió Tècnica s'ha encarregat de recopilar la documentació disponible, així com de coordinar la cerca dels documents provinents d'altres àrees. Seguidament, s'ha fet l'anàlisi i la selecció de les dades més rellevants.

Pel que fa a les **dades d'origen supramunicipal**:

- *Documents*: s'han analitzat diferents bases de dades, així com estudis i informes que elaboren periòdicament institucions supramunicipals sobre les temàtiques d'interès.
- *Procediment*: Spora ha realitzat la cerca i anàlisi amb la col·laboració del grup de Coordinació.

La taula següent mostra les **principals fonts secundàries** d'informació:

Taula 7. Fonts secundàries

Font	Any
Edició catalana d'ESTUDES. Encuesta sobre Uso de Drogas en Enseñanzas Secundarias en España. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones. Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.	2018
Enquesta d'hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (curs 2020-2021). Diputació de Barcelona.	2021
Adolescents, també a la xarxa. Reptes de l'acció socioeducativa davant la generació 1x1 (2015). Ajuntament de Granollers.	2015
Diagnosi del Pla Local de Joventut de Granollers (2017). Diputació de Barcelona.	2017
Observatori Municipal sobre Drogues i Pantalles de Granollers (esborrany de febrer de 2021). Servei de Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers.	2021
Encuesta OEDA-COVID 2020. Impacto de la pandemia por Covid-19 durante el año 2020 en el patrón de consumo de sustancias psicoactivas y otros comportamientos con potencial adictivo. Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones. Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.	2020
Base de dades casos atesos per consum de substàncies a Urgències de l'Hospital de Granollers	2019-2020
Dades casos atesos al Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències (CAS) de Granollers	2019
Dades casos atesos per consum de substàncies i ús de pantalles al Centre SPOTT (resident a Granollers)	2019-2020
Dades del servei d'atenció i assessorament sobre drogues i pantalles de Salut Pública de l'Ajuntament de Granollers	2016-2020

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a l'ús de les dades de l'enquesta **Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO** (curs 2020-2021), **s'han adaptat algunes de les prevalències** que presenta aquest informe per fer-les comparables amb les del qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers. Concretament, s'han modificat alguns percentatges que prenen com a referència submostres específiques i s'ha utilitzat sempre com a base la mostra total de persones participants.

2. Diagnosi sobre les pràctiques d'inici de consum de substàncies

2.1 Oci, diversió i festa

L'imaginari social ha vinculat el consum de substàncies entre els adolescents amb l'oci, especialment nocturn. La triada **diversió-oci-consum de drogues** ha esdevingut quelcom comú en la literatura sobre les cultures juvenils. Tot i que aquest estudi aprofundeix, precisament, en el consum de substàncies entre adolescents, s'han volgut indagar prèviament quines són **les concepcions que els joves d'entre 14 i 18 anys** de Granollers tenen en relació amb el fet de **divertir-se i passar-s'ho bé**.

Quan es demana als adolescents que expliquin què significa passar-s'ho bé i divertir-se emergeixen, sorprenentment, un **conjunt d'idees prèvies que no fan referència ni a l'oci nocturn ni al consum de substàncies**.

En primer lloc, les persones entrevistades associen **divertir-se al fet d'estar amb altres persones**. Passar-s'ho bé està relacionat amb una **activitat col·lectiva o grupal**. Així, assenyalen que els agrada *“estar amb els amics”, “estar amb la parella”, “estar amb els cosins”*. Divertir-se és, doncs, quelcom que **s'assoleix en grup**: es basa en el fet de **compartir experiències** més que no pas en viure-les individualment.

En segon lloc, la noció de divertir-se s'associa a **activitats que es realitzen voluntàriament**, fora de l'escola o l'institut, **durant el temps lliure**, a les tardes o els caps de setmana. Mentre que el temps escolar està fortament regulat, normativitzat i marcat per unes rutines, el temps lliure és percebut com un **moment de major llibertat** en el que les normes que regulen els comportaments i les relacions interpersonals es dilueixen. En aquest sentit, els adolescents destaquen que s'ho passen bé **quan poden fer el que ells decideixen** i no el que se'ls imposa de fer:

“Pues poder hacer lo que yo quiera sin ningún problema, sin tener quien me diga «no hagas esto».” (GD1)

Així, quan se'ls demana què els agrada fer per divertir-se sorgeix un **ampli ventall d'activitats molt diferents**: *“escollar música”, “jugar a la pilota”, “salir”, “tomar algo”, “anar a la platja”, “anar al centre comercial”, “parlar” i “dormir”*.

En definitiva, en la franja d'edat adolescent, allò que preval a l'hora de divertir-se és la **socialització** i, com veurem, és en el marc d'aquesta prioritat que emergeixen un conjunt de pràctiques socials que, com el consum d'alcohol, han de comprendre's com entrelligades i indestriables de l'element socialitzador.

2.2 Consum de substàncies

Entre les substàncies analitzades en aquest estudi, les **begudes energètiques** representen la substància **més consumida pels joves d'entre 14 i 18 anys de Granollers**, seguida per **l'alcohol, el tabac i el cànnabis**. Concretament, com es mostra a la següent taula, en els **últims 30 dies**, el **42,2%** de l'alumnat enquestat afirma haver consumit **begudes energètiques**, el **26,5% alcohol**, el **17,2% tabac**, el **8,6% cànnabis** i el **6% tranquil·litzants, sedants o pastilles per dormir**.

Taula 8. Prevalença consum en els últims 30 dies

Substància	Granollers 2021	Catalunya 2018	Diferencial
Begudes energètiques	42,2%	43,5%	-1,3%
Alcohol	26,5%	60,4%	-33,9%
Tabac	17,2%	31,2%	-14%
Cànnabis	8,6%	23,1%	-14,5%
Tranquil·litzants, sedants o pastilles per dormir	6%	14%	-8%
Èxtasi	0,5%	0,2%	0,3%
Cocaïna	0,2%	0,7%	-0,5%
Al·lucinògens	0,0%	0,3%	-0,3%
Amfetamines	0,0%	0,5%	-0,5%

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

En general, s'observa que les **prevalences de consum de Granollers al 2021 són inferiors a les últimes dades disponibles pel territori català (2018)**. En aquest sentit, les restriccions vinculades a la pandèmia de la **Covid-19** poden haver influït en els consums. De fet, els professionals entrevistats assenyalen que el jovent **sol consumir substàncies com alcohol, tabac i cànnabis en contextos socials**. La situació provocada per la Covid-19 **ha limitat molt les trobades** entre joves la qual cosa ha incidit en la reducció dels consums que, a aquestes edats, tenen un fort component social. El **consum de begudes energètiques**, en canvi, no està tant associat a les trobades socials i se sol consumir com un refresc, de forma individual. Per aquest motiu les prevalences obtingudes a Granollers en context Covid-19 (2021) són **molt similars** al consum de tot el territori català pre-Covid-19 (2018).

El consum de la resta de substàncies (èxtasi, cocaïna, al·lucinògens i amfetamines) presenta valors molt minoritaris, amb una prevalença entre el 0,0% i el 0,5%. Atès el seu caràcter residual, no es poden extreure patrons o tendències de consum. En tot cas, les dades són molt similars a les de la resta del territori català.

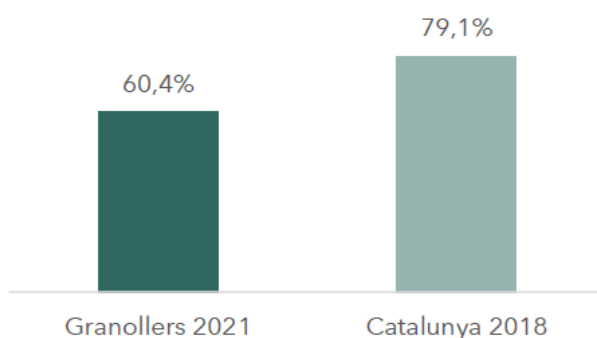
En els següents apartats s'aprofundirà en el perfil del jovent consumidor d'alcohol, tabac, cànnabis i tranquil·litzants, sedants o pastilles per dormir, posant èmfasi en l'edat d'inici i la freqüència de consum associada a diversos períodes (en els últims 30 dies, en els últims 12 mesos i a fa més de 12 mesos). Així mateix, s'analitzarà si

existeixen diferències significatives pel que fa a la identitat de gènere i l'edat, tot relacionant les dades amb la realitat de la resta de Catalunya.

2.2.1 Alcohol

El jovent de Granollers presenta una **prevalença de consum d'alcohol durant la vida² significativament més baixa que la de Catalunya**, com indica el gràfic següent. Mentre que el **60,4%** del jovent de Granollers ha begut alcohol **algun cop a la seva vida**, aquest valor s'eleva fins el 79,1% en el cas de Catalunya.

Gràfic 4. Prevalença de consum d'alcohol algun cop a la vida, segons territori.

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

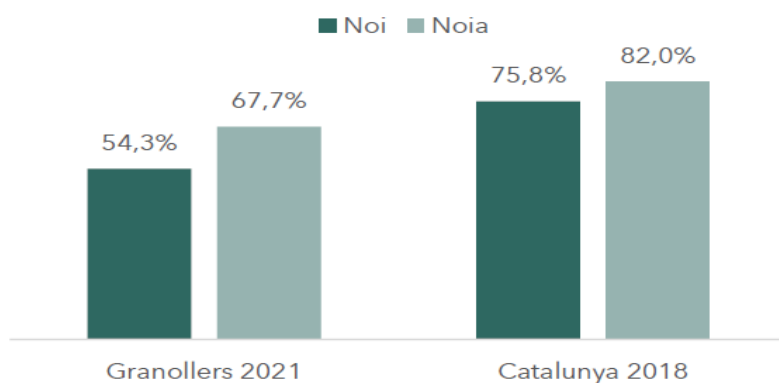
Segons l'*Informe Encuesta OEDA-COVID 2020*³, la prevalença de consum d'alcohol a Espanya en joves de 15 a 19 anys durant els **mesos previs a la pandèmia** era del **59,9%**, **caient al 45,1% durant la pandèmia**; per tant, la **tendència a nivell estatal de caiguda** en el consum sembla ser semblant a la que presenta en l'actualitat Granollers en comparació a la Catalunya pre Covid-19.

L'enquesta **Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (2020-21)**, que s'ha fet a Granollers pràcticament en el mateix moment que el qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers, presenta unes dades de prevalença semblants, d'un **63,9%**. Cal destacar que l'estudi de 4t d'ESO està adreçat a nois i noies de 15/16 anys, mentre que el qüestionari del PPAG a una franja, d'entre 14-18 anys.

2 Haver pres begudes alcohòliques algun cop a la vida, no computa haver fet un glop en alguna ocasió a la beguda d'una altra persona.

3 L'*Informe Encuesta OEDA-COVID 2020* és un estudi portat a terme pel Ministerio de Sanidad per avaluar l'impacte de la pandèmia de la Covid-19 durant l'any 2020 en el patró de consum de substàncies psicoactives i d'altres comportaments amb potencial addictiu.

Gràfic 5. Prevalença de consum d'alcohol algun cop a la vida, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

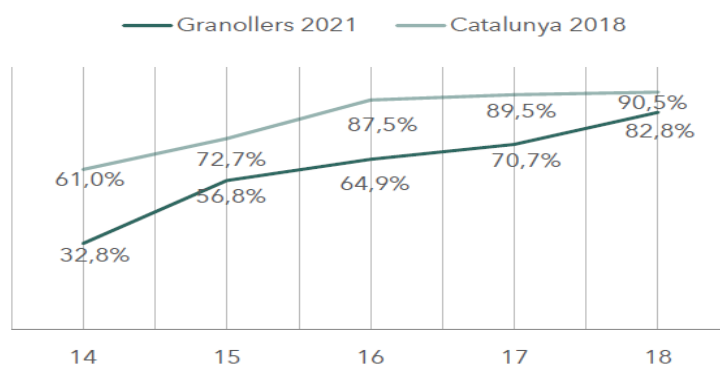
Com es veu al gràfic 5, tant a Granollers com a Catalunya les noies mostren una prevalença més elevada en el consum fet algun cop a la vida; aquest diferencial de gènere és més important en el cas de Granollers, on les noies, amb una prevalença del 67,7%, estan 13,4 punts per sobre dels nois (54,3%). Aquesta distància és menys important a Catalunya, amb un diferencial de 6,2 punts percentuals.

Aquest diferencial entre noies i nois, amb les noies amb prevalences més elevades pel que fa al consum *algun cop a la vida*, tant a l'estudi del Pla de Prevenció d'Addiccions com a l'ESTUDES de 2018, **no coincideix amb les que mostra l'estudi de 4t d'ESO de 2021 a Granollers, on els nois (66,9%) estan per sobre de les noies (61%).**

Quan es trasllada la pregunta sobre la prevalença del consum d'alcohol a les persones entrevistades emergeixen un conjunt d'opinions que val la pena recopilar:

- Els joves entrevistats asseguren que **les noies consumeixen alcohol en la mateixa mesura que els nois.**
- Entre els **professionals entrevistats** que treballen amb joves, hi ha opinions divergents: algunes persones pensen que els nois consumeixen més que les noies, hi ha qui pensa que consumeixen de forma similar i hi ha qui considera que les noies consumeixen en major mesura que els nois. Tot i que, dècades enrere, la prevalença de consum d'alcohol en nois sí que era superior a la de les noies, aquesta tendència s'ha anat modificant amb els anys fins al punt en què s'ha invertit i, **actualment**, tal com s'observa a la gràfica 5, **la prevalença de consum d'alcohol de les dones és superior a la dels homes.** En aquest sentit, els professionals que consideren que les noies beuen més alcohol que els nois associen aquesta diferència al fet que l'alcohol és una **substància socialment acceptada, legalitzada, de fàcil accés** i amb *"millor reputació"* que altres drogues, la qual cosa fa que la tendència a sobreprotegir a les noies i imposar-los més restriccions que no pas als nois, no sigui tan accentuada en el cas de l'alcohol.

Gràfic 6. Prevalença de consum de begudes alcohòliques algun cop a la vida, segons edat i territori

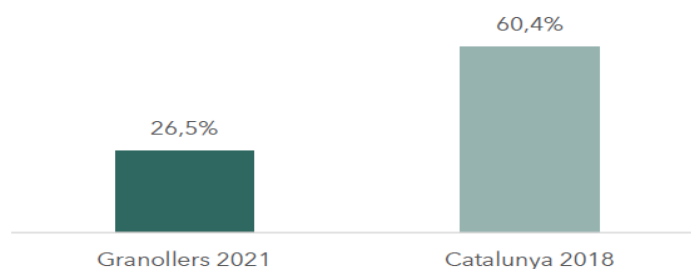

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

El gràfic 6 aporta informació sobre la **prevalença de consum algun cop a la vida** segons territori i edat. Tant a Granollers com a Catalunya la prevalença **va pujant amb l'edat**, però les diferències per territori dins de cada edat són molt significatives; la més important és la que s'observa en els **14 anys**: el **61% dels nois i noies de Catalunya** han begut alcohol amb 14 anys, valor que **baixa a la meitat (32,8%) en el cas de Granollers**. Les dades semblen indicar amb certa claredat que, durant la pandèmia de la Covid-19, el jovent no ha disposat d'espais col·lectius d'iniciació al consum amb el seu grup d'iguals, on s'acostuma a experimentar amb el consum d'alcohol justament en aquestes franges d'edat.

Les diferències, però, es van escurçant amb l'edat. Tot i això, només es veu considerablement reduïda en el cas de **18 anys**, on **la majoria de joves ja ha consumit alcohol** tant a Granollers com a Catalunya.

Gràfic 7. Prevalença de consum d'alcohol en els últims 30 dies, segons territori

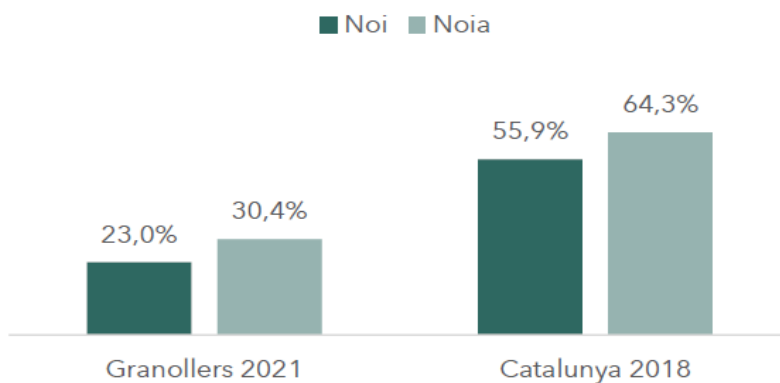

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Les diferències en la **prevalença de consum d'alcohol en els últims 30 dies** segons territori són encara més importants que la vista en la prevalença general (*algun cop a la vida*). El consum en aquest període a **Catalunya (60,4%) és més del doble** que a **Granollers (26,5%)**. Tot i que part d'aquesta diferència podria explicar-se per factors

de protecció del consum d'alcohol presents a Granollers en comparació a Catalunya, una diferència tan elevada sembla evidenciar, de nou, que la **pandèmia ha jugat un paper determinant en la modificació de les prevalences de consum d'alcohol.**

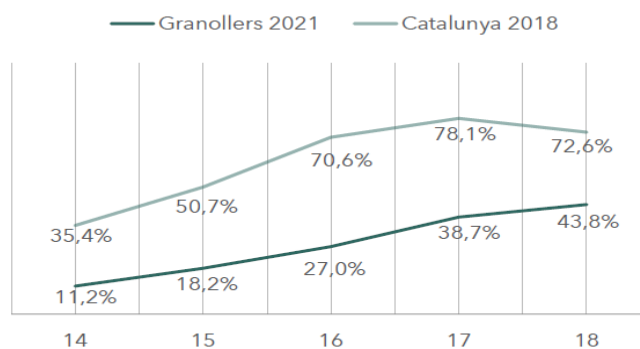
Gràfic 8. Prevalença de consum d'alcohol en els últims 30 dies, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Per gènere (gràfic 8) es veu que tant a Granollers com a Catalunya **les noies presenten una dada de consum en els últims 30 dies més elevada** (7,4 punts de diferència respecte dels nois a Granollers, 8,4 a Catalunya). Aquesta tendència, per tant, s'ha mantingut de forma consistent i similar durant les restriccions imposades per la pandèmia.

Gràfic 9. Prevalença de consum d'alcohol en els últims 30 dies, segons edat i territori

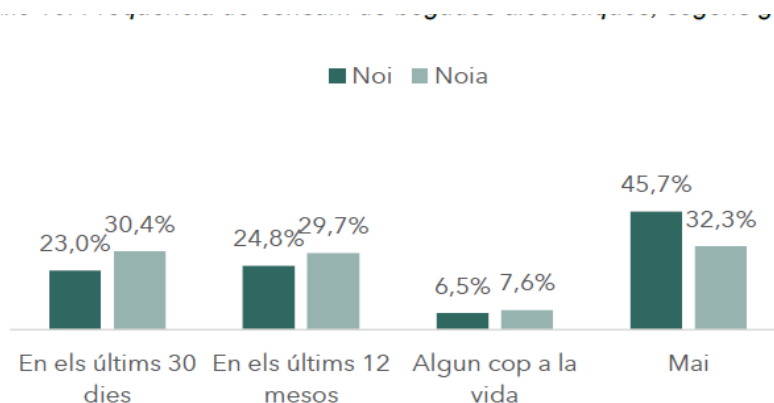
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

A diferència del gràfic anterior, el gràfic 9 mostra la prevalença de consum només dels últims 30 dies, segons territori i edat. La **distància** entre la realitat catalana (2018) i la de Granollers (2021) és **encara més gran**. Mentre que a **Granollers** el consum en els últims 30 dies **va pujant progressivament amb l'edat però sense passar mai del 50%**, a Catalunya a partir dels 15 anys més de la meitat de joves havien begut alcohol, amb un salt important a partir dels 16 (>70%). La **diferència més important** es troba en els **16 anys** (43,6 punts percentuals de diferència) i **17 anys** (39,4).

Finalment, s'ha trobat una **diferència significativa** en la prevalença de consum d'alcohol en els **últims 30 dies** entre el grup de **posició social alta**, que presenta una

xifra més elevada (32,8%) que el grup de posició social mitja (19,3%), mentre que el grup de posició social baixa es manté en un 27,1%.

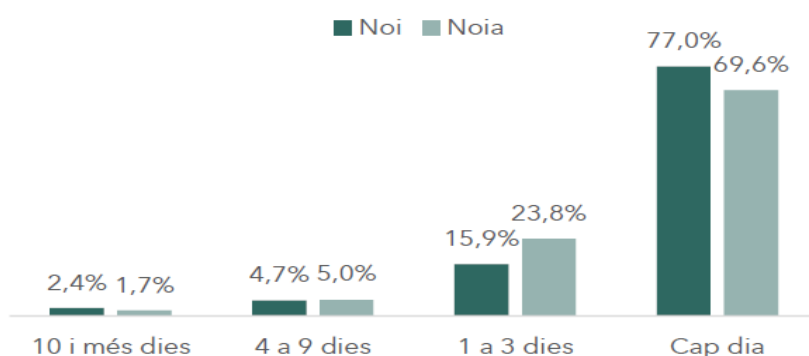
Gràfic 10. Freqüència de consum de begudes alcohòliques, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El gràfic 10 mostra el detall de la **freqüència de consum**, segons gènere. Cal incidir, en el consum en els **últims 30 dies**, on **les noies (30,4%) estan per sobre dels nois (23%)** i també estan per sobre en el consum en els últims 12 mesos (29,7% vs 24,8%). Aquesta dada ens informa que les **noies** no només mostren, com es destacava anteriorment, una prevalença de consum al llarg de la vida més alta que els nois, sinó que també **estan per sobre en el consum més proper en el temps**.

Gràfic 11. Nombre de dies que ha pres alcohol en els últims 30 dies, segons gènere.

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Els resultats del gràfic 11 aporten informació més detallada sobre el consum d'alcohol, ja que focalitza més en la **intensitat del consum** (a través del nombre de dies que s'ha consumit) i no únicament en la prevalença general.

En primer lloc, el consum en els darrers 30 dies presenta prevalències molt inferiors al que es trobava quan es feia referència a *algun cop a la vida* (45% vs 77% en nois i 32% vs 69,6% en noies). Aquesta comparativa posa de manifest que els adolescents realitzen, fonamentalment, consums esporàdics i recreatius.

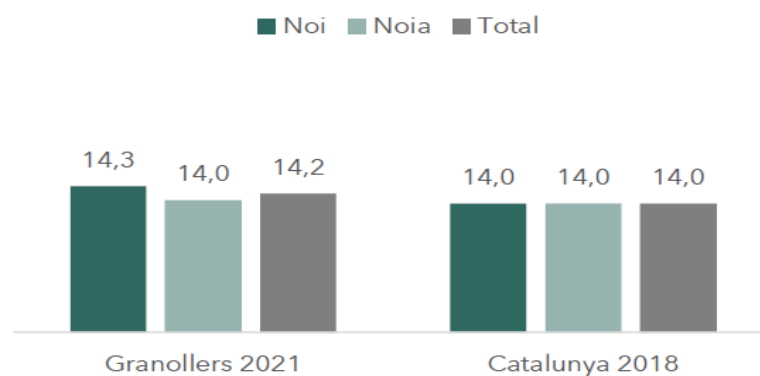
Si ens fixem en el primer grup que afirma haver consumit durant el darrer mes, trobem que tot i que **les noies han tastat l'alcohol en major mesura que els nois**, la majoria (23,8%) **ho fan entre 1 i 3 dies al mes**, davant el 15,9% dels nois.

En canvi, el consum segons gènere s'equipara en els consums més freqüents, amb una dada al voltant del 5% per ambdós sexes en el cas del consum de 4 a 9 dies al mes i un 2,4% de nois que l'han consumit entre 10 i 30 dies en el l'últim mes, dada que ja supera al 1,7% de les noies.

Si s'analitzen les freqüències de consum segons l'edat, s'observa que **els joves de 17 anys** són els que presenten una **major freqüència**, ja que un 4% ha consumit alcohol entre 10 i 30 dies en l'últim mes. La **freqüència de consum més baixa és pels de 14 anys**: només un 1,8% ha consumit més de 3 dies en l'últim mes, dada molt residual.

Pel que fa a la **posició social**, també s'observa alguna diferència. Els nois i les noies de **posició social mitja** són els que presenten una **dada més baixa** (2,6%) quant al consum de més de 3 dies en l'últim mes, mentre que els de posició social baixa i alta estan per sobre del 7%.

Gràfic 12. Edat mitjana d'inici de consum d'alcohol, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

La **mitjana en l'edat d'inici** en el consum d'alcohol (gràfic 12) és de **14,2** anys a Granollers, lleugerament **superior a la mitjana catalana**, de 14 anys. En l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO 2020-2021*, quan es pregunta sobre l'edat en la que han begut per primer cop, l'opció més contestada és 14 anys (35,3%).

En aquesta línia, els professionals entrevistats també assenyalen que els joves **comencen a consumir cap als 14-15 anys**, edat d'institut. Expliquen que es tracta de **consums molt esporàdics**, que es fan **puntualment algun cap de setmana o dia festiu**. Els joves entrevistats diuen que sí que hi ha algunes persones que comencen a consumir amb 12-13 anys, però que es tracta de casos molt puntuals. Destaquen que la majoria dels de la seva edat comença més endavant, amb 14-16 anys.

Per **gènere**, les **noies** (14 anys) **s'inicien lleugerament abans que els nois** (14,3). A Catalunya, tant nois com noies s'inicien a la mateixa edat (14). Els professionals entrevistats també perceben que les noies comencen a consumir alcohol a edats més primerenques que els nois i assenyalen que es deu al fet que **tenen un major nivell de maduresa a aquestes edats**.

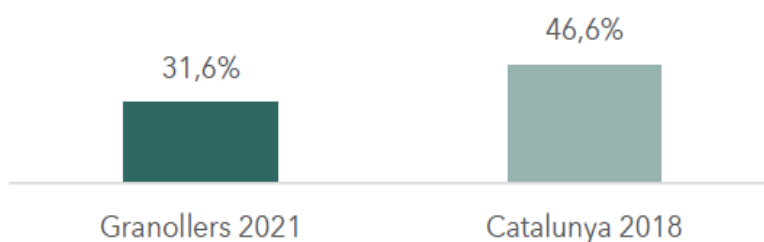
De nou, el confinament viscut durant l'any de pandèmia (previ a l'administració del qüestionari) ha pogut incidir en que la mitjana d'edat sigui més alta a Granollers que a la Catalunya de 2018.

Finalment, pel que fa **al tipus d'alcohol** que consumeix el jovent, es posa de manifest que el més habitual és **beure combinats**: se sol beure vodka, rom o whisky barrejat amb refrescos (com Fanta i CocaCola) o sucs per endolcir. Per això, solen comprar **una ampolla d'alcohol d'un litre i una de refresc de litre i mig**. En les entrevistes no s'ha fet referència al consum de cervesa ni de vi.

2.2.2 Tabac

El gràfic 13 mostra la prevalença de consum de tabac comparada entre Granollers i Catalunya. Com es veu, A nivell de Catalunya, l'any 2018, la dada és **15 punts més elevada que la de Granollers** (46,6% versus **31,6%**). Un terç de l'alumnat de Granollers d'entre 14 i 18 anys ha provat el tabac algun cop a la vida, mentre que en el cas de Catalunya, aquesta dada arriba gairebé a un de cada dos joves.

Gràfic 13. Prevalença de consum de tabac algun cop a la vida, segons territori

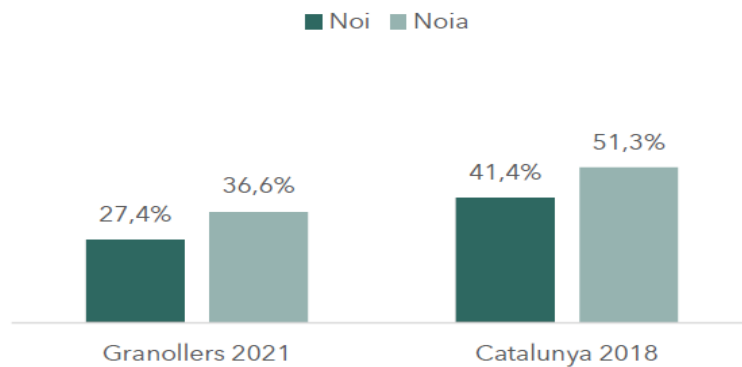

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Segons dades de l'*Informe Encuesta OEDA-COVID 2020*, la prevalença de consum de tabac a Espanya en joves de 15 a 19 anys durant els **mesos previs** a la pandèmia era del **35,2%**, baixant lleugerament al **32,3% durant la pandèmia**. Aquesta **baixada és menys pronunciada** que la que es dona entre el **Granollers de 2021 i la Catalunya de 2018**. Aquesta diferència percentual pot ser deguda a que la mostra emprada a Granollers és més jove (14 a 18 anys) que la de *OEDA-COVID* (15-19).

L'enquesta **Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO 2020-2021** mostra unes **dades de prevalença més baixes**, d'un 21,9%. Si es compara aquesta dada amb una mostra equivalent de joves de 15-16 anys que han respost el qüestionari elaborat pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers, s'observa que la diferència és de 7 punts (28,9% en el qüestionari elaborat pel PPAG vs el 21,9% de l'estudi de 4t d'ESO).

Gràfic 14. Prevalença de consum de tabac algun cop a la vida, segons gènere i territori

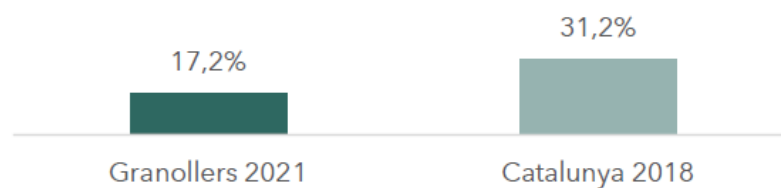
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

En analitzar el consum de tabac segons **gènere** (gràfic 14), es veu que presenta una tendència semblant en ambdós territoris. Les **noies han fumat algun cop a la vida en major mesura que els nois**, tant a Catalunya com a Granollers, amb un diferencial entre ambdós sexes molt semblant, al voltant del 10 punts percentuals.

A l'*Estudi d'hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* es veu la mateixa tendència: un **23,4% de noies** manifesta **haver fumat alguna vegada**, davant un **18,9% de nois**.

La informació que es mostra a continuació pot tenir un major interès que les dades de prevalença general vistes: **més enllà del consum circumstancial o iniciàtic** i aporta informació sobre **consum proper en el temps** que pot indicar un **consum regular**.

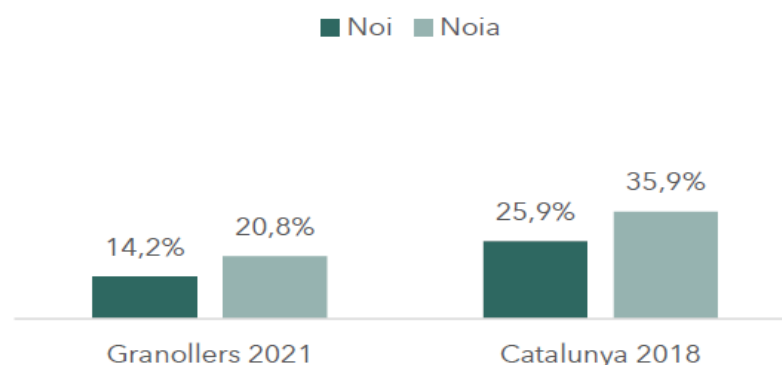
Gràfic 15. Prevalença de consum de tabac en els últims 30 dies, segons territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

A Granollers, el **17,2% de l'alumnat de 14 a 18 anys** havia fumat tabac en els **30 dies anteriors al qüestionari**; tanmateix, aquesta dada és, de nou, **més baixa** que la de la **Catalunya pre-Covid de 2018 (31,2%)**.

Gràfic 16. Prevalença de consum de tabac en els últims 30 dies, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

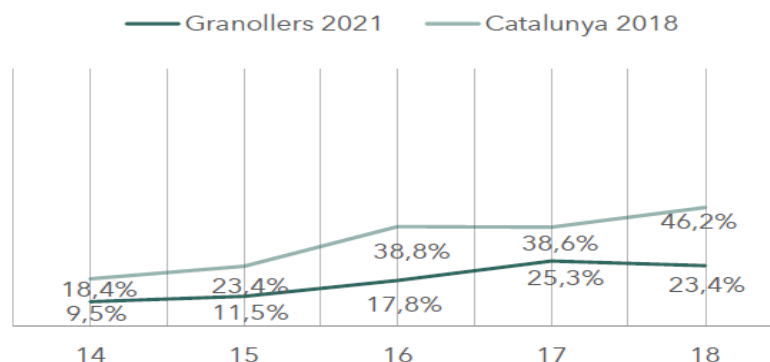
Per gènere (gràfic 16), **el consum en els últims 30 dies és més freqüent en noies que en nois en tots dos territoris**. A Granollers, però, les diferències s'escurcen lleugerament pel que fa al consum més regular, on les noies, amb un 20,8%, estan 6,6 punts per sobre dels nois (14,2%).

Quan es pregunta als joves entrevistats sobre aquests patrons de consum, afirmen que **no hi ha diferències en el consum de tabac entre nois i noies** i asseguren que consumeixen per igual.

En canvi, les entrevistes a professionals presenten **diverses percepcions respecte les diferències entre nois i noies**.

- Hi ha qui també considera que **nois i noies fumen en la mateixa mesura**. Es posa de manifest que, mentre que abans els nois acostumaven a fumar més que les noies, **actualment que aquesta tendència s'ha equilibrat**.
- Hi ha qui assegura que **les noies comencen a fumar abans que els nois**, el que podria anar relacionat al fet que en aquesta edat **les noies maduren abans i tendeixen a relacionar-se amb grups de joves més grans**. Això fa que la seva edat d'inici de consum de tabac sigui inferior i que, per tant, la prevalença de noies que fumen sigui superior a la dels nois.

Gràfic 17. Prevalença de consum de tabac en els últims 30 dies, segons edat i territori

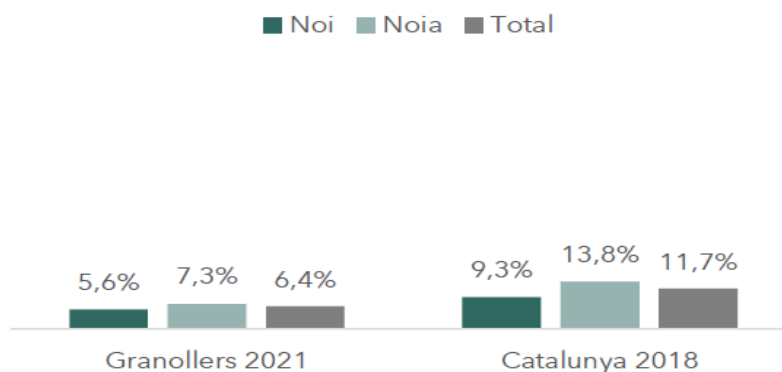
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

La **prevalença de consum** dels nois i noies de Granollers (gràfic 17), està **per sota de la catalana en totes les edats estudiades**, normalment amb uns diferencials d'entre 9 i 13 punts. La **progressió de creixement és semblant**, però hi ha algunes diferències interessants. Per exemple, a Catalunya, entre els 15 i els 16 anys es dona un important increment de joves que se sumen al consum en els últims 30 dies (passant del 23,4% al 38,8%), mentre que a Granollers el salt més important es dona entre els 16 (17,8%) i els 17 anys (25,3%). De nou, el parèntesi de l'any de pandèmia ha pogut incidir en les pràctiques de consum.

Una altra dada remarcable és que, a Granollers, **el grau de consum en els últims 30 dies sembla aturar-se entre els 17 i els 18 anys**, la qual cosa sembla succeir també a Catalunya però justament un any abans, entre els 16 i els 17.

Creuades les dades de Granollers per edat i gènere, destaca que als 14 anys un **15,3% de noies ha fumat en els últims 30 dies**, valor que és molt més baix en nois (3,5%). Amb 17 anys, aquests consums semblen igualar-se (27,3% en noies, 25% en nois) però al passar als 18 anys la prevalença de consum en els últims 30 dies de les noies continua creixent (31,3%) mentre que en els nois baixa ostensiblement (15,6%).

Gràfic 18. Prevalença de consum diari de tabac en els últims 30 dies, segons gènere i territori

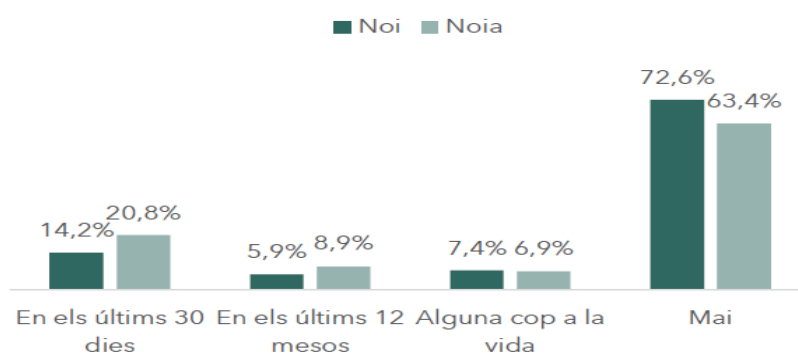

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

De nou (gràfic 18), la prevalença de consum diari de tabac és més elevada a Catalunya (11,7%) que a Granollers (6,4%).

L'Estudi d'hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO indica que el 3,6% dels estudiants fumen diàriament, mentre que ho fan el 4,7% dels enquestats a través de l'enquesta elaborada pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers.

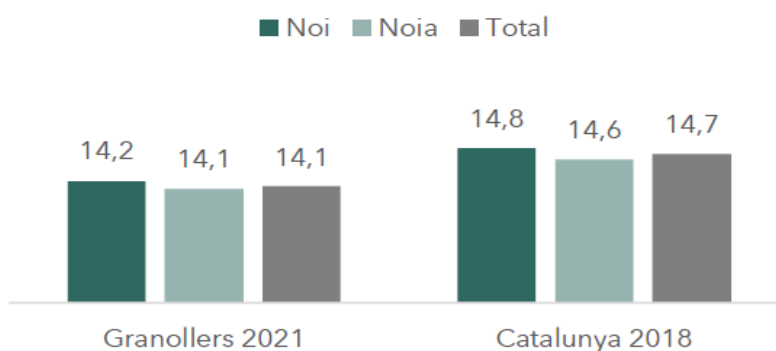
Gràfic 19. Freqüència de consum de tabac, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El gràfic anterior serveix com a **resum de l'explicat fins ara**. Destaca que el **consum en els últims 30 dies és més elevat en les noies** i que hi ha un **major nombre de nois que no han fumat mai** (72,6% vs 63,4% en noies).

Gràfic 20. Edat mitjana d'inici de consum de tabac, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Finalment, el gràfic 20 presenta la mitjana en l'edat d'inici en el consum de tabac. **Destaca el diferencial entre territoris: a Granollers l'edat mitjana d'inici (14,1) és sensiblement inferior a la catalana (14,7)**. Tot i que pot semblar petita, per aquestes edats una diferència de mig any llarg és rellevant. Aquesta diferència contrasta amb la del consum d'alcohol, on la tendència era la inversa i els joves catalans presentaven una mitjana més baixa en l'edat d'inici. Cal recordar que **els consumidors de tabac són significativament menys nombrosos a Granollers que a la resta de Catalunya**; aquells que fumen, però, **comencen una mica abans** que a Catalunya.

L'edat mitjana d'inici de consum de tabac contrasta amb l'edat percebuda per la **majoria de professionals**, que la situen entre els **12-13 anys**. Aquesta percepció que pot ser deguda al fet d'haver detectat consums a aquestes edats que, com mostren les dades, no solen ser habituals. De fet, alguns altres professionals matisen aquesta percepció i expliquen que l'edat d'inici fluctua entre els 13-15 anys, tot i que hi ha casos en què, puntualment, es dona als 12. En termes generals, els primers consums de tabac estan associats a l'**entrada a l'institut**, moment en el qual els adolescents es veuen envoltats d'altres joves més grans.

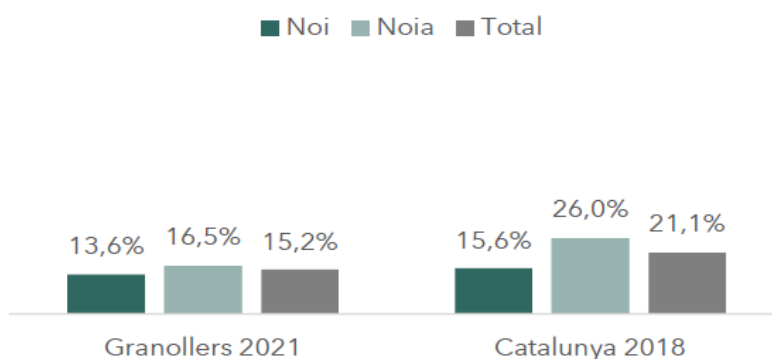
Els **joves entrevistats** consideren que l'inici del consum de tabac succeeix entre els 12 i els 14. Assenyalen que hi ha molt **poques persones que comencin a fumar amb 12 anys** i que es tracta de casos molt puntuals. Comenten que **se sol començar a fumar tabac abans que a consumir alcohol perquè és més fàcil accedir-hi**, ja sigui demanant-ne al carrer o agafant-ne de casa si hi ha alguna persona fumadora.

Pel que fa al gènere, es veu que la diferència en l'edat d'inici entre nois i noies és molt reduïda, varia només d'un mes. Tot i això, com s'ha dit, hi ha professionals que assenyalen que **les noies comencen a fumar abans que els nois** i ho associen al **major grau de maduresa** i al fet que **es relacionen amb joves més grans** que elles.

2.2.3 Tranquil·litzants, sedants i somnífers

Com indica el gràfic 21, la prevalença de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers en **algun moment de la vida** (amb o sense recepta mèdica) se situa en el **15,2%** entre l'alumnat de 14 a 18 anys de Granollers, **xifra sensiblement inferior a la catalana** (21,1%). Per **gènere**, les **noies** mostren un **consum 2,9 punts més elevat que els nois**, essent una diferència menor a la que es donava a Catalunya l'any 2018 i que estava per sobre dels 10 punts.

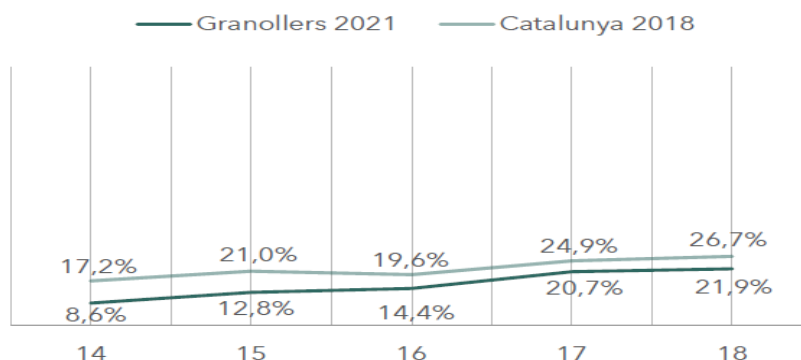
Gràfic 21. Prevalença de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers algun cop a la vida, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Segons el gràfic 22, la **prevalença en el consum augmenta amb l'edat, tant a Granollers com a Catalunya**. Mentre que a Catalunya la prevalença és significativa als 14 anys (17,2% vs 8,6% a Granollers) i l'increment és progressiu, a **Granollers el salt més important es veu entre els 16 (14,4%) i els 17 anys (20,7%)**.

Gràfic 22. Prevalença de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers algun cop a la vida, segons edat i territori

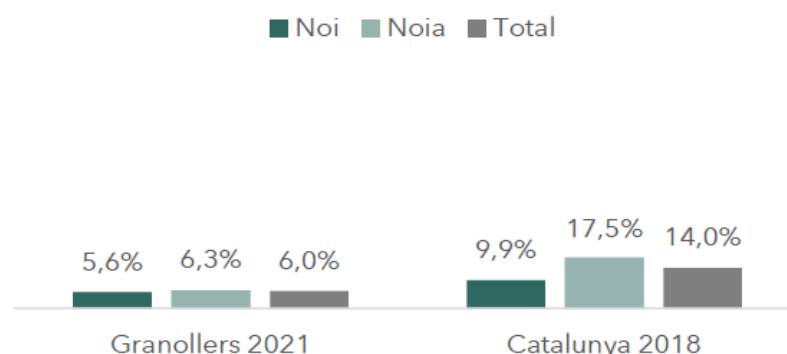
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

La **posició social** també presenta algunes diferències rellevants. La **prevalença de consum al llarg de la vida més alta entre els joves de posició social baixa** (22,2%) que no pas en els de posició mitjana o alta (13%).

Segons dades de l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021), en població de 15-16 anys de Granollers, la prevalença de consum és d'un 6,4%, dada més baixa que la que aporta el qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions per aquestes mateixes edats (prevalença al voltant del 13%).

L'estudi de 4t d'ESO també diu que el **81,1%** considera que el consum de tranquil·litzants és **moderadament o molt perillós**, mentre que un **16,9%** pensa que **no és gens perillós**.

Gràfic 23. Prevalença de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers en els últims 30 dies, segons gènere i territori

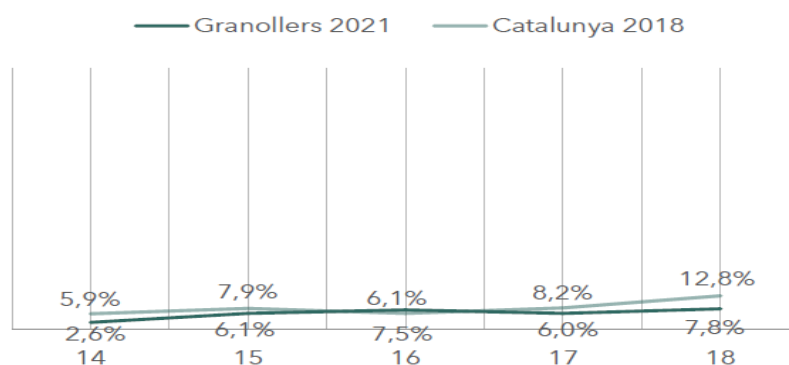
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

El gràfic 23 mostra la **prevalença de consum en els últims 30 dies** i, per tant, pot indicar problemàtiques de benestar emocional associades. La prevalença es situa en un **6% de l'alumnat de Granollers**, xifra que a **Catalunya és més del doble** (14%).

De nou, destaca com les **diferències de gènere** són **pràcticament inexistent**s a Granollers, mentre que a Catalunya són força significatives.

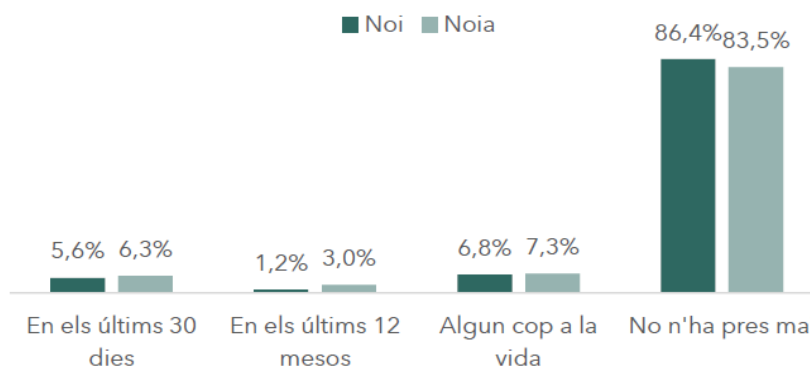
Segons **edat** (gràfic 24), la prevalença de consum dels joves de **14 anys** és **molt residual** a Granollers (2,6%), però **s'incrementa a partir d'aquesta edat**, mantenint-se entre el 6% i el 8% a partir dels 15 anys.

Gràfic 24. Prevalença de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers en els últims 30 dies, segons edat i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

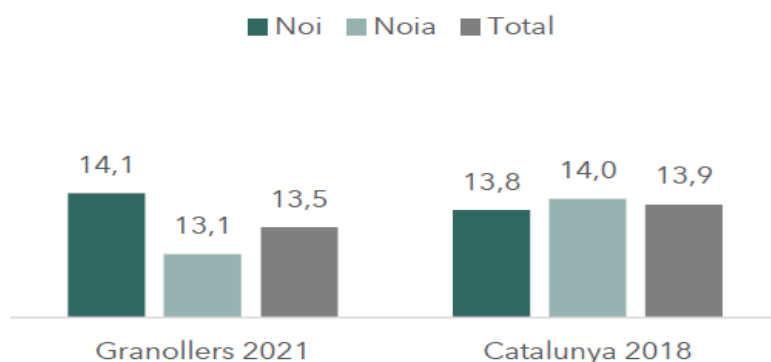
Gràfic 25. Freqüència de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Per últim, el gràfic 25 **resumeix la freqüència** de consum de tranquil·litzants, sedants i somnífers a Granollers, segons gènere.

Gràfic 26. Edat mitjana d'inici de consum tranquil·litzants, sedants i somnífers, segons gènere i territori

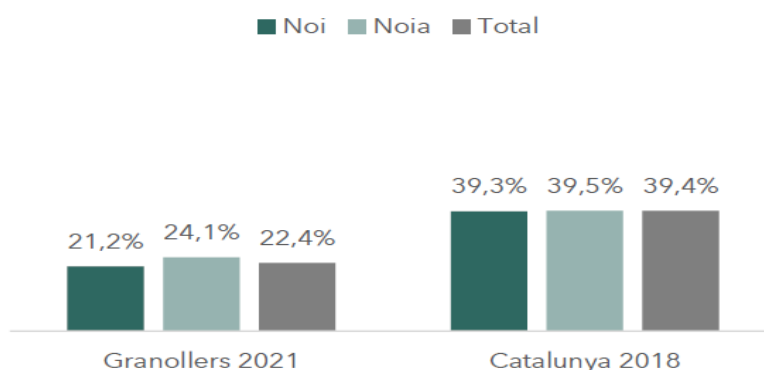
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya

El gràfic 26 presenta l'edat mitjana en la que els joves han pres tranquil·litzants, sedants o somnífers **per primer cop**. Tot i que, com es deia abans, les prevalences de consum tant generals com en els últims 30 dies són més altes a Catalunya, l'edat mitjana d'inici entre els que consumeixen aquestes substàncies és inferior a Granollers (13,5 anys). També destaca la diferència en l'edat mitjana entre de nois (14,1) i noies (13,1), que no només és significativa sinó que, a més, presenta una tendència contrària a la de Catalunya, on els nois comencen abans.

2.2.4 Cànnabis

El consum de cànnabis, tal com es veu al gràfic 27, també ha minvat en el context de la pandèmia de la Covid-19. El **22,4%** de l'alumnat enquestat ha consumit haixix o marihuana algun cop a la seva vida, mentre que a la Catalunya de 2018 quasi es duplicava aquesta xifra (39,4%). Aquesta diu que segurament les restriccions imposades per la pandèmia han dificultat als joves tenir un context o espai propici per iniciar-se en el consum i/o accedir a la substància.

Gràfic 27. Prevalença de consum de cànnabis algun cop a la vida, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Les dades de la *Encuesta OEDA-COVID 2020* confirmen aquesta hipòtesi, ja que mostren que la prevalença en el consum de cànnabis ha disminuït durant la pandèmia, passant del 20,5% al 16,4% en joves d'entre 15 i 19 anys.

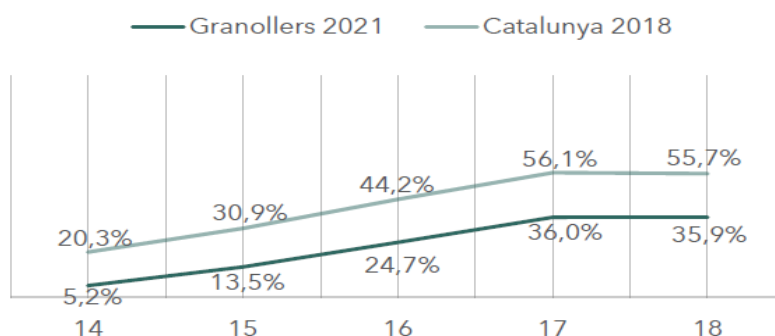
Pel que fa a la **diferència segons gènere**, s'observa que és **escassa**. Les noies (24,1%) presenten un consum lleugerament per sobre que el dels nois (21,2%).

Els joves entrevistats consideren que **no hi ha diferències en el consum segons gènere**. En canvi, **els professionals tenen diverses percepcions**. Hi ha qui diu **no saber** si hi ha diferències, altres que comenten que **no n'hi ha** (nois i noies consumeixen igual) i altres que destaquen que **sí que n'hi ha**. Aquests últims consideren que:

- Els **nois consumeixen més** que les noies (més sovint i en més quantitat).
- Els **nois compren la substància en major mesura** que les noies, que sovint fumen convidades per altres persones.
- Els **nois són més visibles** que les noies, que són més discretes. Per això es detecten més nois. A més, són els que acudeixen en major mesura al SIADP.
- Tot i que hi ha menys **noies** que consumeixen, es pensa que algunes de les que ho fan, ho fan **més habitualment i en quantitats superiors**.

La **prevalença** de consum **al llarg de la vida no coincideix** amb les diferències observades pels **professionals**, perquè mostra que el consum de les noies és lleugerament superior al dels nois. Tot i això, més endavant es veurà que **el consum més freqüent** (en els últims 30 dies) **és una mica superior en nois**, cosa que pot indicar que aquests **consums més recurrents són els són identificats** pels professionals de Granollers.

Gràfic 28. Prevalença de consum de cànnabis algun cop a la vida, segons edat i territori

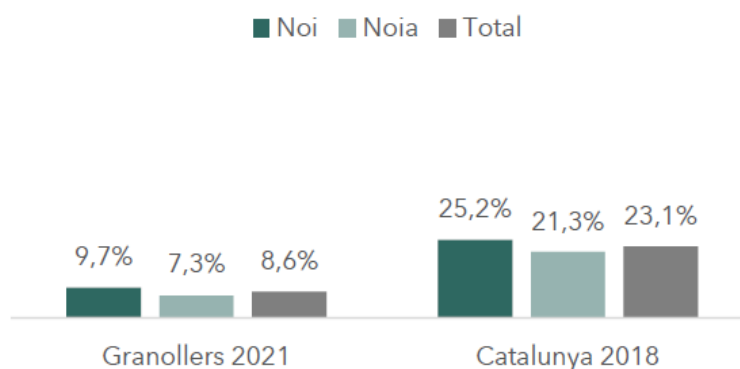
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

El gràfic 28 mostra el consum segons edat i territori. S'observa que les **tendències ascendents a Catalunya (2018) i Granollers (2021)** són pràcticament paral·leles, però **Catalunya entre 15 i 20 punts per sobre en totes les edats**. El gràfic també posa de manifest que l'increment en el consum és progressiu en ambdós territoris fins els 17 anys, moment en el que s'atura.

En aquest sentit, les persones **més joves** entrevistades (15 anys) diuen conèixer **molt poques persones** del seu voltant que consumeixin cànnabis, mentre que les **més grans** (16-17 anys) assenyalen que **sí que tenen amics i amigues que en consumeixen**, tot i que **no es tracta d'una pràctica estesa a tot el grup d'iguals**.

Segons l'estudi de 4t d'ESO, la prevalença de consum algun cop a la vida és del 14%, lleugerament inferior a la prevalença per a aquestes edats (15 i 16 anys) de l'enquesta del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers, que es situa al voltant del 19%.

Gràfic 29. Prevalença de consum de cànnabis en els últims 30 dies, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

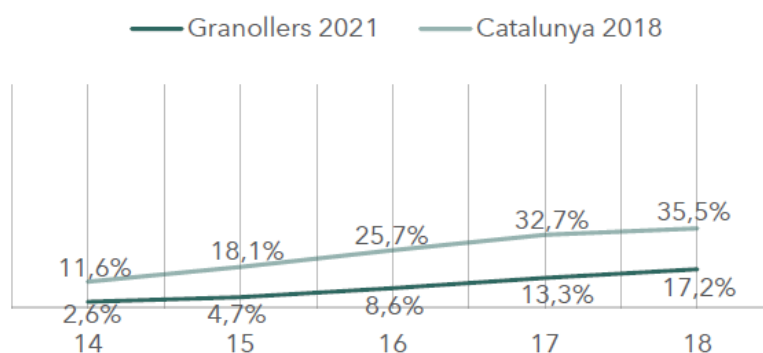
El gràfic 29 mostra dades sobre **consum de cànnabis en els 30 dies** immediatament **anterior** a respondre el qüestionari, creuades segons gènere i territori.

A Granollers, el **8,6%** dels joves han manifestat **haver fumat haixix o marihuana en aquest interval de temps**, valor molt **més baix que el de Catalunya** al 2018 (23,1%).

Entre els **professionals** entrevistats emergeix, en canvi, una **forta preocupació pel consum de cànnabis**, que és considera com un dels consums més habituals. Alguns assenyalen que tot i que, en efecte, hi ha consum de cànnabis, és de **caràcter residual**. Altres sostenen que **el consum de cànnabis se sol detectar amb major facilitat** que no pas el d'alcohol i tabac, que estan més socialment acceptats. Això fa que al SIADP s'atén principalment a joves consumidors de cànnabis, i no als que consumeixen alcohol o tabac, substàncies que tenen més prevalença que el cànnabis. Aquest conjunt de factors expliquen perquè, encara que la prevalença de consum habitual de cànnabis és molt inferior a la d'alcohol o tabac, segueix apareixent com **una de les principals preocupacions** dels professionals entrevistats.

Per **gènere**, els **nois** (9,7%) estan **per sobre de les noies** (7,3%), tendència similar a la que es troba a Catalunya. Tot i que, com s'ha vist anteriorment, en el consum *algun cop a la vida* les noies estaven lleugerament per sobre, en aquest tipus d'ús que indica més regularitat en el consum la tendència s'inverteix i són ells els que presenten prevalences més elevades. Pel que fa al consum de cànnabis, per tant, a diferència del que s'ha vist en relació amb l'alcohol i el tabac, les noies presenten prevalences de consum inferiors als nois.

Gràfic 30. Prevalença de consum de cànnabis en els últims 30 dies, segons edat i territori

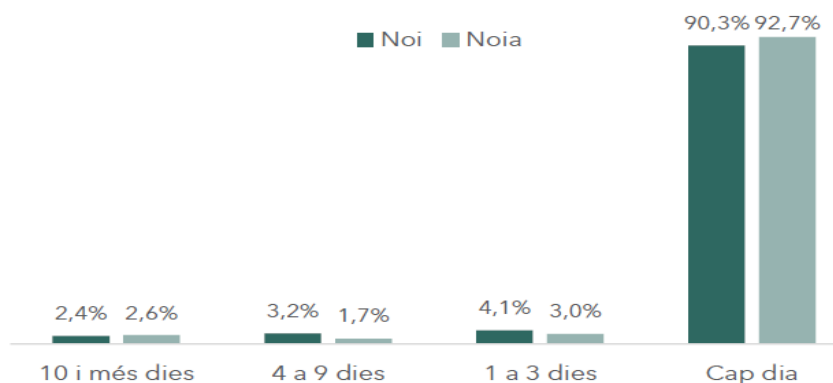
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

El consum en els **últims 30 dies** segons **edat** (gràfic 30) indica que **va incrementant a mida que els joves es fan grans**, tant a Granollers com a Catalunya. El gràfic mostra que la prevalença de consum **augmenta progressivament**, de forma gradual, en tots dos territoris. En el cas de Granollers, es passa d'una xifra força residual als 14 anys (2,6%), al **17,2% dels joves de 18 anys**.

L'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021) indica que la prevalença de consum de cànnabis en els últims 30 dies entre nois i noies de 15 i 16 anys és del 5,5%, dada similar a l'obtinguda entre els joves de 15 i 16 anys consultats a través del qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers (6,5%).

El següent gràfic aprofundeix més en el consum dels últims 30 dies i mostra les dades, per gènere, sobre el nombre de dies en què han consumit cànnabis en l'últim mes. Com es veu, hi ha un equilibri en els trams de 1 a 3 dies, 4 a 9 i 10 i més dies. Un 2,5% dels joves d'entre 14 i 18 anys presenten un consum de 10 i més dies mensuals.

Gràfic 31. Nombre de dies que ha consumit cànnabis en els últims 30 dies, segons gènere.

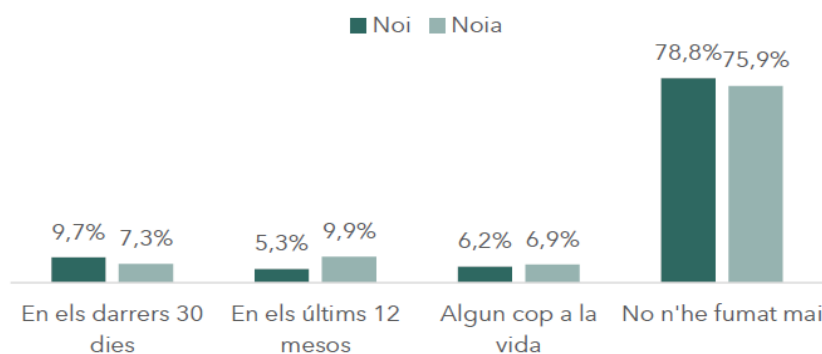

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

En síntesi, el 90% dels adolescents **no fan un consum habitual o regular de cànnabis** tot i que 1 de de cada 4 l'ha provat algun cop a la vida, cosa que apunta a que els consums d'aquesta substància són ocasionals, recreatius i experimentals.

El gràfic 32 serveix com a **resum de les freqüències de consum** ja comentades, creuades per gènere:

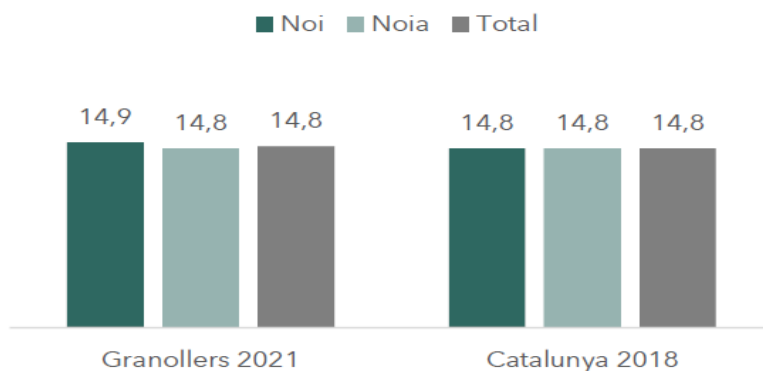
Gràfic 32. Freqüència de consum de cànnabis, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

L'edat mitjana en l'inici en el consum de cànnabis és de **14,8 anys a Granollers**. Com es veu en el gràfic 33, aquesta dada és molt **consistent** i pràcticament **no varia entre territoris ni per gènere**.

Gràfic 33. Edat mitjana d'inici de cànnabis, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

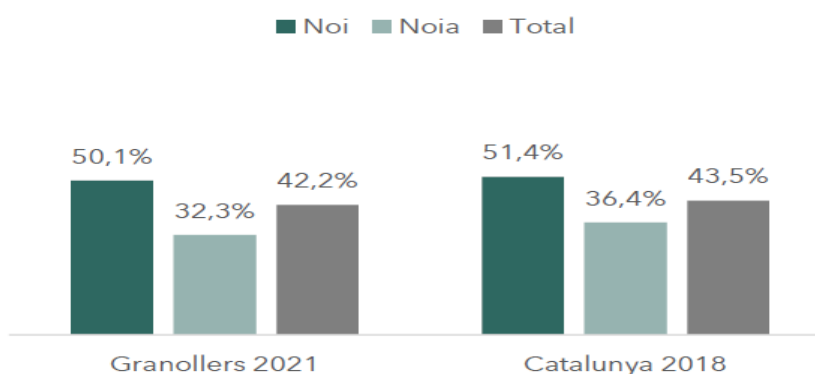
Els professionals entrevistats també perceben que l'edat d'inici de consum de cànnabis està **entre els 14 i 15 anys**. Tot i això, algunes persones la situen més endavant, entre els 15-16 i els 16-17.

2.2.5 Begudes energètiques

El gràfic 34 descriu la **prevalença en el consum en els últims 30 dies de begudes energètiques** (com ara Red Bull, Burn o Monster), tot creuant les dades segons

territori i gènere. Les **tendències són semblants en ambdós territoris**: no s'ha detectat diferències importants que sí s'han trobat en la resta de substàncies. Justament, les begudes energètiques són les úniques, entre totes les substàncies estudiades, on **el consum en joves no està prohibit ni regulat**. D'altra banda, com veurem més endavant, les begudes energètiques es consumeixen de forma similar als refrescos, és a dir, no necessàriament amb el grup d'iguals ni en horaris delimitats. Segons expliquen els joves, qualsevol moment i gairebé qualsevol context és propici a consumir-ne. Aquests factors ajuden a entendre perquè aquesta substància no ha vist reduït el seu consum com a conseqüència de les restriccions de la pandèmia.

Gràfic 34. Prevalença de consum de begudes energètiques en els últims 30 dies, segons gènere i territori

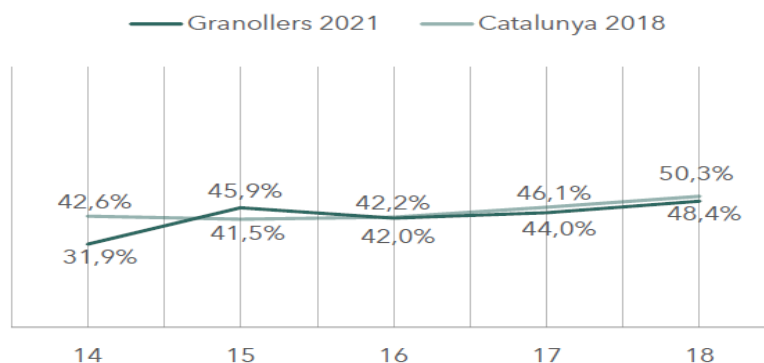
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com es veu al gràfic 34, el **consum està força estès i és molt elevat**: un **42,2%** de l'alumnat de Granollers n'ha consumit en els últims 30 dies (43,5% a Catalunya).

A les entrevistes, els joves diuen **haver-les provat alguna vegada**, cosa que sembla posar de manifest que el seu consum és socialment molt acceptat entre la població adolescent. Les marques més esmentades són Red Bull, Monster, Rockstar o les marques blanques (com la de Mercadona). Hi ha joves que en fan un **consum més puntual**, d'altres en consumeixen **setmanalment** i uns pocs en prenen **a diari**.

Per gènere, les diferències són rellevants: **un de cada dos nois** n'ha consumit en els últims 30 dies (50,1%), mentre que en les **noies és una de cada tres** (32,3%). La diferència segons el gènere és també força semblant a la del conjunt de Catalunya.

Gràfic 35. Prevalença de consum de begudes energètiques en els últims 30 dies, segons edat i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Per edat, **el consum és força estable amb independència de l'edat**, amb un **increment gradual però lent**. En el cas específic de Granollers, però, sí que s'observa un **important salt entre els 14 (31,9%) i els 15 anys (45,9%)**.

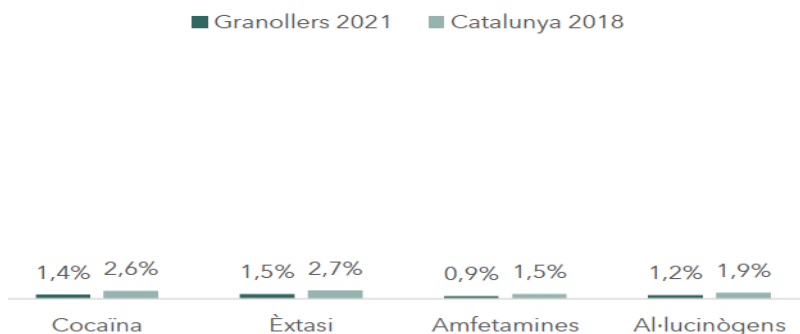
Les dades segons **posició social** també revelen diferències remarcables, amb una prevalença de consum en els últims 30 dies significativament més **elevada en l'alumnat de posició baixa (50%)** que en el de posició alta (29,9%).

Finalment, segons l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021) el 38,1% l'alumnat de 15-16 anys de Granollers ha pres begudes energètiques en els últims 7 dies, dada que reforça la forta presència i l'acceptació social del seu consum.

2.2.6 Altres substàncies

A través del qüestionari dissenyat pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers, s'ha preguntat al jovent sobre la **freqüència amb la que consumeixen** diferents **substàncies il·legals**, concretament, cocaïna, èxtasi (MDMA, *crystal*), amfetamines o *speed* i al·lucinògens (LSD, àcids, *tripis*, bolets màgics, ketamina, etc.). S'han triat aquestes substàncies per ser les que presenten nivells de consum més elevats entre les substàncies il·legals en els estudis i recerques de referència.

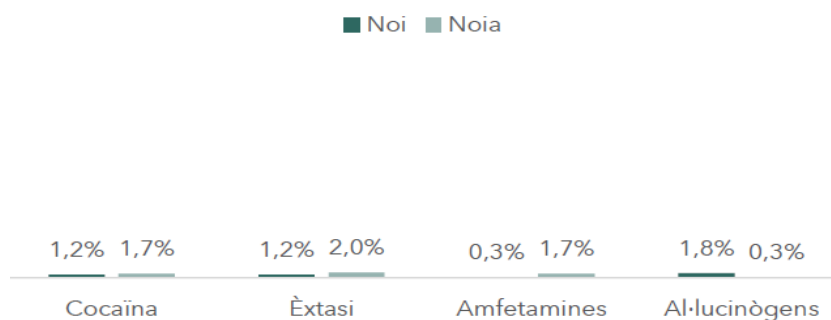
Gràfic 36. Prevalença de consum de substàncies algun cop a la vida, segons tipus de substància i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com mostra el gràfic 36, les **prevalències de consum algun cop a la vida són residuals** en totes quatre substàncies i, de nou, en totes elles s'observa un ús més baix que en la Catalunya de 2018. L'èxtasi, amb un 1,5%, i la cocaïna, 1,4%, tenen un consum sensiblement superior al dels al·lucinògens (1,2%) i amfetamines (0,9%).

Gràfic 37. Prevalença de consum de substàncies algun cop a la vida, segons tipus de substància i gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Tot i que cal insistir en que els consums d'aquestes substàncies són residuals, és interessant observar les **diferències segons gènere** (gràfic 37). A Granollers, **les noies presenten prevalències de consum algun cop a la vida més elevades en 3 de les 4 substàncies analitzades**. Aquests és un fet diferencial amb Catalunya, on en totes 4 substàncies els nois presenten prevalències més elevades que les noies. L'única substància on a Granollers el consum *algun cop a la vida* és superior en nois que en noies són els al·lucinògens. En aquest sentit, els professionals entrevistats exposen diferents punts de vista:

- algunes diuen que **no saben si hi ha diferències** entre nois i noies,
- altres assenyalen que **no hi ha diferències** segons gènere,
- altres pensen que **sí que n'hi ha**: consideren que **els nois en consumeixen més** perquè tenen **menys por que les noies a la pèrdua de control** que poden generar aquestes substàncies i perquè tenen **més tendència a la transgressió**.

Els professionals entrevistats no coincideixen en l'**edat d'inici** de consum ; mentre que hi ha qui pensa que es comença als **16-17 anys**, hi ha qui considera que aquests consums s'inicien **a partir dels 18 anys**. S'explica que aquest tipus de consums se solen donar quan els joves comencen a **sortir de festa a discoteques** i es barregen amb **altres grups**. De totes maneres, assenyalen que es tracta de **consums molt esporàdics**, que **no es realitzen de forma habitual**.

Pel que fa als joves entrevistats:

- Els **més joves** (15 anys) no coneixen ningú que hagi provat cap d'aquestes substàncies i consideren que **aquests consums no es donen en persones de la seva edat**. De fet, quan se'ls demana quines altres substàncies coneixen,

només fan referència a les popularment conegudes, com la cocaïna i la heroïna, més que no pas les que són més consumides.

- **Els joves més grans** (17 anys) exposen que sí que coneixen a alguna persona que ha provat èxtasi alguna nit de festa en una discoteca o a casa d'altres amics i/o amigues. Hi ha consens en dir que són substàncies que es consumeixen amb altres persones, no sols. Tot i això, assenyalen que **poques persones de la seva edat n'han consumit**. Mentre que alguns consideren que aquests consums si s'inicien ho fan **abans dels 18 anys** (i sinó ja no s'iniciaran), altres pensen que els primers consums es donen, sobretot, **a partir dels 17-18 anys**. En aquest cas, quan se'ls demana quines substàncies coneixen, surt una llista llarga de noms tot i que no saben identificar clarament si es tracta de la mateixa amb noms diferents: cocaïna, cafè, metamfetamines, cristal, heroïna, speed, èxtasi, bolets.

2.3 Contextos i patrons de consum

En aquest apartat es revisaran les **formes d'ús de les substàncies més consumides** pel jovent de Granollers tant pel que fa als hàbits, als espais com als contextos on es desenvolupa. Aquesta aproximació facilitarà una major comprensió de la naturalesa i els costums de consum de les diferents substàncies estudiades.

2.3.1 Formes de consum

En aquest apartat s'exposen diverses qüestions vinculades a les formes de consum de substàncies. Primer es parlarà de les pràctiques d'inici més habituals dels joves i, a continuació, s'explicarà quan i quant consumeixen, amb quina companyia i en quins espais ho fan.

a) Pràctiques d'inici

Tot i que les pràctiques d'inici varien en funció de la substància, també presenten patrons comuns. A les entrevistes amb professionals i amb joves es posa de manifest que **el consum de la majoria de substàncies s'inicia en companyia d'altres persones, amics i/o amigues**, generalment del grup d'iguals.

Pel que fa a l'**alcohol**, l'inici es pot donar diferents situacions. S'explica que el més comú és començar en **contextos festius, d'oci nocturn**, amb el grup d'iguals. Un dels llocs on comencen a consumir són les **festes populars**, com la Festa Major, les Barraques de l'Ascensió i el Musik'N'Viu.

De forma similar, també es comenta que l'inici del consum pot anar segons les **relacions afectives** (ja sigui amb amigats o amb parelles). Per altra part, hi ha **famílies** que són elles mateixes les que han facilitat l'alcohol als seus fills o filles, perquè prefereixen que ho provin a casa i no en altres indrets. Això se sol donar en **les festivitats** com el Nadal o el Cap d'Any.

Pel que fa al **tabac**, els professionals expliquen que l'inici del consum va vinculat al **pas a l'institut**, moment en el qual els adolescents comencen a envoltar-se de joves més grans. S'exposa que els primers consums se solen donar a l'hora del **pati** o a la **sortida de l'institut**.

Pel **cànnabis**, els professionals consideren que els primers consums es donen amb el **grup d'iguals**, als voltants de l'institut, en algun espai discret i amagat. Es vincula l'inici d'aquest consum al començar a passar més temps amb el grup d'iguals i, doncs, amb l'**augment d'espais de socialització**. Assenyalen que, normalment, hi ha una **persona del grup que ja consumeix** i que **convida** a les altres a una calada. És possible que aquesta persona sigui més gran, però també que tingui la mateixa edat i es relacioni amb persones més grans.

b) Quan i quant es consumeix

En primer lloc, el consum d'**alcohol** en joves s'associa a **ambients nocturns i festius**. Com es comentava anteriorment, els professionals consideren que aquests consums s'inicien en **festes populars** i, més endavant també durant alguns **caps de setmana**. Els joves entrevistats corroboren que solen consumir **els caps de setmana a les nits** i vinculen el consum d'alcohol a aquesta franja horària:

“Por la noche sí... Pero durante el día o por la tarde, no” (GD1)

Els més grans (17-18 anys) també comenten que, excepcionalment, ho han fet **alguna tarda**.

En segon lloc, es posa de manifest que el consum de **tabac** es dona en qualsevol horari i durant tota la setmana. Els professionals entrevistats consideren que aquest consum està molt **vinculat a l'institut**. Se sol donar a les hores de pati i a la sortida de l'institut però, a la llarga, **el seu consum esdevé diari** i es comença a realitzar també en altres entorns. Els joves entrevistats assenyalen que, a diferència de l'alcohol, que gairebé sempre es consumeix en grup i a les nits, **el tabac pot consumir-se amb amics o sols i en diferents moments del dia**. El consum de tabac no està forçosament lligat al fet d'estar amb les amistats.

En tercer lloc, el consum de **cànnabis** se sol realitzar a les **tardes** o a les **nits**. Els professionals consideren que aquest consum sol tenir lloc a la **sortida de l'institut** i els **caps de setmana**. Els joves comenten que aquest consum es pot donar en **ambients d'oci nocturn i festiu**, com és el cas de l'alcohol, però també es pot realitzar a les **tardes o a les nits, amb o sense les amistats**.

Per últim, el consum de **begudes energètiques** segueix patrons diferents als de les altres substàncies. Els joves entrevistats assenyalen que aquest tipus de beguda **es pot consumir a qualsevol hora, com si es tractés d'un refresc**. El més comú és consumir-les als **matins** i, sobretot, a les **tardes**. El seu consum **no sempre va vinculat a la socialització**: es poden consumir **en grup** però també **sols i soles**. Mentre hi ha qui les consumeixen de forma ocasional, altres les consumeixen a diari. Es fa palès que **el seu consum està molt socialment acceptat entre el jovent**.

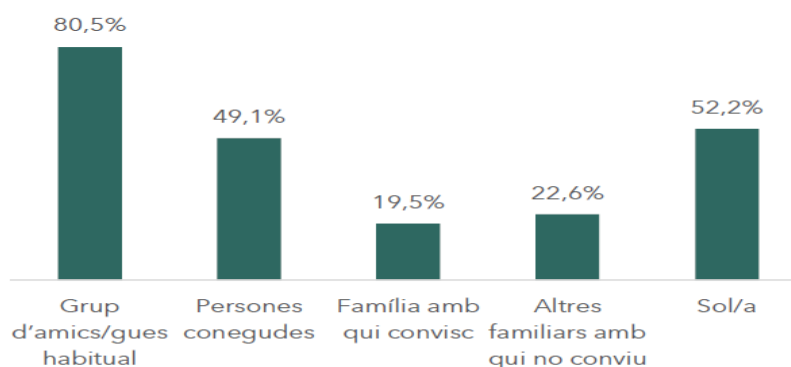
c) Persones amb qui es consumeix

Aquest apartat analitza amb qui consumeixen el jovent les diferents substàncies estudiades gràcies al qüestionari elaborat pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers. Concretament, es pregunta per tabac, alcohol, cànnabis i altres substàncies de forma agrupada. En aquesta darrera categoria s'inclouen la cocaïna, l'èxtasi (MDMA, *crystal*), les amfetamines o *speed*, els al·lucinògens (LSD, àcids, *tripis*, bolets màgics, ketamina, etc.) i, també, els tranquil·litzants, sedants i somnífers.

En aquest apartat, s'ha emprat com a **base mostral** només les persones que han manifestat haver **consumit** cadascuna de les substàncies en els **últims 12 mesos**.

Gràfic 38. Persones amb qui ha consumit tabac en els últims 12 mesos

Base: persones que han consumit tabac en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

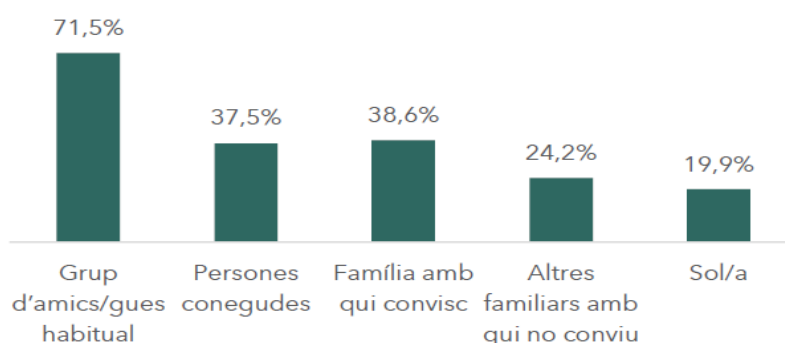
Com es veu en el gràfic 38, el més habitual és **fumar amb el grup d'amistats** (80,5%). La meitat també ho fan amb **persones conegudes** (49,1%) o **sols** (52,2%). D'entre totes les substàncies estudiades el tabac és la que en major mesura es consumeix estant sol. Mentre que el gènere no marca grans diferències, s'observa que, per edats hi ha diferències importants entre l'alumnat de 14 anys i el més gran. Els **més joves** fumen principalment amb el **grup d'amistats** (93,8%), essent aquest un context en el qual, probablement, troben protecció i confiança en les seves primeres experiències amb el tabac. També són els que **menys ho fan en companyia de familiars amb els que conviu** (6,3%).

Quan es creuen les dades amb la posició social, s'observa que el consum amb el grup d'amistats és el més habitual entre **posició social mitja**, que quan fuma ho fa amb el **grup d'amistat** (96,3%). La xifra baixa força en els de posició baixa (67,6%). L'alumnat de posició social alta es manté en un nivell intermedi (85,2%).

Els joves entrevistats expliquen que, **quan són més joves** i comencen a fumar, ho fan amb el grup d'amistats, **d'amagat i ocultant-ho a la família**. A mesura que es fan més grans, comencen a desvincular aquesta pràctica de la socialització i també fumen tot sols. En alguns casos, quan la família sap que el/la jove fuma, permet aquest consum a casa i, aleshores, es deixa d'ocultar. Això explica que només el 6,3% de joves de 14 anys fumin en companyia de familiars però que aquest percentatge augmenti amb l'edat. També es posa de manifest que **si a casa de la persona jove es fuma, és més probable que es permeti el seu consum**.

Gràfic 39. Persones amb qui ha consumit begudes alcohòliques en els últims 12 mesos

Base: persones que han consumit begudes alcohòliques en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

L'alcohol, com a substància que té un major grau d'acceptació social (gràfic 39), és el que **en major mesura es consumeix en companyia**. Destaca, de nou, el **grup d'amistats** (71,5%), seguit per la **família amb la que es conviu** (38,6%) i les **altres persones conegudes** (37,5%). Només un de cada cinc joves manifesten haver consumit alcohol sols durant l'últim any (19,9%); aquest fenomen es dona més en nois (24,7%) que no pas en noies (14,8%).

De nou, els joves de **14 anys** mostren algunes diferències remarcables, ja que són els que en **menys beuen amb persones conegudes** (16,1%) i **altres familiars amb qui no conviu** (12,9%); aquesta dada apunta que prioritzen els **entorns de confiança** com ara amics i probablement, altres germans amb qui conviu.

Pel que fa a la posició social s'observen algunes diferències remarcables. Els joves de **posició social mitja** són els que beuen en major mesura amb el **grup d'amics i amigues habitual** (77,8%, 65,4% en els i les de posició social baixa, 74,2% en els i les d'alta). Pel que fa a la resta de persones amb les que beuen, en canvi, presenten prevalences més baixes que no pas les posicions socials alta i baixa. Sobresurten el consum amb persones conegudes (25,4%, per un 43% en els i les de posició baixa i alta) i el consum amb familiars amb qui conviu (28,6%, vs 42% en l'alumnat de posició baixa i alta). Les dades sobre consum de tabac i les de consum d'alcohol semblen indicar que l'alumnat de **posició social mitja** concentra aquests consums amb el grup d'amistats en major mesura que els de posició baixa i alta.

Com assenyalen les dades, el més habitual entre adolescents és consumir en contextos de **socialització**. A les entrevistes, fan palès que **beure alcohol és una pràctica que es fa amb altres persones** i que es vincula amb la sociabilitat. De fet, quan se'ls pregunta si beuen sols o soles responen:

“es que beber solo es como un poco ya desesperado” (GD1)

“eso es depresión” (GD2)

Això denota que, en general, **el jovent associa el fet de consumir en solitud a quelcom patològic**, fora del que es considera habitual. Posen l'exemple de persones

que consumeixen soles perquè tenen **altres problemàtiques** (familiar, escolars, relacionals, etc.).

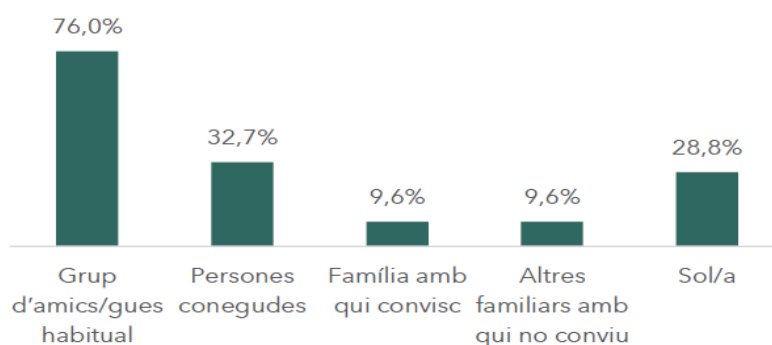
Tot i això, alguns joves expliquen que, ocasionalment, consumeixen soles a casa mentre realitzen altres activitats, com ara, jugar a videojocs:

“por la tarde... esas que es a veces cuando me pongo a jugar a la play y estoy allí tranquilo, me pongo música para jugar a la play, pongo mi Heineken allí, Homer Simpson” (GD1)

Mentre que amb els **amics i amigues** és més comú un consum més elevat, sobretot de **combinats**, a les **nits i en ambients festius/d’oci**, quan es consumeix **sol** és més habitual fer-ho a les tardes o els vespres, i prendre només una o dues cerveses mentre es fa alguna activitat recreativa com jugar amb videojocs.

Gràfic 40. Persones amb qui ha consumit cànnabis en els últims 12 mesos.

Base: persones que han consumit cànnabis en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Pel que fa al **haixix i la marihuana** (gràfic 40), s'observen algunes diferències en relació amb el consum del tabac. El **grup d'amics** és, clarament, **l'entorn social on més es consumeix** (76%). A més distància trobem les **persones conegudes** (32,7%). De nou, el **consum estant sol/a** és força elevat entre les persones fumadores (28,8%)⁴, essent aquest un ús que pot comportar problemes i que segurament reflecteix un tipus de consum més regular i una relació més estreta amb la substància. En canvi, el consum amb familiars, presenta prevalències molt més baixes que les que s'observen amb el tabac (9,6% amb familiars amb qui es conviu i 9,6% amb altres familiars). Els joves assenyalen que és un consum que pares i mares solen percebre com a preocupant i que solen prohibir, a diferència de l'alcohol i el tabac, que estan més socialment acceptats.

Segons han expressat, la **finalitat** del consum **difereix** en funció de **amb qui es consumeix**. Quan es consumeix amb **amistats**, l'objectiu és **riure i passar-ho bé** mentre que quan es consumeix en **solitud**, la finalitat sol ser **relaxar-se**. En aquest sentit, el context és rellevant perquè:

⁴ Cal recordar que aquest percentatge és sobre les persones que han fumat cànnabis en l'últim any. Si prenem el total de la mostra com a base, aquest grup de persones que han fumat cànnabis estant soles representen el 4,6% del total dels i les joves enquestades.

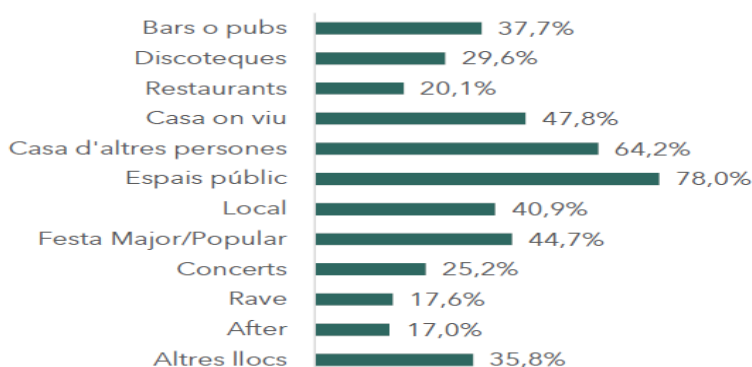
- el consum amb les **amistats** es realitza sobretot a les **tardes**, durant el **temps lliure** o en **ambients d'oci nocturn i festiu**,
- el consum a **soles** es realitza sovint a **casa**, quan **no hi són els pares o d'amagat** de la família, a les **tardes** o **abans d'anar a dormir**.

d) Espais on es consumeix

Aquest apartat presenta els espais en els que es consumeixen les substàncies estudiades.

Gràfic 41. Espais on ha consumit tabac en els últims 12 mesos

Base: persones que han consumit tabac en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Com indica el gràfic 41, els **espais públics** (78%) són les zones on els adolescents de Granollers **fumen** més habitualment, seguit de la **casa d'altres persones** (64,2%) i, a major distància, el **propri domicili** (47,8%). Crida l'atenció que les festes (44,7%) i els bars i pubs (37,7%) presenten xifres força altes tot i el context de pandèmia.

No es detecten massa diferències per gènere en relació al lloc on es consumeix tabac, però **sí que hi ha diferències per edats**. Com ja es veia a l'apartat dedicat a analitzar amb qui es consumeix, també s'observa en aquest bloc que la **diferència més important** pel que fa als contextos de consum es dona **entre les persones de 14 anys i els més grans**. Així, els **més joves** són els **fumen més a l'espai públic** (93,8%) i, en canvi, el seu consum cau dràsticament en bars o pubs (12,5%) i locals (12,5%). Cap jove de 14 anys, en canvi, ha manifestat haver fumats a discoteques, restaurants, *raves* o *afters*.

La posició social dels joves enquestats marca diferències rellevants. Es de **posició social alta** presenten prevalences de consum de **tabac més grans en tots els espais analitzats**. Aquestes diferències s'observen en comparació amb els altres dos grups de posició social, però és encara més gran amb els de posició baixa. S'ha observat que la mitjana de consum de tabac entre l'alumnat de posició alta és, en termes agregats, 15 punts menor que en el grup de posició mitja i 23 punts més baixa en el de posició social baixa. Els espais on els diferencials són més importants són la festa major o popular (59,3% en l'alumnat de posició alta, 24,3% en els de baixa, 37% en el de mitja), la casa d'altres persones (79,6% vs 48,6% en posició baixa i 63% en mitja),

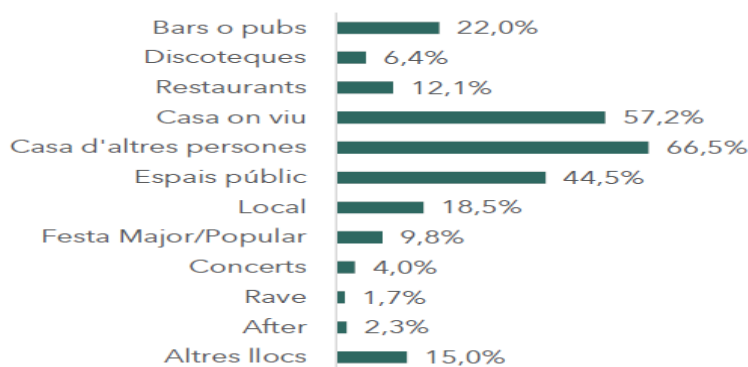
l'espai públic (88,9% vs 59,5% en baixa i 85,2% en mitja) i els concerts (37% vs 8,1% en baixa i 11,1% en mitja).

Com es comentava anteriorment, les **persones més joves** expliquen que **s'oculten per fumar**. Fumen a **espais més discrets i amagats** com ara parcs o places i cases d'amics i amigues quan els pares no hi són. Mentre que els **joves més grans sí que freqüenten bars**, els **més joves no ho fan** i se senten més còmodes consumint en altres indrets, en els quals no hi passen tantes persones i tenen menys probabilitats de ser descoberts.

Els professionals també consideren que els joves solen fumar tabac a l'espai públic però a llocs discrets i íntims, per no ser vistos pels seus familiars o persones conegudes.

Gràfic 42. *Espais on ha consumit begudes alcohòliques en els últims 30 dies*

Base: persones que han consumit begudes alcohòliques en els últims 30 dies

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

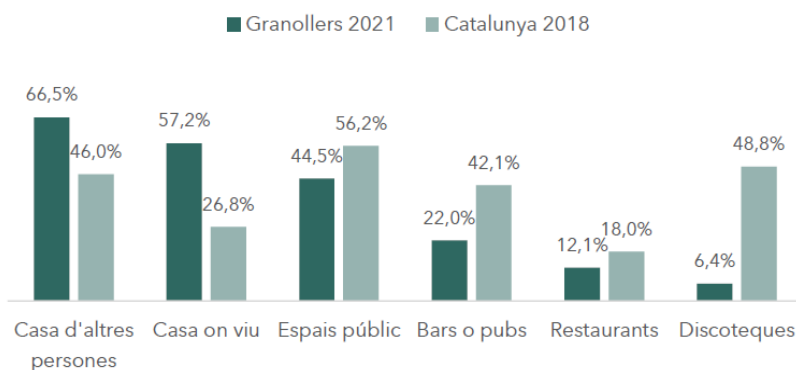
Pel que fa als espais on es consumeix **alcohol**, els joves que n'han consumit en els últims 30 dies indiquen que ho han fet, sobretot, a **casa d'altres persones** (66,5%), a la **casa on viuen** (57,2%) i a l'**espai públic** (44,5%). Els bars o pubs (22%) i els locals (18,5%) també presenten xifres significatives.

Per gènere, l'única diferència rellevant la trobem pel que fa a la **casa on es viu**, on **els nois (66,7%) estan per sobre de les noies (48,9%)**. Això podria vincular-se al fet que, en general, pares i mares solen ser més protectors amb les filles. Les noies podrien tenir més restriccions mentre que als nois se'ls podria deixar consumir amb més facilitat. Per edat, s'ha detectat una prevalença molt més baixa de consum en bars i pubs en joves de 14 i 15 anys (5%), essent aquest un ambient pràcticament exclusiu dels que tenen 17 o 18 anys (33%).

També és molt interessant i reveladora la **comparativa** de les dades de Granollers amb les dels **joves catalans de l'any 2018**, que es detalla al gràfic següent.

Gràfic 43. *Espais on ha consumit begudes alcohòliques en els últims 30 dies, segons territori*

Base: persones que han consumit begudes alcohòliques en els últims 30 dies

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com es veu al gràfic anterior el **canvi de patrons que ha imposat la pandèmia de Covid-19 sembla evident**: ha desplaçat el consum a **casa d'altres persones** (66,5% a Granollers davant el 46% a Catalunya) i al **propri domicili** (57,2% vs 26,8%), mentre que el consum a l'espai públic es redueix lleugerament (44,5% vs 56,2%) i el consum a bars i pubs (22% vs 42,1%) i, sobretot, a discoteques, es redueix dràsticament (6,4% vs 48,8%).

Els joves entrevistats posen de manifest que amb les restriccions derivades de la pandèmia han començat a freqüentar **cases d'altres persones o les seves pròpies** (quan no hi són els familiars), **locals propis** i l'**espai públic**. Expliquen que, actualment, el consum d'alcohol es sol realitzar a **parcs o places (botellot)**, a **pàrquings** públics en espais oberts, a **terrats** privats i, sobretot, a **locals** o **cases** quan les mares i/o pares no hi són.

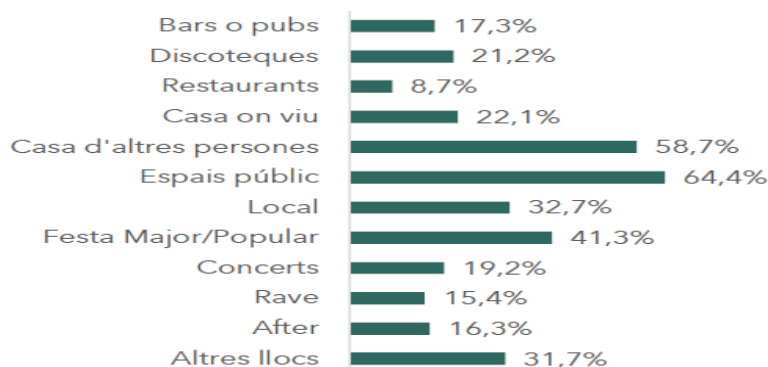
Quan els joves **no poden anar a casa de ningú**, consumeixen en espais públics (parcs, places, pàrquings). Consumir en la via pública genera altres **problemes**:

- Sovint posen música i fan soroll, cosa que fa que el **veïnat es queixi** i truqui la policia.
- De vegades la **policia va directament** als llocs on sap que hi pot haver joves consumint alcohol.

Quan la policia es persona en les zones de consum, els joves l'abandonen per evitar que els multin i es desplacen a **altres llocs més amagats** on poder seguir consumint.

Gràfic 44. Espais on ha consumit cànnabis en els últims 12 mesos

Base: persones que han consumit cànnabis en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El consum de **cànnabis** en els últims 12 mesos (gràfic 44) s'ha fet, sobretot, a l'**espai públic** (64,4%) i a la **casa d'altres persones** (58,7%). El percentatge de joves que diu **haver fumat a les festes populars** també presenta una prevalença alta (41,3%). Finalment, el **consum als locals**, ja sigui un local propi, d'algun amic o amiga, o de la colla, també presenta dades significatives (32,7%).

En el cas del cànnabis, **el gènere presenta diferències** en relació als contextos de consum. **Els nois afirmen haver consumit en gairebé tots els espais** sobre els quals s'ha preguntat en el qüestionari **en major mesura que les noies**. Aquesta dada sembla voler dir que els nois se senten més còmodes i lliures per ocupar espais molt diversos i per fumar cànnabis de manera més oberta que elles.

Per edats, **els nois i noies de 14 anys** presenten **diferències en comparació amb els més grans**; concentren el seu consum de manera evident en els carrers, parcs, places i d'altres espais públics. Els **més joves** solen consumir menys i de **forma més social**. Fumen més a l'**espai públic amb les amistats**, mentre que els **més grans** i que fa més temps que consumeixen ho fan, com s'explicava anteriorment, a les **tardes o abans d'anar a dormir**, sovint **per relaxar-se a casa seva** (en general, amagant-se de pares i/o mares). A més, els familiars amb qui conviuen els més joves solen deixar-los menys sols a casa i això també pot dificultar que hi fumin.

Els professionals també posen en relleu que nois i noies joves consumeixen a **certes places i parcs de Granollers**. Es tracta d'**espais que solen freqüentar**, i en els quals no hi sol haver intervencions policials.

2.3.2 Consum i famílies

La relació, les converses i la interacció que els joves afirmen tenir amb les seves famílies en relació amb les seves primeres experiències en el consum és força diferent en cada cas. A grans trets es poden identificar **3 models relacionals**:

- Famílies que **prohibeixen taxativament** als seus fills i filles **beure o fumar**. Solen aconsellar-los que no surtin amb amistats que consumeixen alcohol o

tabac, o que no vagin a determinats llocs (com festes i bars) on és probable que hi hagi consum d'alcohol. En aquest cas, el més habitual és que l'inici en el consum es faci **d'amagat** i es busquin estratègies per mantenir el secret.

- Famílies que, més que prohibir taxativament el consum **fan referència a l'edat legal i expliquen als adolescents que encara no han assolit l'edat mínima** per fer-ho. En aquests casos, la relació es va modificant a mesura que es fan grans i passa de la prohibició i el silenci a l'acceptació i l'aparició de converses en les que es formulen consells i es transmeten missatges de prevenció.
- Famílies que opten per ser elles mateixes les que proveeixen o permeten l'alcohol i permeten organitzar trobades a casa per garantir-los un entorn de consum més segur. En aquests casos **és més habitual que es parli del consum i que els donin consells sobre com moderar-lo i què fer per evitar patir alguna conseqüència negativa.**

Entre les famílies en les que els **pares i/o les mares són fumadors**, hi ha **major permissivitat** a l'hora d'acceptar que el fill o filla també fumi.

El **consum de cànnabis**, en canvi, no sol estar **permès ni acceptat** per les famílies. Fins i tot en les famílies que saben que hi ha un consum d'alcohol i/o tabac i en parlen obertament, el consum de cànnabis se segueix **ocultant** i, per tant, **no se'n parla**.

2.3.3 Factors de risc i factors protectors

a) Factors de risc o facilitadors

En les d'entrevistes s'han identificat factors de risc relacionats amb les etapes inicials i que fan referència als principals **motius** pels quals nois i noies comencen a consumir substàncies i els **factors que sostenen i afavoreixen** el consum.

Passar-s'ho bé

Els professionals consideren que el jovent comença a consumir per **divertir-se**, per **passar-s'ho bé**. En fan un ús recreatiu, en el seu **temps d'oci**. En aquest sentit, com es comentava al principi, el consum de substàncies està estretament vinculat a **socialitzar**, a relacionar-se amb el **grup d'iguals**.

Quan es pregunta als adolescents quins són els **motius pels quals consumeixen** aprofundeixen en aquestes qüestions. El consum d'**alcohol** es vincula a la diversió, a l'oci i a la socialització amb el grup d'iguals. A més, es destaca que **facilita que es segueixi consumint alcohol** el fet que **els agraden els efectes i les sensacions** que els produeix. Comenten que **posa content, fa riure més, tranquil·litza, dona calor i desinhibeix**. Volen **experimentar**, senten curiositat pels efectes que generen les substàncies i per provar coses noves i, a més, senten atracció per allò prohibit.

Acceptació i pressió grupal

Segons expliquen alguns professionals entrevistats, un factor de risc d'inici del consum és l'**acceptació grupal**, voler fer el mateix que fan la resta de joves, per encaixar i no quedar exclosos. Així, les dinàmiques de **pressió grupal** poden esdevenir potents factors d'inici. Aquesta opinió és compartida pels i les adolescents més joves que

tenen la **sensació** que moltes persones **comencen a consumir**, especialment tabac, **per encaixar** *“algunos lo hacen por moda [...] por ser como los demás”* (GD2) o **per destacar** dins del grup d'iguals *“se creen que mola, que es guay fumar”* (GD2).

Alguns adolescents entrevistats, en canvi, diuen que **entre el grup d'iguals** n'hi ha que consumeixen i d'altres que no. Segons la seva opinió, **no hi ha una frontera entre adolescents consumidors i no consumidors** i en un mateix grup poden coincidir joves que beguin i/o fumin i altres que no. La **prioritat és compartir i estar amb el grup d'amistat**, i el consum, tot i estar present, no és imprescindible.

Imitació o aprenentatge vicari

Alguns professionals posen de manifest que la **inèrcia social**, el fet de veure i voler imitar els referents adults (aprenentatge vicari) és un altre motiu pel qual els joves s'inicien en el consum. Volen que se'ls comenci a percebre com a persones “grans” i, per això, consumir constitueix un **ritual de pas a la vida adulta**.

Les famílies que són consumidores d'alcohol i de tabac tendeixen a **normalitzar-ne el consum i, a més, fan que aquestes substàncies estiguin més disponibles**.

Els joves entrevistats comenten que els és **més fàcil començar a consumir quan pares, mares i/o germans més grans ja ho fan**. Expliquen que sempre ho han vist a casa i que tenen les substàncies a l'abast. Per exemple, exposen que començar a fumar tabac en una casa on es fuma és més fàcil perquè no es nota tant l'olor. Encara que és habitual que comencin a fumar d'amagat al carrer o a la finestra/balcó de la seva habitació, quan aquestes famílies acaben per saber-ho solen acceptar aquest consum i permetre'l en major mesura que les famílies no consumidores.

Entorns propicis per consumir

Segons els entrevistats, faciliten el consum:

- Existència **d'una oferta** pròxima i de fàcil accés, com el tabac i l'alcohol en determinats establiments o el haixix i la marihuana en zones de venda relativament properes al jovent.
- **Accessibilitat econòmica**, com per exemple de l'alcohol i el tabac que són assequibles per l'economia del jove.
- L'existència d'**espais de consum** com els bars o les entitats cannàbiques.

Manca d'alternatives al consum

Un dels factors identificats pels tècnics és **la manca d'activitats alternatives al consum**, ja sigui activitats extraescolars, oci alternatiu o estar laboralment ocupat. Segons expliquen, els adolescents que no estudien ni treballen presenten un major risc de consumir.

Evadir-se, relaxar-se

Els adolescents entrevistats manifesten que **beure alcohol** pot ajudar a **evadir-se dels problemes**:

“me deja tranquilo, sabes? olvido(...) o sea, cuando bebo, olvido todo lo malo que me ha pasado, atrás. Aunque cuando de golpe se me pase, va a volver. Pero en ese momento se me olvida.” (GD1)

Els professionals també fan referència a l'**efecte anestesiant de substàncies com l'alcohol i el cànnabis** com a un dels **motius de consum** de certs joves. Alguns consideren que hi ha adolescents que s'inicien per **oblidar-se dels problemes quotidians**.

Les persones joves, en canvi, consideren que l'**inici al consum rarament es produeix amb l'objectiu d'evadir-se** o oblidar els problemes, però sí que estan d'acord que aquest element pot estar present transcorregut un temps des de que s'ha iniciat el consum. Es tractaria més aviat **d'un motiu per consumir una vegada ja s'ha provat** i s'ha vist que la substància ajuda a evadir-se i a relaxar-se.

També hi ha professionals que posen de manifest que els joves que **descobreixen** que aquestes substàncies serveixen per **desconnectar i no pensar en la situació real que estan vivint**, les segueixen consumint.

Pel que fa al **tabac**, assenyalen que el motiu de començar a fumar, més enllà dels moments de socialització, és l'**efecte tranquil·litzador** d'aquesta substància.

Vulnerabilitat socioeconòmica

En el conjunt d'entrevistes, en aquest cas sobretot en les dels professionals, s'identifiquen un seguit de **factors de caràcter estructural** que poden esdevenir elements facilitadors. Es fa referència a:

- Problemes relacionats amb les **necessitats bàsiques**: exclusió residencial, manca d'aliments, absència de família o d'entorn familiar
- **Risc d'exclusió social**
- **Precarietat econòmica**: manca d'ocupació i/o estudis.
- **Joves en situació irregular**

Tot i que la vulnerabilitat socioeconòmica constitueix un factor de risc, quan s'analitzen les dades obtingudes en l'enquesta segons posició social, **en la majoria dels casos no s'observen diferències** en les prevalences, patrons de consum, etc. i **nois i noies de diferents posicions socials presenten patrons similars**.

Característiques psicològiques i benestar emocional

Es fa referència a factors de caràcter psicològic o de benestar emocional. Segons l'opinió de certs professionals, la **manca d'habilitats socials**, la **baixa autoestima**, la **dependència al grup**, la **impulsivitat**, o la **personalitat addictiva**, el **malestar emocional** o **problemes d'ansietat** són algunes de les característiques psicològiques que poden contribuir a que els joves s'iniciïn en el consum.

Estimular la creativitat

L'associació entre el consum d'alguna substància i l'estimulació del vessant creatiu és un altre dels motius pels quals es consumeix. Diuen, per exemple, que *“sin beber no*

puedo escribir letras de canciones” i, per tant, l’obtenció d’un estat mental més desinhibit és un factor facilitador del consum.

Model parental

Els diferents models parentals també poden constituir un dels aspectes que hi influeix. Els models en què hi ha **manca de normes, no es posen límits i/o no es transmeten consells** sobre el consum de substàncies, poden esdevenir també un factor de risc.

c) Factors protectors

Poden evitar o retardar l’inici del consum de substàncies o contribuir a promoure un consum més responsable i reduir els riscos vinculats al consum.

Motius que endarrereixen l’inici del consum

Els nois i noies adolescents que encara **no s’han iniciat en el consum** de substàncies tenen diverses **explicacions i motius** pels quals no fer-ho:

- Les **conseqüències negatives** per a la **salut** a llarg termini *“te va matando poco a poco”* (GD2)
- Les conseqüències negatives a curt termini, com la **pèrdua de control** *“si estás borracho, no sabes lo que haces”* (GD2)
- No els crida l’atenció i no en veuen la necessitat (ja s’ho passen bé sense consumir res). Ho perceben com a quelcom innecessari.
- Perquè el sabor no és agradable (alcohol i tabac)

D’aquesta manera, expliquen que fan un balanç cost-benefici i consideren que consumir substàncies *“tiene más contras que pros”* (GD2).

Disposar d’informació suficient sobre drogues i els riscos associats al consum

Es posa de manifest que **disposar d’informació** pot actuar com a factor protector del consum. Entre les persones que fan referència a aquest factor protector hi ha, malgrat tot, diferents perspectives sobre quina és la informació que s’ha de transmetre:

- Hi ha qui sosté que s’ha de donar més informació sobre les conseqüències del consum, per exemple amb tècniques com la **teràpia de xoc visual** i amb xerrades de persones ex-addictes.
- En d’altres casos s’aposta, més aviat, per transmetre informació des de la perspectiva de la **reducció de riscos**, donant informació sobre pràctiques de consum responsable a partir d’exemples reals, propers i **des d’una mirada no alarmista** sobre les conseqüències del consum.

Més enllà del tipus d’informació que s’ha de transmetre, es fa referència, també a les formes i els llocs des d’on s’ha de transmetre:

- S’assenyala que cal enfortir les **accions de prevenció als centres educatius** i als **serveis** des d’on oferir informació adequada sobre les substàncies i perquè els adolescents puguin **resoldre els dubtes** que tinguin sobre substàncies.

- En aquest sentit, s'emfatitza que aquests recursos haurien de comptar amb **espais de confiança** on **conversar** amb persones adultes sobre el consum i sobre els temes que més els puguin interessar i preocupar.
- Se subratlla que el format a través del qual es transmeten aquestes informacions han de ser **atractius i propers als adolescents**.

Entorns protectors del consum

Així com determinats entorns poden constituir un factor de risc, també n'hi ha que esdevenen protectors:

- Entorns familiars amb **models de parentalitat positiva** en els que es promou la **comunicació** i es dona **confiança, seguretat i estabilitat**, protegeixen els joves dels consums problemàtics. També s'assenyala que és important que la **família posi límits** (coherents) i **normes** clares al voltant del consum.
- Viure i/o estar en **entorns no consumidors**. Per exemple, viure en un entorn (barri, veïnat) en el que predominin els **hàbits saludables**.
- Tenir **referents positius adults**.
- També es destaca que l'existència d'una **xarxa de serveis públics gratuïts** per a la **detecció** i el **tractament** (com el SIADP, el CSMIJ i el CAS) actua com a factor protector davant del consum.

Disposar d'una xarxa social diversificada

Un altre factor protector que es destaca és el de disposar d'una àmplia xarxa social, que permeti el jove estar **vinculat a diferents espais i persones**. Es posa l'exemple de vincular-se a **equipaments juvenils, centres cívics i a educadors de carrer**. Se sosté que és important que els nois i noies **es relacionin amb altres joves de fora de l'àmbit familiar i escolar**, disposant així de diferents grups d'amistats. Això proporciona la capacitat de canviar de grup si en algun es donen dinàmiques amb les quals el/la jove no se sent còmode.

Tenir alternatives d'oci

Realitzar activitats alternatives d'oci com practicar esports, activitats extraescolars, etc., seguir una **rutina** i tenir el **dia a dia estructurat** redueix les possibilitats de realitzar consums de risc. Per això, se sosté que l'oferta d'**activitats extraescolars gratuïtes i becades** pot actuar com a factor protector, perquè permeten que els joves tinguin a l'abast altres entorns i coneguin altres maneres de relacionar-se.

Característiques psicològiques i salut

De la mateixa manera que hi havia característiques psicològiques que podien facilitar l'inici del jovent en el consum, els professionals en destaquen d'altres que protegeixen els joves d'iniciar-se o fer un consum irresponsable. Es posen en relleu la capacitat per a **posar-se límits** a un mateix, la capacitat per a **pensar de forma crítica**, l'**autoconeixement**, l'**autocontrol**, l'**autoestima**, tenir **habilitats socials**, la **resiliència** i la bona **gestió emocional**. Es posa de manifest que les persones amb bones perspectives de futur també estan menys predisposades a consumir

irresponsablement. Finalment, s'assenyala que patir alguna problemàtica de salut que desaconselli el consum de substàncies també actua com a factor protector.

Difícil accés a les substàncies

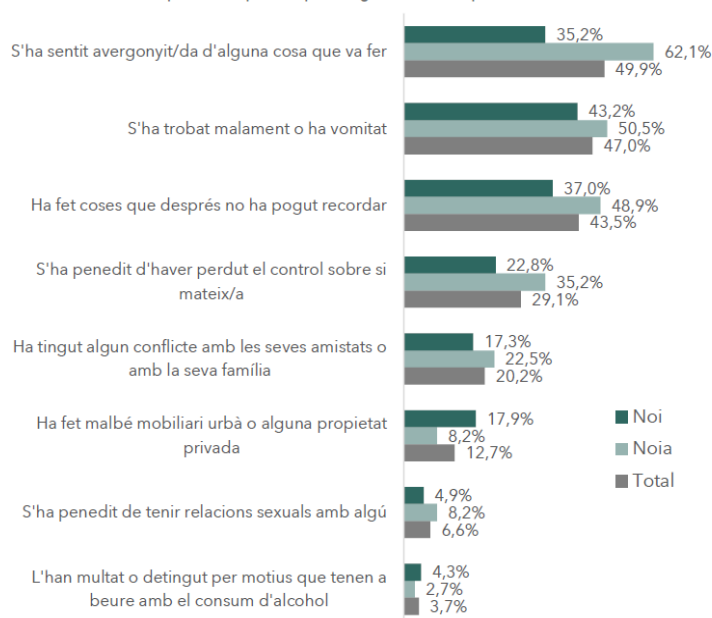
Entre els factors facilitadors apareixia l'accessibilitat a les substàncies. En aquest sentit, es destaca que **quant més complicat és accedir-hi, més complicat és consumir-ne**. Per tant, la dificultat d'accés opera com a factor protector.

2.3.4 Conseqüències negatives del consum

En el gràfic 45 es veuen les **situacions negatives diverses** que apareixen quan els i les joves d'aquestes edats beuen una **quantitat important d'alcohol**. El gràfic presenta, a més, algunes **diferències per gènere interessants**.

Gràfic 45. Presència de situacions derivades del consum d'alcohol en els últims 12 mesos, segons gènere

Base: persones que han pres begudes alcohòliques en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

La situació que més apareix entre el jovent que ha begut alcohol durant l'últim any és la de **sentir-se avergonyit/da d'alguna cosa que va fer**. Gairebé la **meitat dels joves** (49,9%) han patit aquest sentiment **durant l'últim any**. La sensació de vergonya és, a més, el que **més diferència presenta per gènere**: un **62,1% de les noies s'han sentit avergonyides d'alguna cosa que van fer**, mentre que només el **35,2% dels nois** ha experimentat aquest sentiment.

Després d'aquesta, les situacions que més apareixen són **trobar-se malament o haver vomitat** (47%), **haver fet coses que després no ha pogut recordar** (43,5%) i **haver-se penedit d'haver perdut el control** (29,1%); en totes elles, de nou, les **noies presenten prevalences més elevades que els nois**. El nois només reconeixen estar

per sobre en haver fet malbé mobiliari urbà o alguna propietat privada (17,9%, davant un 8,2% en les noies) i haver estat multat o detingut (4,3% vs 2,7%).

De les diferències per **gènere** es poden extreure algunes conclusions com ara que **les noies tendeixen a patir en major mesura sentiments de vergonya o penediment** (o al menys són més capaces de reconèixer aquests sentiments) i, per tant, sembla que **tenen més en compte la seva autoimatge**. En el cas dels **nois**, es revelen en major mesura **actituds d'agressivitat i problemes amb l'autoritat**, si bé aquestes conseqüències no són massa habituals.

En el transcurs de les entrevistes realitzades a joves es corroboren els resultats obtinguts en l'enquesta i es parla, també, de:

- Haver-se sentit malament per haver **perdut el control**.
- Haver-se **desinhibit excessivament**, haver dit massa sincerament el que es pensa i, després, haver-se **penedit** d'allò dit.
- Tenir **problemes o enfadar-se** amb els amics i amigues.
- **No recordar** alguns moments de la nit anterior.
- **Ser enregistrat** amb el mòbil per alguna persona del grup d'iguals.

Els i les joves entrevistats també posen de relleu que una de les **conseqüències negatives a curt termini** del consum d'alcohol és la **ressaca del dia següent**.

En canvi, alguns professionals entrevistats assenyalen **altres conseqüències** derivades del consum de les quals el jovent no parla:

- El consum d'**alcohol** pot provocar **conductes agressives** (sobretot entre nois) i baralles en la via pública. El consum de **cocaïna** exalta, provoca eufòria i també pot implicar comportaments agressius (sobretot en nois).
- Hi ha persones (joves o altres persones més grans i desconegudes) que poden **aprofitar-se de la vulnerabilitat provocada pel consum de substàncies**. Quan l'agressor/a administra alguna substància sense el consentiment ni el coneixement del/la jove, es fa referència a la **submissió química**. De totes maneres, el més habitual és que aquestes situacions apareguin en casos en què **la persona ha consumit en excés** i no és plenament conscient i que **la persona que s'aprofita d'aquesta situació sigui algú conegut**.

Si s'analitzen les conseqüències del consum per edat, les diferències no són massa rellevants. A grans trets, s'observa un **increment gradual d'aquestes situacions a mida que es van fent anys** (encara que amb els 14 anys la presència d'algunes d'elles ja és rellevant), donant-se les **prevalences més grans en els 16 i els 17 anys**, i baixant lleugerament amb els 18. Aquesta tendència és especialment marcada en el cas **d'haver-se sentit avergonyit/da** que assoleix el **pic als 16 anys** amb un **60,4%** dels joves i després inicia un petit descens. A continuació trobem una taula resum amb aquesta informació, segons edat.

Taula 9. situacions derivades del consum d'alcohol en els últims 12 mesos, segons edat

Base: persones que han pres begudes alcohòliques en els últims 12 mesos

	14	15	16	17	18
S'ha sentit avergonyit/da d'alguna cosa que va fer	38,7%	43,2%	60,4%	51,1%	42,6%
S'ha trobat malament o ha vomitat	41,9%	36,5%	51,5%	52,1%	46,8%
Ha fet coses que després no ha pogut recordar	29,0%	37,8%	51,5%	45,7%	40,4%
S'ha penedit d'haver perdut el control sobre si mateix/a	38,7%	24,3%	28,7%	30,9%	27,7%
Ha tingut algun conflicte amb les seves amistats o amb la seva família	16,1%	23,0%	21,8%	18,1%	19,1%
Ha fet malbé mobiliari urbà o alguna propietat privada	6,5%	13,5%	13,9%	17,0%	4,3%
S'ha penedit de tenir relacions sexuals amb algú	9,7%	2,7%	5,9%	10,6%	4,3%
L'han multat o detingut per motius relacionats amb el consum d'alcohol	0,0%	4,1%	1,0%	7,4%	4,3%
Mitjana	20,3%	20,3%	24,9%	26,0%	21,0%

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG

La **posició social** de les persones enquestades **no indica diferències rellevants** en les prevalences de situacions derivades del consum d'alcohol. La que més destaca és "haver fet malbé mobiliari urbà o alguna propietat privada", que és més del doble en l'alumnat de posició baixa (12,8%) i alta (11,3%) que en el de posició mitja (4,8%).

Segons dades de Catalunya (ESTUDES, 2018), entre els joves que havien **consumit alcohol** en els **últims 30 dies** (és a dir, persones amb un consum regular), el **50,1%** afirmava **haver tingut algun conflicte o discussió important amb els pares o els germans en els últims 12 mesos**. En el cas de Granollers, s'ha preguntat sobre la presència de **conflictes amb amistats o família** i aquesta prevalença (utilitzant també com a base els i les consumidores en els últims 30 dies) era **força més baixa, del 24,3%**. També són més baixes a Granollers les situacions on la persona enquestada s'ha penedit de haver mantingut relacions sexuals (5,8%, 10% a Catalunya). En canvi, pel que fa a haver fet coses que després no ha pogut recordar, el jovent de Granollers presenta una prevalença més elevada (50,3% vs 35,8).

Les diferències segons territori poden venir explicades, si més no en part, pel fet que els joves catalans l'any 2018 van poder sortir més cops i van tenir més experiències socials, la qual cosa motiva una prevalença més alta de situacions d'aquest tipus.

D'altra banda, les dades de l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021) revelen que el **40,8%** de l'alumnat enquestat es mostra **d'acord amb el fet que el consum d'alcohol provoca males relacions familiars**, un **60,5%** ho està amb el fet que provoca **relacions sexuals poc responsables** i un **48,3%** amb que provoca **violència**.

2.3.5 Gestió de les conseqüències negatives del consum

Els professionals expliquen que, quan es realitzen els primers consums, és habitual que hi hagi joves que **es trobin malament** (marejos, vòmits, intoxicacions). Es tracta d'un moment d'**experimentació** en el qual les noies i els nois descobreixen els efectes de les diferents substàncies.

Els joves expliquen **com gestionen les situacions negatives** que es donen com a conseqüència del consum. Hi ha diferents raonaments al respecte i, per tant, **diferents**

maneres d'actuar. En general, expliquen que es preocupen per la persona que es troba malament i **l'ajuden**. En menor mesura, alguns, en canvi, fan servir l'argument de la responsabilitat individual i consideren que **la persona que ha consumit és responsable de la situació en què es troba** i que **no han de fer-se'n càrrec**.

El consum més estès entre els adolescents és el **d'alcohol** i, per tant, també es tracta del consum que **més han vist i/o experimentat amb el grup d'iguals** i sobre el qual **tenen més experiències**. Expliquen que ells mateixos o les seves amistats han patit alguna conseqüència negativa després d'haver ingerit alcohol i que han utilitzat diferents estratègies per fer-hi front. D'una banda, n'hi ha que intenten actuar quan comencen a veure que l'amic/ga està bevent més del compte i **preveuen que es trobarà malament**. En aquest cas, el primer és **dir a la persona en qüestió que pari de beure** per evitar que pateixi els efectes negatius del consum. Si no els fa cas, una estratègia que fan servir és **confiscar-li l'ampolla d'alcohol**. En síntesi, el més habitual és que quan un/a amic/ga se sent malament, **una o varies persones del grup se'n facin "responsables"**, es preocupin i vetllin perquè estigui bé:

"Lo primero es preocuparse y lo segundo es socorrer." (GD1)

Quan es pregunta als joves sobre quines són les **accions que duen a terme per tenir cura d'algun amic i/o amiga** que ha begut més del compte responen que:

- Fan costat a la persona i es queden amb ella per ajudar-la.
- L'acompanyen a casa.
- La dutxen.
- Li donen de beure aigua.
- Si estan en un espai tancat, obren les finestres.
- La incorporen o la tomben de costat.

Finalment, exposen que, com a últim recurs, quan ningú del grup sap què fer i pensen que la situació els supera, recorren a **trucar l'ambulància**.

Pel que fa al **cànnabis**, els nois i noies entrevistats expliquen que si algun amic o amiga es trobés malament per haver-ne consumit, li donarien alguna cosa per **menjar**.

2.3.6 Percepció del risc de consumir substàncies

L'**enquesta de 4t d'ESO** aporta informació sobre la **percepció de perill** que el consum habitual d'algunes substàncies pot **comportar per a la salut**, indicant que per al **33,2% el consum d'hipnosedants és molt perillós**, valor que puja al **41,5% en el cas del cànnabis**. En el cas de les substàncies menys consumides com la **cocaïna, l'èxtasi, les amfetamines i els al·lucinògens**, en tots els casos **més del 70%** de l'alumnat creu que **el seu consum habitual és molt perillós**.

Quan es pregunta als joves quins creuen que poden ser els riscos associats a consumir substàncies solen fer referència a **l'impacte que pot tenir sobre la salut**.

Així, s'explica que consumir **alcohol** comporta el **risc de patir cirrosi hepàtica**. També es fa esment al **risc a patir accidents**.

De forma similar, quan es pregunta sobre els **riscos de consumir tabac** es parla de les **afeccions pulmonars** i del seu **potencial addictiu**.

Per últim, el **cànnabis** s'associa a **afeccions mentals** i al seu **potencial addictiu**.

2.3.7 Conductes de risc

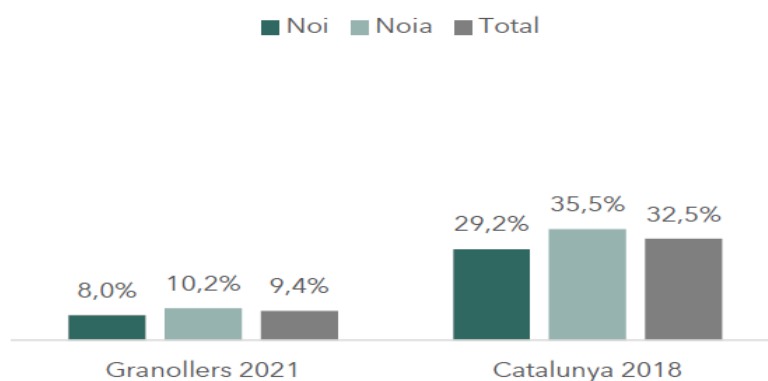
Les conductes de risc fan referència a aquelles pràctiques i formes de consum que presenten majors probabilitats de desencadenar conseqüències negatives.

- Consumir **sense estar prou informat**: sense conèixer els efectes, les quantitats i sense saber què cal fer en cas d'una mala experiència.
- Consumir **sols**
- Consumir en **horari escolar o laborable**. Es posa l'exemple de consumir cànnabis al matí, abans d'anar a l'institut.
- **Barrejar substàncies** (a aquestes edats, generalment, cànnabis i alcohol). Encara que aquesta pràctica de risc és identificada per part dels professionals, en les entrevistes realitzades amb joves es fa referència, per exemple, que **no beuen alcohol** mentre consumeixen cànnabis per evitar els efectes no desitjats de la interacció entre ambdues substàncies i per reduir els riscos.
- Realitzar **consums abusius d'alcohol**. Consumir molta quantitat en un marge curt de temps, i no tenir conductes de reducció de riscos com espaiar el temps entre una beguda i l'altra, menjar, hidratar-se. Els professionals destaquen que a les festes populars del municipi (Festa Major i Musik'N'Viu) s'han detectat intoxicacions greus per haver realitzat aquest tipus de consums. S'aprofundeix en aquest tipus de conducta a continuació, a través de les dades recollides sobre *binge drinking* a través el qüestionari elaborat.

El concepte anglosaxó *binge drinking* es refereix al consum d'una **elevada quantitat d'alcohol en un interval de temps curt**. Aquest tipus de consum d'alcohol pot derivar en importants problemes per a la salut física i mental, més encara si es tracta de capítols que es repeteixen regularment en el temps.

Concretament, en els estudis sobre consum de substàncies i epidemiològics de referència, el *binge drinking* es defineix com la **ingesta, de cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió**, entenent-se per ocasió quan es prenen de manera seguida o en un **interval aproximat de dues hores**.

Gràfic 46. Prevalença de binge drinking en els últims 30 dies, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

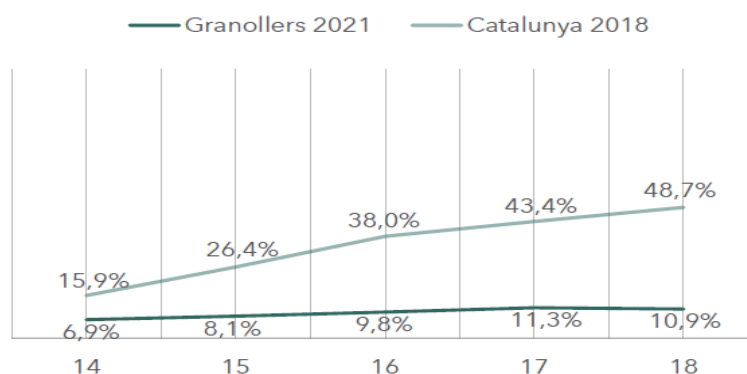
Com mostra, el gràfic 46, el *binge drinking* en els **30 dies anteriors a al qüestionari és força baix** entre els joves de Granollers: només **un de cada 10 manifesten haver-ho fet (9,4%)**. Aquesta dada és significativament més baixa que la que es donava a Catalunya a l'any 2018, on 1 de cada 3 joves (32,5%) afirmaven haver fet aquest consum intensiu d'alcohol al menys un cop durant l'últim mes.

Per **gènere**, les **noies** (10,2%) presenten una **prevalença lleugerament superior** a la dels **nois** (8%), diferència que també es dona en el context català.

El *binge drinking* a aquestes edats acostuma a donar-se en **contextos grupals, en el grup d'iguals** com ara en *botellots*, trobades en locals o a cases d'amics. Tots aquests contextos de socialització han estat pràcticament vetats durant l'any de pandèmia, ha sigut molt més difícil pels joves realitzar aquest tipus de trobades.

En aquest sentit, les dades de la *Encuesta OEDA-COVID 2020* són consistents amb les obtingudes en l'enquesta realitzada a Granollers. La prevalença de borratxeres en els joves de 15 a 19 anys espanyols era del **37,4% abans de la pandèmia, caient al 19,9% durant la pandèmia**. Aquest diferencial posa de manifest que la Covid-19 ha tingut una clara incidència en aquestes pràctiques.

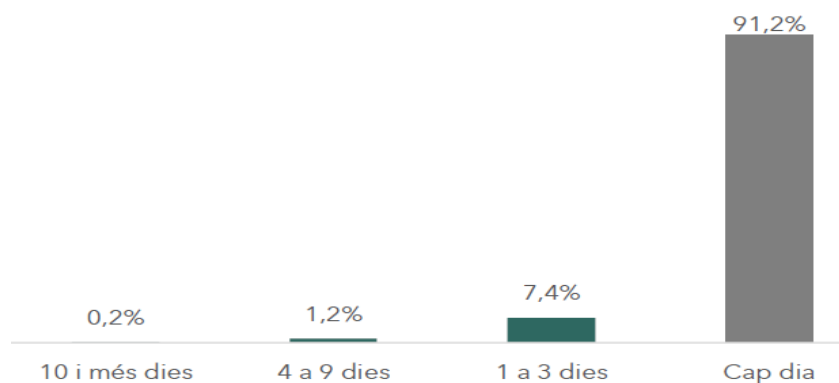
Gràfic 47. Prevalença de binge drinking en els últims 30 dies, segons edat i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Les dades segons edat i territori (gràfic 47) presenten una **corba pràcticament plana en el cas de l'alumnat de Granollers**, és a dir, **en tots els trams d'edat la prevalença ha estat molt baixa** amb xifres que es mouen **entre el 7% i el 11%**. En canvi, les dades de Catalunya de l'any 2018 presenten una progressió típica en aquest tipus de consum, amb una presència de *binge drinking* que va augmentant amb l'edat, arribant fins al 48,7% en el cas dels joves de 18 anys.

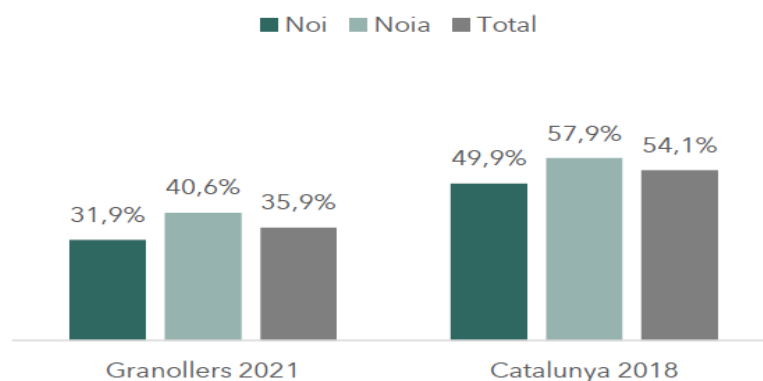
Gràfic 48. Nombre de dies en els que ha fet binge drinking en els últims 30 dies

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

La gran majoria de joves, 9 de cada 10, no han fet *binge drinking* en els últims 30 dies. Malgrat això, aquells que sí n'han fet, ho han fet **entre 1 i 3 vegades** (7,4%).

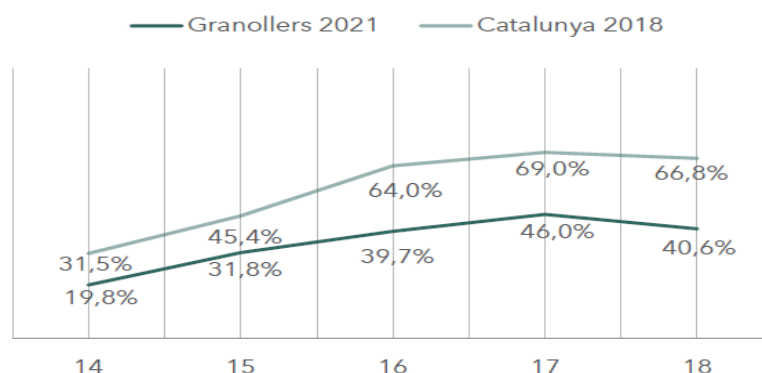
Gràfic 49. Participació en un botellón en els últims 12 mesos, segons gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

El gràfic anterior compara les dades sobre participació en al menys un *botellot* durant els últims 12 mesos entre nois i noies i territoris. El **35,9% de l'alumnat de Granollers** afirma haver fet al menys un *botellot* durant l'últim any (54,1% a Catalunya el 2018), havent-se donat **més en noies (40,6%) que en nois (31,9%)**. La tendència per gènere és semblant a la de Catalunya.

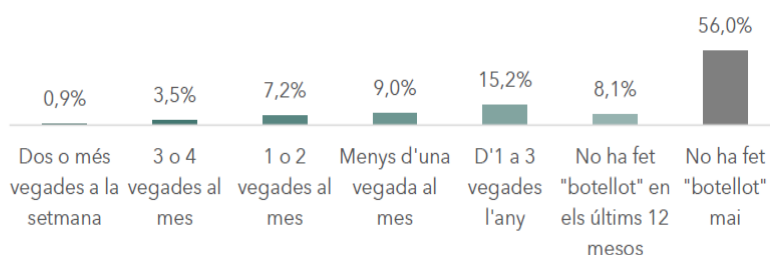
Gràfic 50. Participació en un botellot en els últims 12 mesos, segons edat i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com indica el gràfic 50, la **progressió d'augment de la prevalença segons edat és semblant a Granollers que a la de Catalunya**, però sempre en **xifres més baixes**. Trobem el pic als 17 anys (46%). A partir dels 18 la xifra comença a caure.

Gràfic 51. Freqüència amb la que ha participat en un botellón en els últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Aquest gràfic situa millor la **freqüència** amb la que veritablement els joves estan fent **botellot**. Tot i que com es deia abans, un nombre significatiu de joves n'havien fet durant l'últim any, **el mes habitual és que no hagi estat massa freqüent**: el 9% l'ha fet menys d'una vegada al mes, i el 15,2% només entre 1 i 3 vegades en tot l'any.

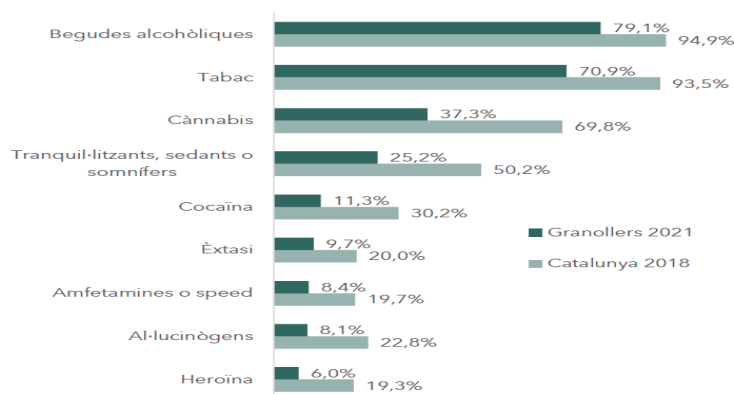
Segons gènere, s'observa que un **6,6% de les noies afirma haver fet botellón 3 o 4 vegades al mes**, xifra sensiblement **més baixa** en el cas dels nois (**2,7%**).

2.3.8 Accés a les substàncies

En aquest apartat s'analitzarà la dificultat que l'alumnat percep a l'hora d'accedir o adquirir les diferents substàncies, independentment de si les consumeixen. S'estudiarà la percepció que sobre aquesta qüestió tenen les persones enquestades.

El gràfic següent recull dades per territori de la **percepció de l'accessibilitat de diferents substàncies**.

Gràfic 52. Disponibilitat percebuda, segons substància i territori. Percepció fàcil o molt fàcil

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

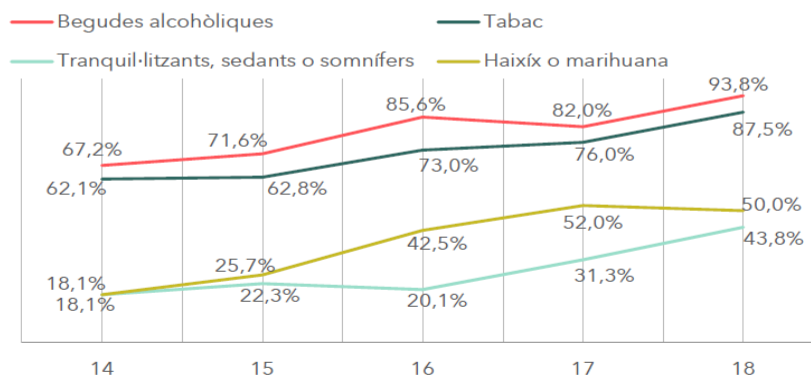
De nou, no es pot deixar de banda la crisi de la Covid-19 com a element de gran incidència sobre aquesta percepció, que ha suposat una **davallada d'experiències primerenques en el consum i una desaparició dels canals informals d'accés a les substàncies**, especialment les il·legals. Mentre que la **percepció d'accés fàcil i molt fàcil** encara es manté en **xifres elevades** en el cas de **l'alcohol (79,1%) i el tabac (70,9%)**, **cau dràsticament** en el cas del **cànnabis (37,3%, 69,8% a Catalunya a l'any 2018)** i dels **tranquil·litzants, sedants i somnífers (25,2%, 50,2% a Catalunya)**.

Pel que fa al grups de substàncies **menys consumides**, mentre que en el context català de 2018 aquesta **percepció de facilitat** es mantenia en nivells força elevats (al voltant del 20%), en el cas de Granollers en el context de pandèmia són **gairebé residuals**, movent-se **entre un 6% i un 11%**, depenent de la substància.

Per **gènere**, malgrat les diferències no són rellevants, destaca que **les noies veuen més fàcil aconseguir les substàncies de consum més comú i estès** (tabac, l'alcohol o el cànnabis), mentre que **els nois mostren una percepció de major facilitat per a aconseguir aquelles de consum més residual i accés més difícil** com ara els al·lucinògens, les amfetamines o l'èxtasi.

L'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021) aporta dades complementàries sobre **l'accessibilitat del cànnabis**: el **50,1% de l'alumnat enquestat considera relativament fàcil o molt fàcil accedir a la substància**.

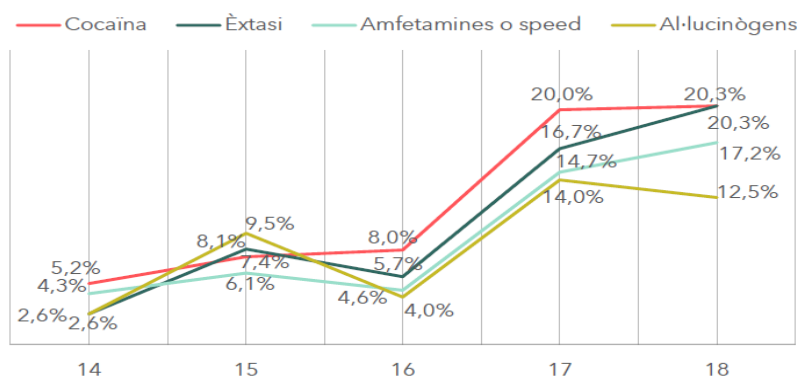
Gràfic 53. Disponibilitat percebuda de diverses substàncies, segons substància i edat. Percepció fàcil o molt fàcil. Substàncies més consumides

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Les **diferències segons edat** sí que són més rellevants, tal com s'observa en el gràfic 53, que mostra la progressió en la percepció d'accessibilitat (percepció fàcil o molt fàcil) segons edat i substància. En el cas de **l'alcohol i el tabac** la **percepció de facilitat ja és alta des dels 14 anys**, i amb els 18 anys l'àmplia majoria de l'alumnat considera que aconseguir-les és fàcil, sent ja un consum legal amb aquesta edat. En el cas dels **hipnosedants i del cànnabis**, sí que es dona un canvi més important per edat, passant d'un **18,1% amb 14 anys** en ambdues substàncies, al voltant del **40%-50% als 18 anys**. En el cas del **cànnabis** a partir dels **16 anys** ja s'observa un **salt important en aquesta percepció**, mentre que el canvi més important pel que fa als hipnosedants sembla trigar una mica més, sent a partir dels 17.

Gràfic 54. Disponibilitat percebuda de diverses substàncies, segons substància i edat. Percepció fàcil o molt fàcil. Substàncies menys consumides

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Pel que fa a la **percepció de les substàncies menys consumides** (no s'ha considerat l'heroïna en la confecció d'aquest gràfic), es veu que el **moment clau en el canvi de la percepció d'accessibilitat és entre els 16 i 17 anys**, en totes elles. Malgrat la percepció d'accessibilitat segueix sent relativa als 18 anys (en cap cas és superior al 20%) destaca que el canvi és consistent per a totes les substàncies.

Quan es pregunta als joves sobre l'accessibilitat a les substàncies emergeixen algunes de les formes més habituals de aconseguir-les.

- Les formes més habituals **d'accedir al consum de tabac** són demanar una cigarreta pel carrer, demanar-lo a amistats que ja fumen i, quan algun membre de la família és fumador, agafar-los-el.
- Les formes més comunes **d'accedir al consum d'alcohol** són adquirir-lo en tendes de queviures on fan la 'vista grossa'; demanar a amics i/o amigues majors d'edat que els el comprin; comprar-lo en supermercats quan intueixen que el seu aspecte ja no és el d'un menor d'edat i que, en conseqüència, no els demanaran el DNI; o demanar-li a algun jove desconegut major d'edat amb qui coincideixen en el supermercat que els el compri.
- **L'accés al cànnabis** s'assoleix comprant-lo a coneguts que en venen o adreçant-se a zones de venda de cànnabis de Granollers.

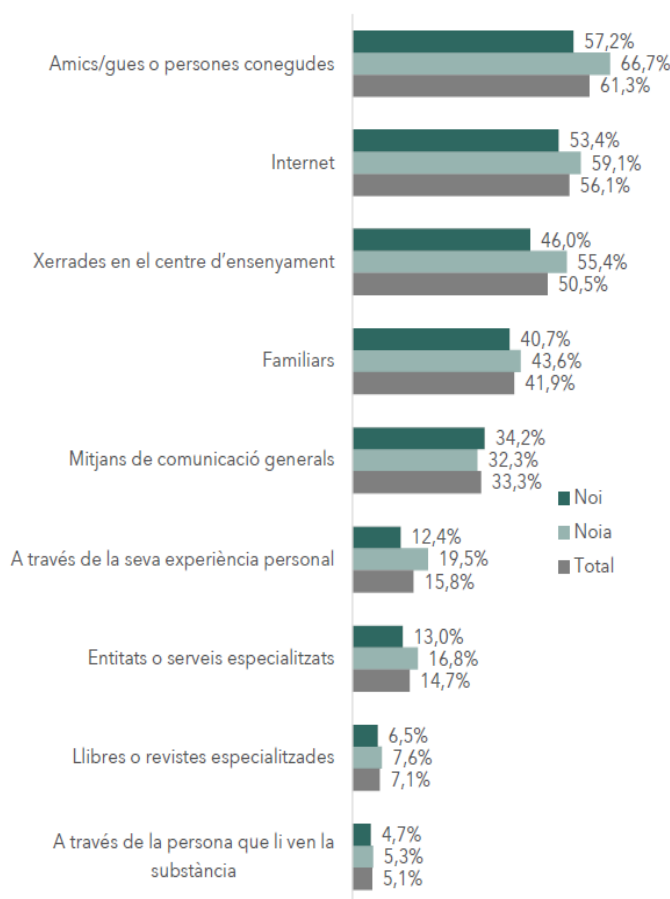
2.4 Fonts i accés a la informació

En aquest apartat es revisen les fonts d'informació que fan servir els i les joves per conèixer les substàncies, els seus efectes i els riscos de consumir-les.

2.4.1 Fonts d'informació

A través del qüestionari vinculat al Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers s'ha preguntat a l'alumnat sobre **els canals que han utilitzat** en alguna ocasió **per informar-se sobre drogues**, ja sigui per saber més sobre els efectes de les substàncies com per aprendre a prevenir i controlar els riscos. La informació que conté el gràfic 55 no distingeix entre substàncies sinó que agrupa aquells canals utilitzats per a informar-se sobre allò relatiu a qualsevol substància.

Gràfic 55. Canals utilitzats per informar-se sobre drogues en alguna ocasió, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Com es veu en el gràfic, el **mètode més habitual són els amics i/o amigues, o persones conegudes**, canal que el **61,3% dels joves ha utilitzat en alguna ocasió**. A prop trobem l'**ús d'internet** (56,1%) i en tercer lloc les **xerrades en el centre**

d'ensenyament, on la meitat dels i les enquestades afirmen haver estat informades (50,5%). A certa distància, però amb dades també altes trobem els familiars (33,3%) i els mitjans de comunicació generals (33,3%). La resta de canals i formes tenen una presència menys important, amb valor per sota del 16%.

Malgrat **el gènere no marca diferències importants**, destaca que en la majoria dels casos **les noies presenten prevalences d'ús mes altes**. Per edat les diferències tampoc són rellevants, però destaca com l'alumnat de 14 anys utilitza en major mesura els mitjans de comunicació generals que els joves més grans i, en canvi, no s'informen tant a través del grup d'amistats ni de la seva experiència personal, perquè ni ells ni l'entorn proper han tingut encara massa experiències.

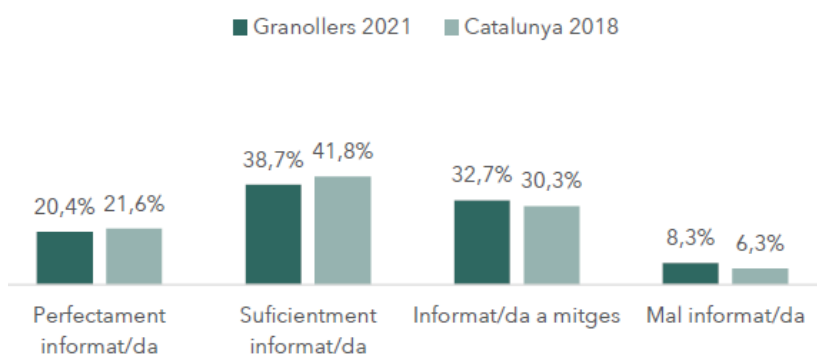
En les entrevistes realitzades sorgeix de forma força coincident les mateixes valoracions sobre les fonts d'informació que s'han trobat a l'enquesta. Malgrat això sí que s'identifiquen alguns matisos:

- Informar-se a través del **grup d'iguals** permet els **efectes psicoactius** de la substància i els **plaers associats**, compartir experiències de consum o parlar sobre quines interaccions entre substàncies són desaconsellables.
- La informació obtinguda a través de **membres de la família**, en canvi, és sobre els **riscos** de consumir i/o sobre consells de consum responsable.
- La informació que es cerca a **Internet** està més relacionada amb **resoldre dubtes**, aspectes que han pogut comentar amb el grup d'iguals però que no els han quedar clars. També fan referència a vídeos trobats en les xarxes socials en què altres joves parlen de la seva experiència al consumir substàncies.
- La informació rebuda a **l'escola o l'institut**, sobretot a 1r d'ESO, està orientada a **prevenir el consum d'alcohol**. Segons afirmen, seria recomanable poder-ne fer alguna més cap a **tercer i quart d'ESO**, moment en el qual **tenen més dubtes i interrogants** que no pas quan es realitza.

2.4.2 Valoració de la informació rebuda

El gràfic següent mostra **l'autovaloració que fan els i les joves pel que fa a la informació rebuda** sobre consum de substàncies:

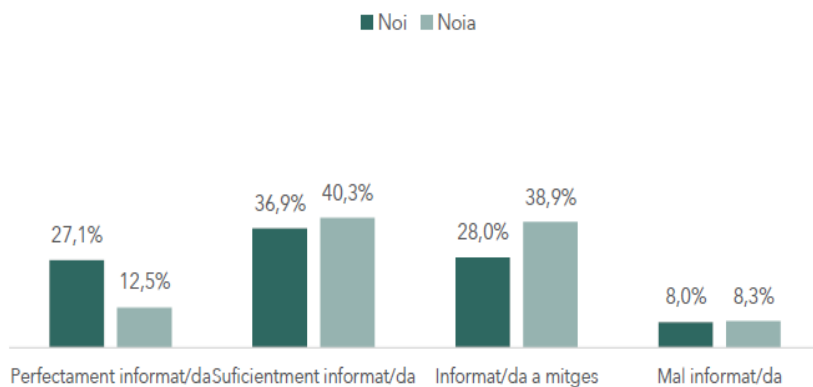
Gràfic 56. Autovaloració de la informació rebuda sobre drogues, segons territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Un de cada 5 nois i noies de Granollers manifesten que es senten perfectament informats i informades sobre el tema de les drogues (20,4%), mentre que la **percepció més habitual és sentir-se suficientment informat** (38,7%). Sumant ambdós xifres, trobem que **un 59,1% de l'alumnat enquestat se sent ben informat** en l'àmbit de les drogues, mentre que només un **8,3% reconeix estar malament informat**. Com evidencia el gràfic 56, la distribució de la percepció sobre el grau d'informació de drogues és molt semblant a Granollers que a Catalunya.

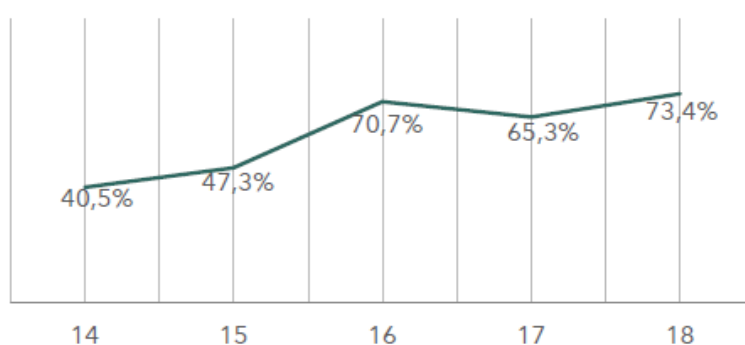
Gràfic 57. Autovaloració de la informació rebuda sobre drogues, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Per **gènere** (gràfic 57) hi ha diferències rellevants. Hi ha un **nombre significativament més elevat de nois (27,1%) que se senten perfectament informats** que no pas noies (12,5%). En canvi, **són més les noies que reconeixen sentir-se informades només a mitges (38,9%), que no pas nois (28%)**.

Gràfic 58. Autovaloració de la informació rebuda sobre drogues, segons edat. Perfectament i suficientment informats/des

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Finalment, el gràfic 58 mostra la **progressió de la percepció del nivell d'informació segons l'edat**. Cada xifra correspon al sumatori de les categories perfectament i suficientment informat/da. Com es veu, un **nombre important de joves de 14 (40,5%) i 15 anys (47,3%) se senten ben informats**, però és a partir dels 16 anys, justament

quan el consum de substàncies puja, s'han tingut més experiències i un entorn amb més coneixements sobre les pràctiques i recursos, que la **percepció de estar ben informats/des puja, mantenint-se en valors propers al 70%**.

L'anàlisi segons **posició social** també aporta una dada interessant: un **72,2% dels joves de posició baixa se senten perfectament o suficientment informats**, mentre que la xifra baixa al 58,8% en l'alumnat de posició mitja i al 55,2% en el d'alta.

Segons dades de 2017, extretes de la Diagnosi del Pla Local de Joventut de Granollers, el **46,3% dels joves d'entre 12 i 17 anys se sentien molt informats sobre drogues**, i un **41,2% deia estar bastant informat**. Aquestes dades, tot i tractar-se de persones més joves que la mostra utilitzada en el Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers (14 a 18), són força més positives.

Quan es pregunta als adolescents si disposen d'informació suficient sobre substàncies, sorgeixen diferents opinions:

- Les persones **més grans** (17-18 anys) coincideixen en afirmar que **disposen de prou informació pel que fa a l'alcohol**. En canvi, pel que fa a la resta de substàncies, mentre algunes sostenen que disposen de prou informació, a d'altres els agradaria tenir-ne més. En aquest sentit, comenten que, a part de la informació sobre l'alcohol, també els agradaria que els expliquessin **quins efectes generen les altres substàncies**.
- Les persones **més joves** (15 anys), en canvi, senten que **no tenen prou informació**. No haver consumit mai o haver-ho fet molt poques vegades pot estar-hi relacionat. Així, s'explica que els agradaria **saber què fer si algú**, després d'haver consumit, **es troba malament o perd la consciència**.

Els professionals assenyalen que la manca d'informació sobre els efectes que genera el consum de substàncies pot portar als joves a **no identificar adequadament els efectes negatius del consum** o, fins i tot, a **veure'ls com a quelcom positiu**. Es posen com a exemples: beure per treure el fred o pensar que condueixen millor quan van beguts.

2.5 Casos atesos per urgències relacionades amb consum de drogues

Durant l'any **2020**, es van atendre a **Urgències Hospitalàries** de Granollers un **total de 164 casos** vinculats al consum de substàncies, un **76% menys que l'any 2019**, any en el que es van atendre un total de 672 casos.

La proporció per **gènere** dels casos atesos va estar força **equilibrada el 2020**, amb un **49% de dones** (80 casos) i un **51% d'homes** (84 casos). L'**any 2019** es va atendre una **proporció força més elevada d'homes** (65%) que no pas de dones (35%).

Si s'analitzen les dades segons el tipus d'abús o intoxicació, es troba que, a l'**any 2020**, els **diagnòstics més habituals** van ser els causats per **intoxicació amb tranquil·litzants benzodiazepínics**, més de la meitat de les atencions van ser per aquesta causa (51%), amb una **presència més elevada d'atencions a dones** (59%, 47 casos) que a homes (43%, 36 casos). La majoria de les **dones ateses** per aquest motiu (60%), tenien **entre 25 i 49 anys**.

Tot i que el nombre de casos atesos al 2020 per **intoxicació amb tranquil·litzants benzodiazepínics** (85) és molt semblant al de 2019 (86), al 2020 **van esdevenir la primera causa d'atenció**. Això va lligat a la **davallada**, sobretot, dels **casos d'abús d'alcohol**, que al 2019 eren la primera causa d'atenció. Concretament, al **2019**, el **33,8% dels casos atesos** estaven vinculats a l'**abús d'alcohol** (227 casos atesos), mentre que al **2020** només van suposar el **18% del total de casos** (30 casos).

Finalment, destacar que, al 2020, les **intoxicacions per psicòtrop no especificat** representen la **segona causa d'atenció** després de la ja esmentada intoxicació amb tranquil·litzants benzodiazepínics. Concretament, suposen el **20% dels casos atesos** (32 casos) al **2020**, mentre que al **2019 representaven el 8%** (51 casos). La proporció de dones i d'homes atesos per aquest motiu és molt similar.

2.6 Casos atesos i llista d'espera per consums problemàtics de drogues

Dades del CAS

El **Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències (CAS)** de Granollers informa que **no té llista d'espera**. Diu que pot atendre 24 primeres visites en el termini d'un mes des de la derivació de qualsevol servei d'atenció comunitària de la zona sanitària, és a dir, 11 ABS del Vallès Oriental (250.000 persones). El temps màxim que es podria fer esperar una persona abans d'atendre-la seria un mes. Específicament, els **usuaris d'heroïna no tenen llista d'espera** i sempre se'ls ha d'atendre amb una primera visita en els primers 7 dies des que es posen en contacte amb el CAS.

Les últimes dades disponibles, mostren que al **2019** es van realitzar **493 primeres visites**. Entre aquestes, la **proporció d'homes (79%)** és força més elevada que la de dones (21%). Pel que fa al **motiu** pel qual les persones inicien el tractament, és evident que la substància amb major demanda d'atenció és l'**alcohol**, que representa el **44% dels casos** que arriben. En segon lloc, es troba la **cocaïna** (27%) i a continuació es troben el **cànnabis** (11%) i els **opiacis** (9%). Durant l'any 2019, a banda de les primeres visites, es va donar assistència a un **total de 1.376 pacients**.

Dades del Centre SPOTT

El **Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències SPOTT**, **tampoc té llista d'espera**. Les dades disponibles del **2019**, que fan referència a les persones de Granollers ateses en aquest servei, mostren que es van fer un total de **3 atencions**. En relació amb el consum de substàncies, es va atendre a dos nois de 16 anys per **consum de cànnabis** (el tercer cas està relacionat amb l'ús de pantalles). Durant el **2020**, només es va atendre a **un** dels nois de 16 anys, que ja s'atenia al 2019, per consum de cànnabis.

Dades del Servei d'Informació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles de l'Ajuntament de Granollers

El **SIADP tampoc té llista d'espera**. Entre el **2018 i el 2020**, es van atendre **105 menors** i es van realitzar un total de 581 visites a joves i a les seves famílies.

Els i les adolescents accedeixen al servei principalment a través del **programa de mesures educatives alternatives a la sanció administrativa** per consum o tinença de substàncies il·legals a la via pública, però també a través de la **derivació** per part dels **centres educatius** i per **demanda de les famílies o altres professionals**.

Entre l'any **2016** i el **2020**, des d'aquest servei, s'han implementat un total de **79 mesures educatives alternatives a la sanció administrativa**, 63 nois i 16 noies, el que implica que el **80% d'usuaris** del programa **són nois**.

Els **motius principals de consulta** de l'any 2020 van lligats al **consum de cànnabis** (65%) i a l'**ús de pantalles** (30%).

2.7 Serveis i recursos

Dades sobre actuacions preventives municipals

S'han dut a terme diverses actuacions relacionades amb la prevenció del consum de substàncies:

- **Tallers i/o xerrades realitzades pel Servei de Salut Pública a l'àmbit educatiu:** Durant els dos cursos escolars entre 2018-2020, s'han realitzat **82 intervencions relacionades amb consum de substàncies**, de les quals 79 amb alumnat d'educació secundària i post obligatòria i 3 amb famílies.
- **Difusió i divulgació mitjançant el servei web Sobredrogues:** espai on trobar qüestions relacionades amb les drogues: notícies, informació bàsica de substàncies, materials preventius, servei de consulta telemàtic per a resoldre dubtes, consells, assessorament i recomanacions de pàgines web on trobar informació més concreta i específica.
- **Programa Salut i Festa – Punt G:** projecte actiu des del 2016 per sensibilitzar la ciutadania, i especialment la jove, en el consum d'alcohol i altres drogues, prevenir de les agressions sexistes i LGTBfòbiques i promoure una sexualitat segura en els contextos festius i d'oci popular de Granollers. Ha estat present a festes com el Musik'N'Viu o Festa Major.
- **Altres actuacions de promoció de la salut a la comunitat:** Seminaris per a docents i equips tècnics de centres educatius, Dia Mundial de la Salut Mental, Setmana Sense Fum, Entorn sense fum i Taula de salut Jove del VO.

Coneixement i valoració de serveis i recursos per part dels i les joves

Als grups de discussió, els **joves** exposen **serveis i recursos** sobre consum de substàncies que **coneixen** al municipi:

- Coneixen el **servei de Salut Pública**, que està al carrer Portalet i saben que s'hi pot anar a demanar ajuda per qüestions vinculades amb el consum de substàncies.
- Comenten que a la **Festa Major** hi ha una zona amb **carpes on també hi ha l'ambulància** (per si algú es troba malament) i assenyalen que es pot anar a **demanar dubtes** sobre consum de substàncies.
- Expliquen que també saben que poden anar a demanar dubtes a **l'espai jove del Gra**, que hi ha una persona allà per resoldre qüestions vinculades amb el consum de substàncies, entre altres coses. Tot i això, posen en relleu que no seria el primer lloc al que anirien donat que **no coneixen a la persona que atén** i pensen que **preferirien preguntar-ho a algú de confiança**.
- Posen de manifest que a l'**Institut** hi ha una **professional del CAP** que atén un dia a la setmana en un horari específic. Expliquen que poden anar-hi a fer consultes sobre diverses qüestions (consum de substàncies, salut sexual, etc.) i que els alumnes que la volen consultar, poden saltar-se classe per fer-ho.

Diverses joves entrevistades afirmen haver accedit a aquesta professional per resoldre dubtes i **valoren molt positivament el servei**. Per això, comenten que en cas de voler fer alguna consulta sobre substàncies, **anirien a veure a aquesta persona perquè els transmet confiança**.

3. Diagnosi sobre l'ús de pantalles

3.1 Ús de pantalles

En aquest apartat s'analitzarà l'ús i formes d'oci vinculades a les pantalles, internet, les xarxes socials, els videojocs.

A diferència del que passava amb les substàncies, **no és possible establir l'edat d'inici d'ús de les pantalles**. Mentre que la primera vegada que una persona jove beu alcohol o es fuma una cigarreta es pot acotar fàcilment, l'ús de pantalles no té un moment o edat específica en què es dona per primer cop. Es pot dir que els adolescents d'entre 14 i 18 anys de Granollers han nascut en un context social en el qual l'ús de pantalles està molt estès. Són joves que han tingut contacte amb diferents dispositius des dels primers anys de vida.

En general, el **primer contacte** amb les pantalles es dona a **casa**, essent pares, mares, tutors o persones que els cuiden qui els faciliten el contingut (posant-los vídeos i cançons de YouTube a la tauleta, donant-los el mòbil perquè es distreguin jugant a jocs, etc.). A diferència del consum de substàncies, les pantalles es fan servir des de ben petits, de **forma socialment acceptada dins de l'àmbit familiar**. Per això quan arriben a l'etapa adolescent les pantalles ja són habituals i quotidianes.

De fet, els **usos problemàtics de pantalles**, tal com expliquen els professionals, poden aparèixer cap als **10-11 anys**, moment en el que comencen a **fer ús de les pantalles amb més autonomia** i menys supervisió familiar.

Els professionals consideren que els **principals motius** pels quals el jove fa servir les pantalles són:

- Ús **recreatiu**, oci, diversió
- **Socialitzar**, relacionant-se amb les amistats i estar connectats/des amb el grup d'iguals
- **Acceptació social**: els joves tenen la sensació que si no estan a les xarxes socials, no existeixen. A més, volen mostrar una imatge positiva cap als altres per tal de tenir més reconeixement i reputació social.
- Culturalment els usos de pantalles estan **socialment molt acceptats** entre els joves.

Els usos de pantalles més habituals entre el jove de Granollers són:

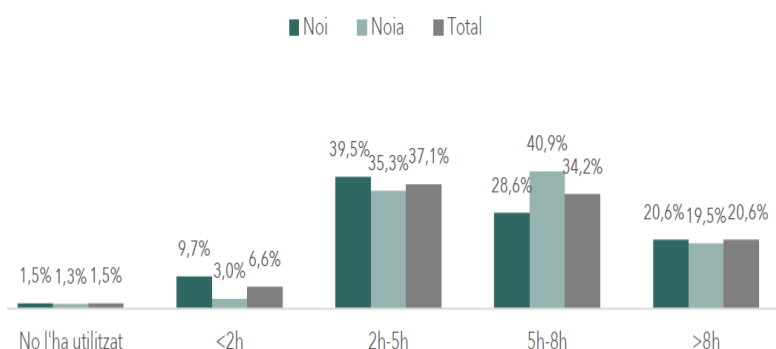
- Xarxes socials (Instagram, TikTok, YouTube, Twitch)
- Videojocs (sols o en línia amb altres amics i/o amigues)
- Jocs senzills de mòbil individuals (com el CandyCrush) o per jugar virtualment amb amics i amigues o amb persones desconegudes (Among Us)

- Plataformes per veure series o pel·lícules
- Pornografia

3.1.1 Ús d'internet

El qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers ha preguntat sobre la **freqüència amb la que utilitzen internet**, tant per **ús lúdic** com per **comunicar-se**; és a dir, realitzar activitats com ara xatejar, utilitzar el *WhatsApp*, les xarxes socials i el correu electrònic, jugar, escoltar o descarregar música, veure o descarregar vídeos.

Gràfic 59. Mitjana d'hores diàries d'utilització d'internet per a ús lúdic, segons gènere. Últims 12 mesos

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Com indica el gràfic 59, el més habitual és que els joves utilitzin internet per a **comunicar-se i entretenir-se entre 2-5 hores diàries** (37,1%) i **entre 5-8 hores** (34,2%). Un nombre significatiu afirma fer un ús de **més de 8 hores diàries** (20,6%).

Per **gènere**, destaca que les **noies** presenten **xifres força més elevades** que els nois en la **franja d'ús de 5 a 8 hores** (40,9% vs 28,6%). Un **60,4% de les noies** utilitza internet **més de 5 hores al dia per a entretenir-se i comunicar-se**, mentre que en el cas dels nois aquesta xifra baixa al 49,3% (11,1 punts de diferència). En dades agregades, el 54,8% dels joves enquestats utilitza internet més de 5 hores al dia. Els professionals entrevistats expliquen que les noies fan servir més internet, especialment, les **xarxes socials**, com WhatsApp, Instagram i TikTok, per mirar o crear contingut però, sobretot, per comunicar-se.

Per **edats**, les dades d'ús d'internet no presenten diferències rellevants. La més destacable és que, mentre que dels 14 als 17 anys el percentatge de joves que fan servir internet més de 8 hores diàries es manté al voltant del 20%, als 18 anys aquesta prevalença cau fins al 7,8%.

La **posició social** presenta algunes diferències remarcables, amb un ús més intensiu entre els joves de posició baixa, que afirmen, en un 61,8%, que utilitzen internet més de 5 hores al dia, xifra que baixa al 47,3% en el cas de l'alumnat de posició social alta.

Segons dades de l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO* (2020-2021), el 60,7% dels joves afirma que **utilitzar les xarxes socials és una de les 3 activitats**

que més fan per entretenir-se entre setmana (69,7% en noies, 50% en nois), mentre que navegar per internet de forma genèrica no és tan preferent (16,8%). **Escoltar música**, activitat que fan sovint a través del seu telèfon mòbil amb connexió a internet, és una de les **activitats d'oci preferent** per a un 61,9% de l'alumnat, i les noies també estan per sobre dels nois (69,7% vs 52,4%). De fet, **escoltar música i utilitzar les xarxes socials** són les dues activitats d'oci preferents tant **entre setmana com en dies laborables**.

En aquest sentit, els nois i les noies entrevistats exposen que fan servir Internet especialment per a **relacionar-se amb el grup d'iguals i per entretenir-se**.

- **Instagram** és la plataforma que més utilitzen per parlar amb les amistats, però també amb altres persones del grup d'iguals (normalment amics d'amics amb qui es posen en contacte a través de la plataforma), per mirar i compartir contingut (a través de publicacions, de històries i de connexions en directe).
- **WhatsApp** és una aplicació que fan servir habitualment per parlar amb altres persones del grup d'iguals i familiars. El més comú és xatejar i enviar-se àudios però també fan videotrucades amb una o més persones del grup.
- **TikTok** l'utilitzen per mirar vídeos i compartir-ne.
- **Twitch** per mirar vídeos.
- **YouTube** per escoltar música i mirar vídeos (de youtubers, entre d'altres).
- **Netflix i HBO** les utilitzen per mirar sèries i pel·lícules.
- **Facebook i Twitter** les fan servir molt poc però alguns comenten que tenen un perfil i que de tant en tant hi entren.
- Els i les joves entrevistades **no han fet servir aplicacions de cites** i expliquen que les solen fer servir les persones més grans. Una estratègia que fan servir per conèixer noves persones és a través de les enquestes d'Instagram on, per exemple, es pregunta als seguidors 'qui de vosaltres em faria un petó?' o 'qui de vosaltres voldria lligar amb mi?'. A partir de les respostes rebudes, se solen iniciar interaccions entre les persones.

L'enquesta de 4t d'ESO també recull quina és la proporció entre l'ús d'internet i estar amb amics/es. Així, **28,4% de l'alumnat** indica que "força cops o gairebé sempre" passa **més temps utilitzant internet que amb amics**, essent aquesta dada lleugerament **superior en noies** (30%) que en nois (26%). L'enquesta també revela que **el 41,6% fa un ús excessiu d'internet** (24,8% en l'edició del 2016 de l'estudi). En aquest sentit, una altra dada que ajuda a situar aquesta nova realitat és que, mentre que al 2016 només un 17% dels i les joves de 4t d'ESO deien que no sortien mai de nit per divertir-se, aquesta dada ha pujat al 54,5% en el context de la Covid-19.

L'enquesta OEDA-COVID 2020 també aporta dades interessants sobre la **incidència del context de la Covid-19** (sobre població espanyola de 15 a 64 anys). L'enquesta indica que, abans de la pandèmia, la mitjana d'hores diàries d'ús d'internet entre setmana era de 2,5 hores, mentre que **durant la pandèmia havia pujat a 3,6 hores**. De fet, un **40,8% reconeix que ha incrementat el seu ús d'internet durant la**

pandèmia i només un 4,5% afirma haver-lo disminuït. En el cas dels i les joves enquestades a Granollers a través del qüestionari del PPAG, tot i que no es compta amb una dada numèrica directa, la **mitjana d'hores diàries d'ús d'internet per entretenir-se o relacionar-se** es pot situar **al voltant de les 5**.

Finalment, l'estudi "Adolescents, també a la xarxa. Reptes socioeducatius davant la generació 1×1" (2015) contemplava els **usos d'internet i dels *smartphones*** per part dels i les adolescents escolaritzats de Granollers (2n i 4t d'ESO). Tot i que l'estudi té 6 anys, aporta una informació molt detallada sobre el tipus d'ús dels diferents dispositius i apunta tendències que es van confirmant amb el pas dels temps. A continuació, es presenten alguns dels resultats més destacats de la recerca:

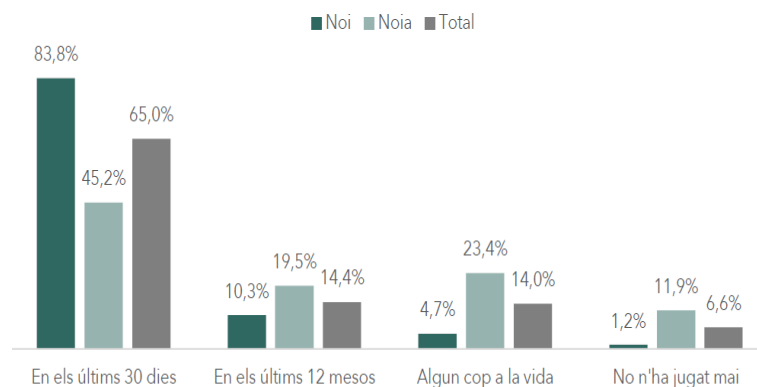
- El **86,4%** dels i les joves utilitzaven normalment **ordinador** amb internet, i un **74,8% mòbil** amb internet.
- El 86,6% de l'alumnat indicava que l'ordinador amb internet que utilitzaven era seu, i el 83,2% que el mòbil amb internet que utilitzaven també era de propietat.
- El **48,1%** indicava que utilitzava **més de dues hores diàries el mòbil amb connexió** d'internet, per un **48,9%** en el cas de **l'ordinador amb connexió a internet**. Tot i que no es disposa d'una dada integrada d'ús d'internet independentment del dispositiu que s'utilitzi, aquestes dades són similars a les del qüestionari del PPAG.
- A més edat, més joves comptaven amb un dispositiu mòbil i també creixia la diversitat d'usos i el nombre de perfils diversos a les xarxes socials.
- La principal **motivació** pels usos de pantalles era **comunicar-se amb les amistats** (87,3%) o amb **familiars** (56,9%).
- Les **noies** ja mostraven **més usos relacionals** que els nois (91,4% vs 83,4%), mentre que els **nois** jugaven més i les utilitzen més amb **finalitats recreatives** (75,5% vs 28,8%).

3.1.2 Videojocs

El qüestionari elaborat pel Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers, ha preguntat als joves sobre l'ús de videojocs. Sota aquest concepte s'inclouen tant jocs amb connexió a internet com jocs sense connexió que s'utilitzen amb ordinador, *tauleta*, cònsola, *smartphone* o d'altres dispositius electrònics. Aquesta categoria recull una àmplia tipologia de videojocs, com ara els d'estratègia, els trencaclosques, els jocs d'aventura, de futbol, de guerra, etc.

El bloc de preguntes sobre videojocs aporta informació força específica que ajuda a comprendre quin és el **patró d'ús dels videojocs**. Inclou no només preguntes sobre **freqüència d'ús**, sinó també sobre la **intensitat d'aquest ús** (nombre de dies i mitjana d'hores) el **rol que s'ocupa en el joc** (passiu/actiu), i els **diners que es gasten**, entre d'altres informacions.

Gràfic 60. Freqüència d'ús de videojocs, eSports o participació com a espectador/a en eSports, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Aquest primer gràfic mostra la **freqüència** en l'ús de videojocs **en general**, ja siguin videojocs genèrics, eSports o esports electrònics, o bé els que es participa com a espectador en eSports. L'àmplia **majoria de l'alumnat (93,4%) els ha utilitzat en algun moment** i **el més habitual és haver-los utilitzat en els últims 30 dies (65%)**.

Les diferències segons **gènere**, com es veu en el gràfic i en la resta d'aquest bloc dedicat a l'ús de videojocs, són significatives. El **83,8% dels nois** han jugat o participat en videojocs **durant els últims 30 dies**, dada que cau al **45,2% en el cas de les noies**. Els adolescents entrevistats també perceben aquestes diferències i asseguren que **els nois juguen en major mesura que les noies**. Les **noies** exposen que **els videojocs no els criden l'atenció i els semblen avorrits**. En canvi, **prefereixen utilitzar les xarxes socials i mirar sèries i pel·lícules** a plataformes com Netflix i HBO.

Per edat, les diferències no són rellevants, però sí que es detecta un **ús lleugerament més freqüent entre el jovent de 14 i 15 anys**. A les entrevistes es corrobora aquesta dada. Els **més grans (17-18 anys) prioritzen altres activitats**, com sortir amb les amistats, i exposen que tenen més obligacions que els impedeixen destinar més hores als videojocs; les **persones més joves (15 anys) asseguren que solen jugar més a les tardes i els caps de setmana**.

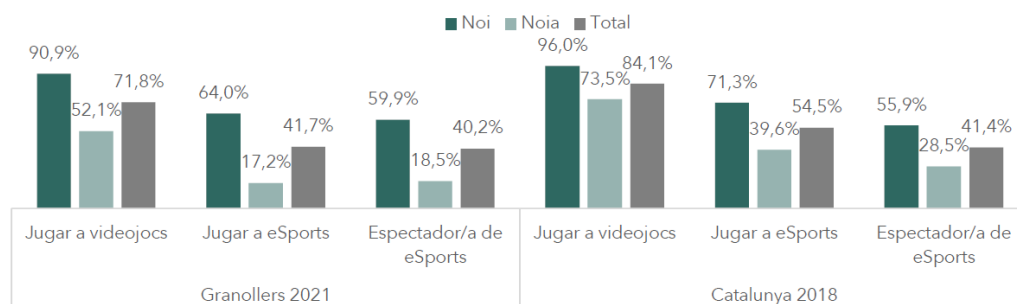
Segons dades de l'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (2020-2021)*, el **28,2%** dels joves de Granollers situen **jugar a jocs amb l'ordinador o la consola** com una de les seves **3 activitats preferents entre setmana**, pujant al **36,8% el cap de setmana**. Tot i que aquesta xifra és lluny de la preferència per la utilització de les XXSS (que, com s'ha dit anteriorment, es situa en el 60,7% entre setmana) quan creuem les dades per gènere trobem que **jugar amb la consola o l'ordinador és l'activitat preferent més triada pels nois** entre totes les activitats lúdiques: el **51,2%** la destaca com a activitat preferent **entre setmana** pujant al **64,2% el cap de setmana** on és, amb molta diferència, la seva activitat preferida. En el cas de les **noies**, només és preferent pel **8,3% entre setmana** i per un **12,8% els caps de setmana**.

L'estudi "Adolescents, també a la xarxa. Reptes socioeducatius davant la generació 1×1" (2015) ja assenyalava que el **46,2%** de l'alumnat de 2n i 4t d'ESO de Granollers feia servir normalment **consols** per a jugar i que, d'entre aquests, el **78,8%** tenia una

videoconsola seva. A les entrevistes realitzades s'assenyala que el més habitual per jugar a videojocs és utilitzar una **consola** (com la PlayStation o la X-box) o l'**ordinador**. De tota manera, també utilitzen el **mòbil** per a jugar.

El gràfic 61 aporta una informació comparativa i més específica, ja que detalla la **prevalença segons tipus d'ús, territori i gènere**.

Gràfic 61. Prevalença d'ús de videojocs, segons ús, gènere i territori. Últims 12 mesos

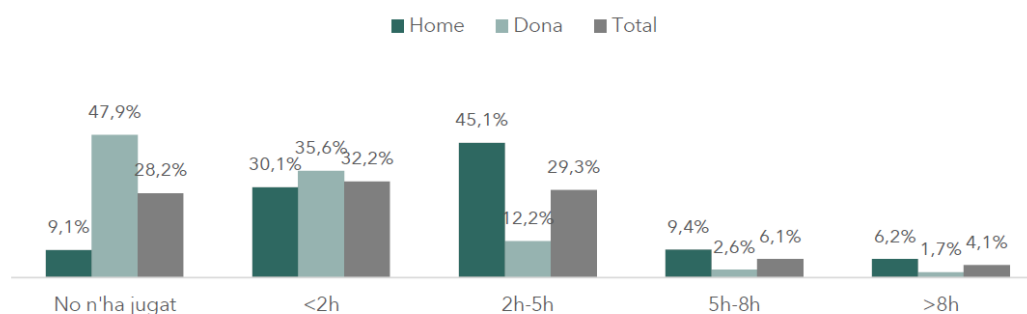
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

En primer terme, destaca com **Granollers presenta unes dades de prevalença general més baixes que les de Catalunya a l'any 2018**, sobretot pel que fa a **jugar a videojocs genèrics (71,8% vs 84,1%)** i a **eSports (41,7% vs 54,5%)**. Només en el cas dels nois que participen com a espectadors en eSports, veiem una prevalença més alta a Granollers (59,9%) que a Catalunya (55,9%). En aquest sentit, els joves entrevistats expliquen que solen escollir jocs com el **Fifa**, el **Fornite**, el **GTA** i el **Rockley** i que ho fan **online amb altres joves del grup d'iguals**.

Una altra dada interessant és que la **diferència segons gènere** és notablement **més important a Granollers que no a Catalunya**. A Granollers, la **diferència més important** es troba en el cas dels **eSports**, amb més de 40 punts de diferència en les prevalences de nois i noies.

El gràfic 61 aporta informació sobre **prevalences generals, no informa sobre la freqüència d'ús**, aspecte clau per detectar conductes de risc. Aquesta informació es podrà analitzar a través dels gràfics següents.

Gràfic 62. Mitjana d'hores diàries jugades a videojocs en els últims 12 mesos, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

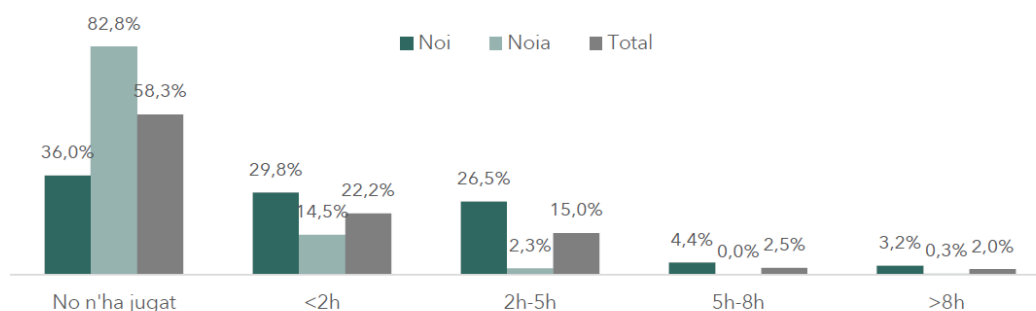
El gràfic 62 presenta dades sobre el **nombre d'hores diàries** en què els joves juguen a videojocs, segons gènere. Entre els que juguen, el **més habitual** és fer-ho o bé **menys de 2 hores diàries (32,2%)** o bé **entre 2 i 5 hores diàries (29,3%)**. És a partir de les 2 hores diàries on la prevalença de nois i noies comença a distanciar-se de manera molt significativa, així, mentre que només un **12,2% de noies** diu que **juga entre 2 i 5 hores**, aquesta xifra puja al **45,1%** en el cas dels **nois**.

Pel que fa a jugar **més de 5 hores diàries**, aquesta intensitat és menys habitual, però en els cas dels nois les xifres encara són importants. Així, sumant les dues últimes categories, trobem que un **15,6%** dels **nois** enquestats juguen a videojocs **més de 5 hores de mitjana diària**, per un **4,3%** en les **noies**.

L'estudi "Adolescents, també a la xarxa. Reptes socioeducatius davant la generació 1×1" de 2015, també aportava dades sobre el temps en que els joves jugaven diàriament. Malgrat que, en comparació al qüestionari del PPAG, la mostra d'edat és diferent i els conceptes de videoconsoles i videojocs no són anàlegs, és interessant assenyalar que, **al 2015**, un **25,2%** dels joves enquestats manifestaven **utilitzar les consoles o videoconsoles més de 2 hores al dia**, mentre que en el qüestionari del PPAG el **39,5%** assenyalava que **juga a videojocs més de dues hores al dia**.

Una altra dada que aporta informació de context és la que es troba en els resultats preliminars de la "Breve encuesta online sobre internet, videojuegos y juego con dinero online durante la pandemia por Covid-19" (OEDA. DGPNSD, 2020), que indica que **abans del confinament** el **23,5%** de la **població** espanyola jugava a videojocs entre **5 i 7 dies per setmana**, xifra que **va pujar al 37,8%** durant el **primer confinament**.

Gràfic 63. Mitjana d'hores diàries que ha jugat a eSports en els últims 12 mesos, segons gènere

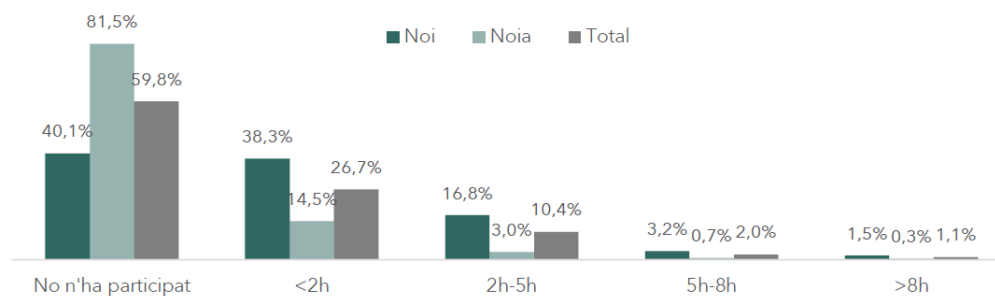
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Pel que fa a les **hores diàries** que els joves juguen als eSports o esports electrònics el més habitual entre qui juga, és fer-ho **menys de 2 hores diàries (22,2%)** o **entre 2 i 5 hores diàries (15%)**.

Per gènere, la **majoria de noies no hi juguen** i només un 2,6% ho fan més de 2 hores de mitjana diària, valor dràsticament inferior als dels **nois**, on destaca que **un terç juguen més de 2 hores diàries** (sumades les categories de 2 a 5 hores, 5 a 8 hores i més de 8 hores). Un 7,6% dels nois juguen més de 5 hores al dia.

Pel que fa a l'edat, s'ha observat que amb **16, 17 i 18 anys** hi ha **més joves que juguen més de 5 hores diàries** que no pas amb 14 i 15 anys.

Gràfic 64. Mitjana d'hores diàries que ha participat com a espectador/a d'eSports en els últims 12 mesos, segons gènere

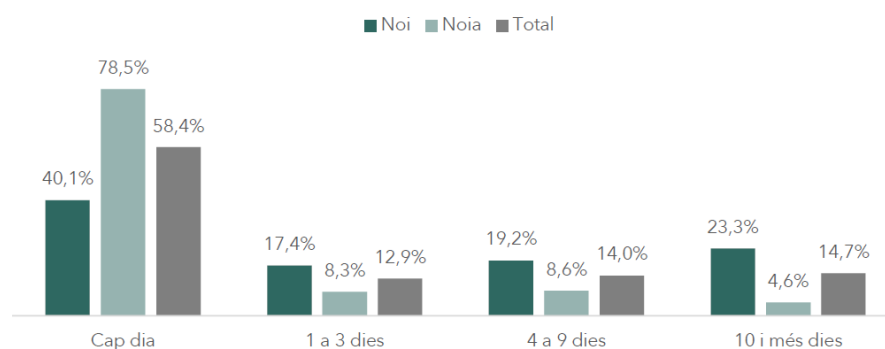
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Pel que fa a la mitjana d'hores en què els joves participen com a **espectadors** veient continguts d'**eSports**, la **tendència és molt semblant** a la que es veia amb els i les que **juguen als eSports**, però amb una **mitjana d'hores dedicades més baixa**. Així, entre qui juga, el més habitual és fer-ho durant **menys de dues hores al dia** (26,7%) i no és tan habitual veure eSports entre 2 i 5 hores al dia (10,4%). De nou, molt **poques noies són espectadores** d'eSports **més de 2 hores al dia** (4%, 21,5% en els nois).

El gràfic també evidencia que el percentatge de persones que participen **més de 5 hores diàries** en aquesta activitat **és força residual**.

En síntesi, **agrupant les tres tipologies d'ús o participació** en videojocs analitzades en els gràfics anteriors, un **16,5% dels nois** manifesta que dedica **més de 5 hores diàries** a, al menys, una de les 3 pràctiques estudiades, xifra que baixa al **5% en les noies**.

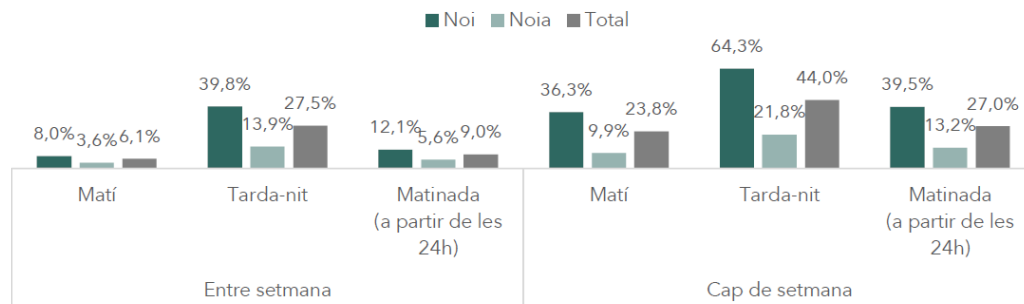
Gràfic 65. Nombre de dies que ha jugat més de 6 hores a videojocs, eSports o ha participat com a espectador en eSports durant els últims 30 dies, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El gràfic 65 permet detectar **conductes de risc** tot creuant les dades amb la **freqüència amb la que succeeixen**. Tot i que una **majoria de l'alumnat (58,4%) no ha jugat o participat més de 6 hores** en algun tipus de videojoc durant els **últims 30 dies**, un **41,6% sí que ho ha fet** i, d'aquests, la **majoria són nois**. Si ens fixem en la categoria "10 i més dies", que exemplifica una **alta freqüència** en usos d'alta intensitat de videojoc, hi ha un **23,3% dels nois**, pràcticament una quarta part dels nois enquestats, davant un **4,6%** de les **noies**.

Gràfic 66. Freqüència d'ús de videojocs, eSports o participació com a espectador/a en eSports durant els últims 30 dies, segons gènere i tram horari. Sovint o sempre

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

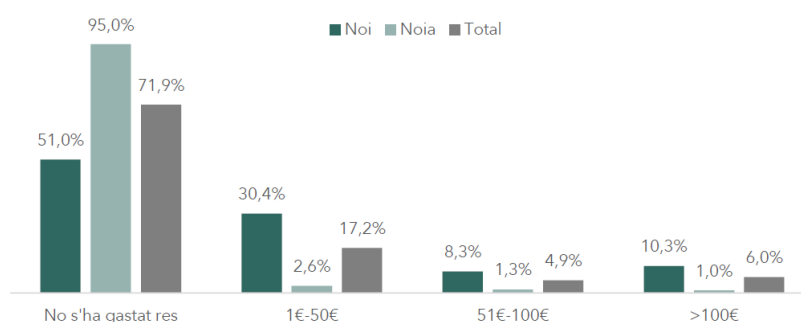
El gràfic 66 mostra els **moments i horaris** en els que els joves acostumen a jugar a videojocs i eSports o a participar-hi com a espectadors/es, tot especificant si l'ús és al **matí, tarda-nit o matinada** i si ho fan **entre setmana o en cap de setmana**. Els percentatges recollits es refereixen a les persones que han afirmat que juguen “**sovint o sempre**”.

Com es veu, **entre setmana** el més habitual és jugar **durant la tarda o la nit** (27,5%); un **39,8%** dels **nois** diu que juga en aquest horari sovint o sempre, xifra que baixa al **13,9%** en les **noies**. Un de cada 10 alumnes enquestats (9%) juga després de les 12 de la nit entre setmana.

En termes generals, els joves juguen amb **més freqüència durant el cap de setmana**, independentment de l'hora. El més habitual es fer-ho **durant la tarda o la nit** (44%, pujant al 64,3% en el cas dels nois) però també és força habitual **fer-ho més tard de les 12 de la nit** (27%). En aquest sentit, la **prevalença de nois** que, durant el **cap de setmana** juga **més tard de les 12 és molt elevada**, arribant al **39,5% dels nois** enquestats.

Els joves entrevistats assenyalen que el més habitual és jugar a les **tardes** i a les **nits**. **Entre setmana**, solen jugar a la **tarda**, des que arriben a casa (després de l'institut o de les activitats extraescolars) fins les 22h. En canvi, els **caps de setmana** poden jugar a les **tardes** però també a les **nits i de matinada**. Alguns comenten que es posen a jugar **després de sopar fins les 2 o 3 de la matinada** i d'altres asseguren quedar-se jugant **fins les 6-7 del matí**. També expliquen que **a més activitats i/o obligacions** tenen (extraescolars, pràctiques, feina, etc.), **menys temps poden dedicar als videojocs**. Sobretot els nois i noies més grans (17-18 anys) solen prioritzar quedar amb les amistats abans que jugar a videojocs en el seu temps lliure. Pel que fa als **més joves** (15 anys), assenyalen que **hi ha alguns mares/pares que els posen normes i límits** i d'altres que no. Els que sí que ho fan, solen deixar que es jugui un màxim de 2h al dia entre setmana i més temps els caps de setmana.

Gràfic 67. Despesa en videojocs en els últims 12 mesos, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El gràfic 67 mostra la **despesa feta en videojocs durant l'últim any** amb la finalitat de millorar la posició del jugador, el personatge, els accessoris o la imatge de l'avatar. És a dir, és **despesa afegida durant el desenvolupament del videojoc** (no inclou el cost de la compra del videojoc).

El **28,1%** de l'alumnat **ha fet alguna compra** d'aquest tipus durant l'últim any. Si diferenciem aquesta dada segons gènere, trobem que pràcticament **la meitat dels nois** han fet compres vinculades a algun videojoc durant l'últim any (49%) mentre que les **noies** que ho han fet han estat **molt poques** (5%). És interessant observar la despesa realitzada **només en els nois**:

- Un **30,4%** afirma haver-se gastat entre **1 i 50€** durant l'últim any
- Un **8,3%** destaca haver-se gastat entre **51 i 100€**
- Un de cada 10 nois (**10,3%**) manifesta haver-se gastat **més de 100€**

Els adolescents entrevistats expliquen que **el més habitual és comprar el joc i no gastar més diners**. De tota manera, en alguns casos sí que ho fan. Per exemple, **hi ha qui es gasta petites quantitats al Fornite** (uns 10 euros, ocasionalment) per millorar certs aspectes de l'avatar com ara la seva indumentària (*skins*) o els balls que fa l'avatar per celebrar les victòries. També expliquen que alguns jocs tenen un cost d'uns 60 euros anuals **per poder jugar online amb les amistats**.

d) Posició social i ús de videojocs

Durant l'anàlisi de l'ús de videojocs s'ha trobat algunes **diferències segons posició social**. Aquestes diferències no han estat comentades en els apartats específics dedicats a cada tipus d'ús perquè són petites. Tanmateix, s'ha trobat que aquestes diferències són consistentes, és a dir, hi ha un **ús lleugerament més elevat**, en la majoria d'elements estudiats. L'**alumnat de posició social baixa** és el que presenta **les dades més altes**. Entre aquestes diferències, destaquen:

- Prevalença més alta en **jocs d'eSports** en els **últims 12 mesos** (52,8% en l'alumnat de posició baixa vs 40,8 en el de posició alta).
- Prevalença més alta de jugar o ser espectador/a de videojocs i eSports durant **6 o més hores en 10 o més dies en els últims 30 dies** (17,4% vs 12,4%).

- Prevalença més alta d'ús de videojocs, eSports o de participació com a espectador/a d'eSports per part dels joves de posició baixa **en tots els trams horaris estudiats** (entre setmana, cap de setmana, mati, tarda). Destaca l'ús **“sovint o sempre” al mati entre setmana (8,3% vs 4%)** i a la **tarda-nit entre setmana (29,9% vs 21,9%)**.

3.1.3 Jocs amb diners

El qüestionari del Pla de Prevenció d'Addiccions de Granollers ha preguntat a l'alumnat sobre l'ús de **jocs amb diners durant els últims 12 mesos** i la **despesa** feta en aquests tipus de jocs d'atzar i apostes durant aquest mateix interval de temps.

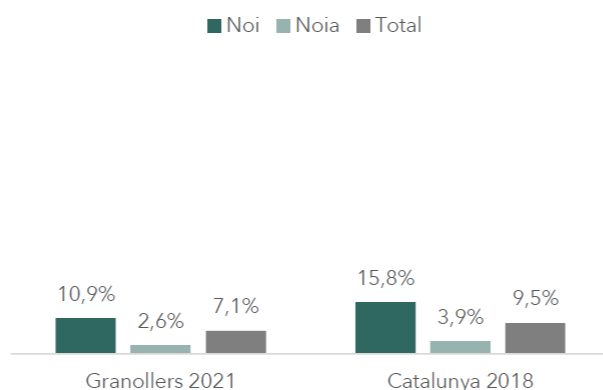
Segons les dades recollides, **el 10% dels joves han jugat amb diners en algun moment durant l'últim any**, independentment que aquest fos online o presencial. Els **nois (14,5%)** presenten una prevalença notablement més alta que les **noies (4,6%)**.

En els següents apartats trobarem dades més específiques sobre aquesta qüestió, tot diferenciant el joc amb diners a internet i el joc amb diners de manera presencial.

a) Joc amb diners a internet

Es considera jugar amb diners a Internet (en línia) si s'ha accedit mitjançant un dispositiu personal (mòbil, ordinador, tauleta, etc.) a pàgines web o a aplicacions de jocs d'atzar o apostes amb l'objectiu de guanyar diners.

Gràfic 68. Prevalença de joc amb diners a internet alguna vegada en els últims 12 mesos, segons gènere i territori

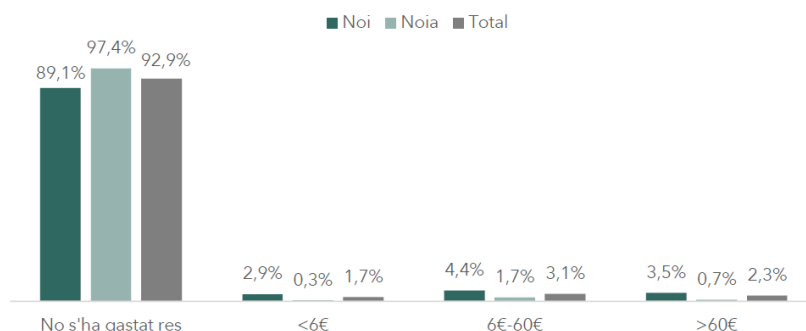
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com indica el gràfic 68, la prevalença de **joc amb diners** a internet és del **7,1% a Granollers**, xifra sensiblement **menor** que la que es trobava a **Catalunya l'any 2018 (9,5%)**. Les diferències segons gènere són importants: un **10,9% de nois** manifesta haver jugat, mentre que la dada en les **noies** és força **residual (2,6%)**. La tendència és molt semblant a la que s'observa pel total de Catalunya. Per edat, s'ha detectat una **prevalença més elevada en l'alumnat de 18 anys (9,4%)** i en el de **15 anys (8,8%)**.

L'enquesta *Hàbits relacionats amb la salut de 4t d'ESO (2020-2021)* aporta dades semblants per gènere, amb un **10,2% dels nois** que afirmen haver **jugat amb diners per internet** alguna vegada, per un **5,5%** de les **noies**.

Des d'un altra prisma, l'estudi "Adolescents, també a la xarxa. Reptes socioeducatius davant la generació 1×1" preguntava per la **motivació de nois i noies a l'hora d'usar les pantalles**. Tan sols un **4,8%** indicava que **guanyar diners** fos una motivació (7,4% en nois, 2,2% en noies). L'estudi també assenyala que només un **2%** de l'alumnat havia utilitzat les pantalles per **apostar diners** "sovint o sempre".

Gràfic 69. Despesa màxima feta en un sol dia en jocs amb diners a internet durant l'últim any, per gènere

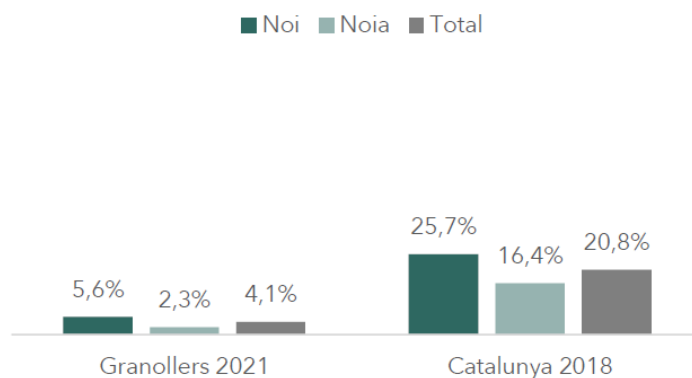
Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

El gràfic 69 analitza quina ha estat la major **quantitat de diners gastats en un sol dia** durant l'**últim any**. El més habitual, entre les poques persones que han jugat amb diners, és que la **màxima despesa** diària hagi estat d'entre els **6 i 60 euros** (3,1%). El percentatge de persones que han fet una despesa superior baixa al 2,3%, essent més alt en nois (3,5%) que no pas en noies (0,7%). Per edats, la **prevalença més elevada** en despesa diària de **més de 60 euros** es troba en els i les **joves de 18 anys**, amb un 4,7%, dada que igualment segueix essent força residual.

e) Joc amb diners de manera presencial (fora d'Internet)

Es considera jugar amb diners fora d'Internet (presencial) si s'ha accedit físicament a establiments especialitzats en jocs d'atzar o apostes o s'han utilitzat terminals d'apostes en bars o altres establiments d'hostaleria amb l'objectiu de guanyar diners.

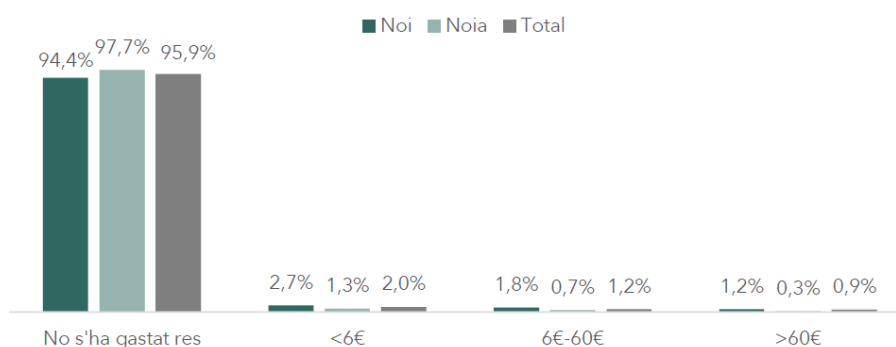
Gràfic 70. Prevalença de joc amb diners presencial alguna vegada en els últims 12 mesos, per gènere i territori

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG i ESTUDES Catalunya.

Com es veu en el gràfic 70, les diferències en el joc presencial són molt més importants entre la Catalunya de 2018 i el Granollers de 2021 del que ho eren amb el joc online. Mentre un **20,8%** dels joves catalans afirmaven **haver jugat amb diners de manera presencial** al menys **un cop durant l'any** anterior, la dada cau **dràsticament** entre el **jovent de Granollers** l'any 2021, amb un **4,1%**.

Gràfic 71. Despesa màxima feta en un sol dia en jocs amb diners presencial durant l'últim any, segons gènere

Font: qüestionari elaborat per Spora pel PPAG.

Com il·lustra el gràfic 71, han estat molt poques les persones que han fet **algun tipus de despesa** en **joc presencial** durant l'últim any; **la majoria (95,9%) no ha gastat res**. No és rellevant destacar la diferència de despesa segons gènere, perquè les dades obtingudes són molt residuals.

Tot i que les dades assenyalen que el jovent ha apostat més de forma online que presencial, **els nois i noies** entrevistats als grups de discussió comenten que **prefereixen apostar en un establiment presencial** (com l'Esportium) que fer-ho per internet, malgrat que coneixen algunes pàgines d'apostes. Només els **nois més grans** (17-18 anys) assenyalen haver jugat a **apostes esportives** alguna vegada a la seva vida. Expliquen que com que són menors d'edat, **demanen a alguna persona propera major d'edat que aposti per ells** (generalment, algun familiar com un cosí o un germà o algun amic/ga que ja tingui 18 anys). Els que han apostat alguna vegada afirmen haver-se gastat **entre 20 i 60 euros** però comenten que no tenen una referència màxima de quant apostar sinó que depèn de la ratxa que portin:

“Yo mañana apostare 50 al Barça. Si gana voy a hacer 150 o 200, la próxima voy a meter, yo que sé, 80 o 90...” (GD1)

En canvi, els **joves més petits/es** (15 anys) assenyalen que **no han apostat mai** i el primer que destaquen és que **els jocs d'apostes són per a majors d'edat**. Alguns coneixen familiars o amistats majors d'edat que sí que aposten al futbol o van al casino, però **no coneixen persones de la seva edat que ho facin**.

Una pràctica diferent que sembla estar més present són les apostes entre el grup d'iguals que **aposten amb altres jugadors de videojocs**. Així, **s'aposten diners jugant a videojocs** com, per exemple, al Fornite. La persona que perd ha de pagar a la que guanya per PayPal.

3.2 Formes d'ús de pantalles

3.2.1 Usos de pantalles més habituals

a) Per què fan servir les pantalles

Els professionals expliquen que en la generació actual de joves, **és habitual que l'oci passi per fer activitats al voltant de les pantalles**. Es destaca que sovint els joves **socialitzen fent servir les pantalles**. Es posa l'exemple de quedar per fer balls de TikTok o per mirar vídeos de YouTube o estar al pati jugant a jocs online (com l'Among Us) amb les amistats que es troben allà mateix.

Seguidament s'exposen els usos de pantalles més habituals en joves de 14 a 18 anys.

Xarxes socials

Al entrar a l'institut, els joves **comencen a crear-se perfils a xarxes socials**. Es posa l'exemple que la majoria de joves tenen WhatsApp a primer d'ESO i el fan servir a diari. S'explica que, moltes vegades, les **activitats que realitzen amb el grup d'iguals** giren al voltant de les xarxes socials: queden a la plaça per fer TikToks, simulen que són models, etc.

Pel que fa a la **creació de perfils a les xarxes socials** (com Instagram i TikTok), els professionals posen en relleu que els nois i noies adolescents mostren el que més els interessa mostrar. S'assenyala que la quantitat d'**informació real i fictícia** present als perfils depèn de la imatge que volen projectar. Es posa l'exemple de joves més tímids que a les xarxes pengen contingut més desinhibit per semblar més populars i mostrar una vida més «perfecte» del que és. Es pensa que com **més baixa es l'autoestima del jove, més contingut fals pot incloure en el seu perfil** i que el **grau d'exposició** dels i les adolescents és major que el de les persones adultes perquè tenen **menys capacitat crítica** i no es preocupen per les conseqüències d'enviar o penjar cert tipus d'imatges o d'opinions. Això es vincula amb la **necessitat d'acceptació i de valoració social** que els joves senten i demanen al grup d'iguals.

Videojocs

Els i les joves juguen a videojocs generalment des de casa seva, de forma *online*, **a distància amb el grup d'iguals**. Es pensa que l'ús de videojocs en línia s'inicia també quan es comença l'institut (cap als 11-12 anys).

Buscar contingut

S'assenyala que els i les adolescents fan ús de les pantalles per cercar diversos continguts:

- **Informació** sobre temes que els puguin interessar
- Consumir **pornografia**
- Mirar vídeos de **Twitch i de YouTube**

Apostes

S'exposa que la relació amb el món de les apostes en línia s'inicia més endavant, cap als **17-18 anys**, quan els joves comencen a tenir certa **autonomia i capacitat econòmica** que els permet interactuar amb aquestes plataformes. Com s'ha vist a l'enquesta, encara que aquesta percepció s'ajusta a la realitat adolescent, cal recordar que 1 de cada 10 ha apostat per internet durant l'últim any.

f) Diferències entre noies i nois

Mentre que les **noies** estan més presents a les **xarxes socials com Instagram i TikTok** i miren més **sèries i pel·lícules** (Netflix, HBO, etc.), els **nois** juguen més a **videojocs**, consumeixen més **pornografia**, miren més vídeos de **YouTube i de Twitch** i tenen més tendència a jugar a **jocs d'apostes**.

g) Moment, companyia i espais en què es fan servir les pantalles

Els adolescents entrevistats diuen utilitzar internet al llarg del dia, cada dia: *“cada día, todo el día”* (GD2), *“24/7”* (GD1). Comptar amb un mòbil els permet parlar amb altres, escoltar música, mirar contingut a xarxes, etc. Expliquen que fan aquestes activitats al llarg del dia. També que utilitzen el mòbil sempre que poden *“Las horas que podemos [...] menos en clase, siempre [...] bueno, y hasta en clase”* (GD2).

Es posa el següent exemple d'ús de pantalles en el temps lliure, a la tarda-vespre:

“mira, yo me pongo la play, me paso a Netflix y llegan las 2, 3 de la madrugada estoy cansado, me cojo el móvil, YouTube y a dormir” (GD1)

Pel que fa a la companyia, es destaca que es poden fer servir les xarxes socials estant sols/es, però també estant amb altres amistats:

“Cuando estamos solas más, pero cuando estamos con los amigos también” (GD2)

Algunes professionals mostren **preocupació** pel fet que el jovent faci servir el **mòbil estant amb les amistats**. Consideren que això afebleix les relacions entre iguals i limita les seves habilitats socials.

D'altres, posen de manifest que, quan estan amb el grup d'amistats, **comenten** el que han vist a les xarxes i **comparteixen o creen contingut** entre ells/es, de manera que la distinció entre 'estar amb els amics' i estar 'mirant el mòbil' es dilueix.

Els joves expliquen que **l'ús de les xarxes socials que fan estant amb el grup d'iguals és un ús interactiu, per comunicar-se entre ells**, per exemple jugant a mini-jocs online entre ells, gravant TikToks, o mostrant-se els uns als altres allò que van consultant online.

“pero bueno, a veces también estamos juntos y un dice bua, mira eso, no se qué, te lo paso, te lo paso” (GD1)

També **fan servir més les xarxes socials estant sols/es**, per aprofitar el temps que passen presencialment amb les amistats:

“claro, porque si estas con los amigos no estarás todo el rato mirando al teléfono ¿sabes?” (GD1)

En síntesi, l'ús de pantalles fa emergir una controvèrsia entorn al seu factor socialitzador. Per una banda, s'entén que el temps destinat a les xarxes i els videojocs **limita o afecta les relacions socials** dels i les joves. De l'altra, bona part dels usos de les pantalles entre els i les adolescents s'orienten a **posar-se en contacte, estar en relació i interactuar**, tant amb persones del grup d'iguals com amb altres joves.

Pel que fa als **espais** on s'utilitzen les pantalles:

- A **casa**, sols o estant amb la família. Fan servir **internet** per escoltar música, per comunicar-se amb amics i amigues o altres persones del grup d'iguals i per entretenir-se. Aquest també és l'**espai privilegiat per jugar a videojocs**, sols o en línia amb altres amistats. Aquesta pràctica sol realitzar-se en un espai aïllat de la resta de la família, generalment, a la seva habitació.
- Al **institut** (o durant les activitats extraescolars), al pati o a classe quan no són vistos, fan servir **internet** sobretot per comunicar-se però també per entretenir-se amb contingut i per jugar a “mini-jocs” amb altres.
- A l'**espai públic**, fan servir **internet** per escoltar música i les xarxes socials per comunicar-se, entretenir-se i compartir contingut amb les amistats.

h) Dispositius

A les entrevistes amb professionals i joves s'assenyala que el **dispositiu més utilitzat és el mòbil**. De tota manera, en funció del que es vol fer, s'utilitza un tipus de dispositiu o altre. Els **smartphones** s'usen durant **tot el dia**, especialment per relacionar-se amb altres joves o amb familiars a través de les **xarxes socials** (WhatsApp, Instagram, TikTok, etc.), però també per jugar a jocs. En canvi, per **jugar a videojocs** es fan servir **consoles i/o ordinadors** i, per mirar **sèries o pel·lícules**, es principalment **ordinadors i tauletes**.

3.2.2 Conseqüències negatives de l'ús de pantalles

Pel que fa a les conseqüències negatives de l'ús de pantalles, professionals i joves emergeixen diferents aspectes.

Perfils falsos i enganys

Tant professionals com joves assenyalen el perill dels **perfils i els comptes falsos**. Mentre que els **joves** es preocupen perquè algú els **robi les fotografies i es creï un perfil fals**, els **professionals** posen èmfasi en els **perfils falsos que els mateixos joves creen** per tal de relacionar-se amb altres del grup d'iguals.

Noies i nois destaquen que coneixen casos de joves a qui han **suplantat la identitat robant-los fotografies i creant comptes falsos**:

“que la gente se puede crear una cuenta falsa, ¿sabes? y no sabes quién es y eso te puede traer problemas” (GD1)

L'**estratègia** que utilitzarien en aquests casos és demanar a altres persones que **denunciïn el perfil** perquè la plataforma (Instagram, generalment) **esborri el compte** en qüestió.

D'altra banda, els professionals assenyalen un altre problema: consideren que hi ha **joves que es creen perfils falsos**, enganyant i tergiversant la realitat, per tal de **relacionar-se amb altres joves del grup d'iguals**. Es considera que aquestes persones tenen **poques habilitats socials** i, a través de les xarxes, se senten resguardats i poden crear-se una nova identitat.

Ciberbullying

S'assenyala que **patir ciberbullying** per part d'**altres joves del grup d'iguals** és una de la conseqüències negatives de fer servir les xarxes socials.

Addicció

Els mateixos joves posen de manifest que les pantalles **generen addicció** i que aquesta és una de les conseqüències negatives. L'addicció a les pantalles pot provocar absentisme escolar o laboral, o inclús abandonament d'aquestes obligacions. S'assenyala que això sol passar sobretot entre les persones que juguen a videojocs de forma abusiva, que segueixen jugant fins altes hores de la matinada, la qual cosa els impedeix, després, complir amb el compromís escolar o laboral.

Conflictes

Els professionals parlen dels **conflictes familiars** que genera l'**ús de pantalles**. **Dificulta les relacions familiars** perquè hi ha joves que estan connectats constantment a les xarxes socials o a les pantalles (jugant a videojocs) i no es comuniquen amb pares, mares o familiars.

D'altra banda, els adolescents posen en relleu els **conflictes** que pot generar l'**ús de xarxes socials** en les **relacions d'amistat i sexoafectives**.

Pel que fa a les **relacions d'amistat**, s'assenyala que hi poden haver **conflictes vinculats al contingut que es puja a les xarxes**. Per exemple, que un amic o amiga pengi alguna cosa (vídeo o foto, generalment) que a alguna de les persones que hi apareix no li agradi.

Pel que fa a les **relacions sexoafectives**, s'explica que l'ús de les xarxes potencia i amplia determinades formes de relacionar-se basades en el control i la vigilància de la parella. En les entrevistes realitzades a joves, s'exemplifiquen aquestes **dinàmiques de control** (ja sigui del noi cap a la noia o viceversa) en relació amb **les persones a qui la parella està seguint** a les xarxes, **les interaccions que es realitzen** (posar likes, seguir a persones, comentar publicacions, etc.) i **les converses que es tenen**. En aquest sentit, es posen els següents exemples (parlant d'Instagram):

- nois/es que **obliguen a la parella a deixar de seguir** a totes les persones del gènere oposat
- nois/es que **s'enfaden si la parella fa like o comenta** una publicació d'una persona del gènere oposat o d'alguna persona concreta
- nois/es que **obliguen a la parella a bloquejar** a alguna persona concreta

Tot i que els exemples són sobretot d'Instagram, alguns d'ells també es poden donar a altres xarxes socials similars (parlar per WhatsApp, seguir a persones a TikTok, etc.).

En síntesi, aquestes **dinàmiques de control** es reproduïxen en els entorn virtuals, de forma similar a la que es donen en els espais presencials. Encara que no es tracta de comportaments exclusius de les relacions que es donen a internet, **les xarxes socials reproduïxen aquestes pràctiques i faciliten aquest tipus de control**.

3.2.3 Usos problemàtics de pantalles

Els professionals posen en relleu diversos **usos problemàtics de pantalles**:

- **Aïllament social**: deixar de relacionar-se amb les persones del seu voltant per donar prioritat al món virtual. Aïllar-se de la família i del grup d'iguals, deixar de relacionar-se presencialment i de comunicar-se verbalment. Aquest canvi en la manera de relacionar-se amb l'entorn va lligat a la pèrdua d'habilitats socials.
- **Alterar horaris**: bàsicament, dormir durant el dia i fer servir pantalles durant la nit i la matinada. Això es vincula especialment al fet de jugar a videojocs.
- **Deixar de realitzar altres activitats**: deixar de fer determinades activitats presencials per fer ús de pantalles (saltar-se àpats, abandonar extraescolars, perdre aficions, deixar de quedar amb les amistats, etc.)
- **Fer ciberbullying**: joves que assetgen i/o maltracten a través de les xarxes a altres joves del grup d'iguals.
- **Accedir continguts inadequats**: El consum de certs continguts de caràcter sexual i/o violent i l'exposició a continguts que transmeten valors poc adequats.
- **Realitzar un ús abusiu**: estar connectat moltes hores al dia a les pantalles, fent-ne un ús constant, sense pauses.
- **Gestionar inadequadament la privacitat**: no saber gestionar adequadament la privacitat dels perfils i del contingut que es puja a les xarxes socials pot suposar una sobreexposició dels joves, que pot tenir conseqüències negatives com ciberassetjament, suplantació d'identitat, *sexpredding* i *grooming*.

3.2.4 Factors que poden prevenir l'ús problemàtic de pantalles

Tal com s'ha anat veient en aquest apartat l'ús de pantalles forma part de les nostres societats i no és, en sí mateix, quelcom que s'hagi d'evitar o prevenir. Per aquest motiu, entre el conjunt de tècnics entrevistats sorgeix la idea que cal centrar-se en la prevenció de determinats usos que sí que poden esdevenir problemàtics i sobre els que cal parar atenció. Per això, s'exposen un conjunt d'idees que poden ajudar a promoure un ús de pantalles responsable i minimitzant els riscos associats.

Disposar d'alternatives d'oci a l'ús de pantalles

Atès que un dels usos problemàtics de pantalles fa referència a destinar-hi un temps excessiu, es considera que fer d'activitats alternatives d'interès per als joves

constitueix un important factor protector. Així, es fa referència a promoure la realització d'activitats extraescolars (música, esport, activitats a l'aire lliure, participació en equipaments i recursos municipals juvenils). Tenir una rutina, una jornada ordenada amb activitats que limiti el temps lliure disponible és, per tant, un factor de protecció.

Disposar d'un entorn familiar que exerceixi control familiar de l'ús de pantalles

Els models parentals positius basats en l'establiment de límits, la previsió d'activitats o moments en família, en què hi ha una comunicació oberta sobre l'ús de pantalles esdevé, també un factor de protecció.

Formar part de diferents grups d'iguals amb qui realitzar activitats no relacionades amb les pantalles

De forma similar que en el punt anterior, disposar de diferents grups d'iguals amb els que es comparteixen aficions o activitats no exclusivament relacionades amb l'ús de pantalles també contribueix a reduir el temps que se'n fa ús.

Disposar de destreses i competències personals per a la gestió crítica de l'ús de pantalles

Les característiques personals dels joves també poden esdevenir potents factors de protecció. Es fa referència a un conjunt de capacitats i destreses que poden contribuir a fer un bon ús de pantalles com: l'autoregulació i autoconeixement, les eines de gestió emocional, l'autoestima, les habilitats relacionals, el pensament crític, etc.

Accés a informació sobre l'ús responsable de pantalles

Tenir accés a informació sobre l'ús responsable de pantalles, a través de formats que els resultin atractius (ja sigui activitats formatives, vídeos, sessions de debat), que ajudin a conèixer els riscos associats a l'ús de pantalles i a saber què cal evitar o quins criteris s'han de fer servir quan es connecten a la xarxa.

3.3 Casos atesos i llista d'espera per ús problemàtic de pantalles

Dades del Centre SPOTT

El **Centre de Prevenció i Intervenció en Drogodependències SPOTT**, no té **llista d'espera**. Les dades disponibles del **2019** que fan referència a les persones de Granollers ateses en aquest servei, mostren només es va atendre a **un** noi de 19 anys amb usos problemàtics d'internet, xarxes socials i videojocs. Durant el **2020**, no es va atendre **cap** jove per ús problemàtic o abusu de pantalles.

Dades del Servei d'Indormació i Assessorament sobre Drogues i Pantalles

El SIADP **no té llista d'espera**. Les dades disponibles mostren que **entre el 2018 i el 2020**, es van atendre **105 menors**, amb un total de 581 visites a joves i a les seves famílies. Durant aquest període, s'han atès **13 casos** específicament per qüestions vinculades a l'**ús de pantalles**.

Mentre que l'any **2019** les atencions vinculades a l'**ús de pantalles** representaven un **14%**, l'any **2020** van ser el **30%** del total d'atencions. La proporció de nois que arriben per aquest motiu és més elevada que la de noies; l'any **2019**, els **nois** van ser el **57%** (davant el 43% de noies) i l'any **2020** el **67%** (davant el 33% de noies).

3.4 Actuacions preventives dels serveis i recursos municipals

L'informe sobre l'Observatori Municipal sobre Drogues i Pantalles (2021) recull les actuacions realitzades per a prevenir l'ús problemàtic de pantalles:

- **Tallers i/o xerrades realitzades pel Servei de Salut Pública a l'àmbit educatiu:** Durant els quatre cursos escolars entre els anys 2016-2020, s'han realitzat **176 relacionades directament amb l'ús de pantalles**, de les quals 158 amb alumnat d'educació secundària, 16 amb famílies i 2 amb professionals de l'àmbit educatiu.
- **Difusió i divulgació mitjançant el servei web Sobrepantalles:** espai on trobar qüestions relacionades amb el tema pantalles: notícies, informació bàsica de pantalles, materials preventius, servei de consulta telemàtic per a resoldre dubtes, consells, assessorament i recomanacions de pàgines web on trobar informació més concreta i específica.
- **Altres actuacions de promoció de la salut a la comunitat:** Seminaris per a docents i equips tècnics de centres educatius, Dia Mundial de la Salut Mental i Taula de salut Jove del Vallès Oriental.

**Diputació
Barcelona**

Gerència de Serveis de Benestar Social

Recinte Mundet. Edifici Serradell Trabal, 4a planta

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

www.diba.cat/benestar

gs.benestars@diba.cat